

ಲಂಬಕರ್ಣನ ಉಷ್ಣೀಷ

ಮತ್ತು

ಇತರ ನಾಟಕಗಳು

(ಮಕ್ಕಳ ಹತ್ತು ನಾಟಕಗಳು)

ರಚನೆ: ಲೀಲಾ ಗರಡಿ

ಮುನ್ನುಡಿ

ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕಿಯಾದ ನನಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವ ಅವಕಾಶವಿತ್ತು. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮುಕ್ತ ಸಮಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನೋಡಿದಾಗ ಅವರ ನಿಜವಾದ ಸ್ವಭಾವ ಹೊರಬೀಳುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಾಪಕರನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ಅವರಿಗೂ ನನಗೂ ಬಹು ಮೋಜಿನ ಸಂಗತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅಂತಹ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಎಷ್ಟು ಜಾರೂಕರಾಗಿ ತಾವು ಅನುಕರಿಸಬೇಕಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅನುಕರಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅದು ಅವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಆನಂದ ಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅವರ ಈ ಗುಣಗಳನ್ನು (ಗಮನಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಅನುಕರಣೆ) ಬೆಳೆಸಲು ನಾಟಕವು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಧನವೆಂದೆನಿಸಿತು.

ಶೈಶವದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜಿ ತಾತಂದಿರನ್ನೋ ತಾಯಿ ತಂದೆಯಿರನ್ನೋ ಅನುಕರಿಸಿ ತೋರಿಸುವ ಮೂಲಕ, ಆಮೇಲೆ ತಾವು ಕಲಿತ ಯಾವುದೋ ಶಿಶುಪ್ರಾಸವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಿ ತೋರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಆರಂಭಗೊಳ್ಳುವ ಅಭಿನಯ ಕಲೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಟಿಗೊಂಡು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ ಎನಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ನಟರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಭಾವನೆಯಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾಟಕದ, ಇತರ ಅನೇಕ ಉತ್ತಮವಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತದೆ.

ನಾಟಕ ಒಬ್ಬರೇ ಮಾಡುವ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲ. ಅನೇಕರು ಕೂಡಿ ಮಾಡುವ ಚಟುವಟಿಕೆ. ನಾಟಕದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು, ನಾಟಕದ ಅಭಿನಯ, ಇತರ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವುದು, ನಿರ್ದೇಶಕರು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಂಡು ಪಾಲಿಸುವುದು, ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ತತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಇತ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳು ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಇಚ್ಛೆ ಅನಿಚ್ಛೆ, ಆಸೆ ನಿರಾಸೆ, ಅವರ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಗತಿ, ಅವರ ಮನೋಲಹರಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಜೀವನ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಪಾಠ ಕೂಡ. ನಾಟಕದ ಮೂಲಕ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೇ ಇದನ್ನು ಕಲಿಯುವ ಅವಕಾಶ ನಾವು ಮಾಡಿಕೊಡಬಹುದು. ಮಕ್ಕಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದಾಗ ಆಯಾ ಪಾತ್ರಗಳ ಸ್ವಭಾವದ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಭಿನಯಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಮಾನವ ಸ್ವಭಾವಗಳ ಅರಿವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಹೃದಯ ವೈಶಾಲ್ಯತೆಗೆ ಅನುವುಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ರಂಗ ಸಜ್ಜಿಕೆ, ರಂಗ ಪರಿಕರಗಳ ತಯಾರಿಕೆ, ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಂದ ಅವರ ಕಲಿಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ, ನಾಟಕ ಆಡುವಾಗ ಸಂಭಾಷಣೆ, ನಾಟಕೀಯತೆ, ಅಭಿನಯ, ಧ್ವನಿಯ ಏರಿಳಿತ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ಅಭ್ಯಸಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಲಿಕೆ ಮಗುವಿನಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತು, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಆನಂದಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ, ಅವರ ಭಾಷೆಯೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ, ಎಂದೆಲ್ಲ ಅನಿಸಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಜಿ. ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ, ರಸಿಕ ಪುತ್ರಿಗೆ ಮುಂತಾದವರ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಆಮೇಲೆ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ತೊಡಗಿದೆ. ನಂತರ ಅವರ ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಾನೇ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ತೊಡಗಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವೇ ಈ ನಾಟಕಗಳು. ಇಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಾಟಕವು ಒಂದೊಂದು ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ನಾಟಕಗಳು, ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬರೆದವುಗಳಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯ ನಾಟಕಗಳು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಯಾವುದೋ ಚರ್ಚೆಯ ಅಥವಾ ಪರಿಯೋಜನೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದವುಗಳು. ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಡಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ನಾಟಕಗಳು ಎರಡು ಮೂರುಸಲ ಪ್ರಯೋಗಗೊಂಡಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿದ ನನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಗಳು ಇವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರೆ ಇತರರಿಗೂ ಇವು ದೊರಕುವ ಸಂಭವ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಾಹಸ

ನಾಟಕ ೧

ಲಂಬಕರ್ಣನ ಉಡ್ಡೀಷ

ದೃಶ್ಯ ೧

ಸೂತ್ರಧಾರ: ನಮಸ್ಕಾರ

ನಟ: ನಮಸ್ಕಾರ

ನಟ: ಒಂದನೆಗಳು

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಎಲ್ಲರೂ ಆಸೀನರಾಗಿದ್ದೀರಾ? ನೀವು? ನೀವು? ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿರಿ.

ನಟ: ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿರಿ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಎಲ್ಲರೂ ಆರಾಮವಾಗಿ. ಪ್ರಶಾಂತವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ನಮ್ಮ ನಾಟಕ ನೋಡಲು ಬಂದ ತಮಗೆಲ್ಲ ಸ್ವಾಗತ. ಸುಸ್ವಾಗತ.

ನಟ: ಅಯ್ಯೋ ದೇವರೆ! ನಿನ್ನ ಉಪಚಾರದ ಮಾತುಗಳು ಹನುಮಂತನ ಬಾಲದ ಹಾಗೆ ಬೇಳೀತಾನೇ ಇವೆಯಲ್ಲ? ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಮನೋರಂಜನೆ ಏನಾದರೂ ಉಂಟೋ ಇಲ್ಲಬರೀ ಉಪಚಾರದ ಮಾತುಗಳೋ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಅವರ ಮನೋರಂಜನೆಯೇ ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶ.

ನಟ: ಹಾಗಾದರೆ ಅದೇನೆಂದು ಹೇಳುವಂತಹವನಾಗು.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಈ ದಿನ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ನಾಟಕಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾಭಾರತದಿಂದ ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಆರಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ನಟ: ಮಹಾಭಾರತ! ವ್ಯಾಸಭಾರತ, ಪಂಪ ಭಾರತ, ಈ ಭಾರತ ,ಆ ಭಾರತ. It is so boring. I would rather go and play.

ನಟ: ಹಾಡಿದ್ದೇ ಹಾಡುವ ಕಿಸುಬಾಯಿ ದಾಸನ ಹಾಗೆ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಕೌರವ ಪಾಂಡವರ ಕಥೆಯೋ? ಹೋಗಯ್ಯಾ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಹಾಗಾದರೆ ಅದು ಬೇಡ ಅಂತೀರೋ?

ನಟ: ಉಂ ಹೂಂ.

ನಟ: ಸದ್ಯಕ್ಕಂತೂ ಬೇಡವೇ ಬೇಡ ಮಹಾರಾಯ.

ನಟ : ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾದ ನಾಟಕ ಒಂದು ಆಡಿಸು.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾದದ್ದೆ? ಇದೊಳ್ಳೆ ಪೇಚಿಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿತ್ತಲ್ಲ!

ನಟ: ಹೋಗಲಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾದ ರೀತಿಯಾಲಗ್ನಾದರೂ ಆಡಿಸು.

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಆಗಲಿ ಆಗಲಿ. ಈಗ ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಬೇರೆಯ ನಾಟಕವನ್ನು ಆಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದು

ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವೊ ಅಲ್ಲವೊ ಎಂಬುದು ಅವರಿಗೆ (ಸಭಿಕರತ್ತ ಕೈ ತೋರಿಸುತ್ತ) ಬಿಟ್ಟದ್ದು.

ಇಬ್ಬರೂ: ಯಾವುದು? ಅದು (ಅತ್ಯುತ್ಸಾಹದಿಂದ)

ಸೂತ್ರಧಾರ: “ಲಂಬಕರ್ಣನ ಉಷ್ಟೀಷ”

ಇಬ್ಬರೂ: (ನಿಧಾನವಾಗಿ) ಲಂಬಕರ್ಣನ ಉಷ್ಟೀಷ! ಏನಯ್ಯಾ ಹಾಗೆಂದರೆ?

ಸೂತ್ರಧಾರ: ನೀವೇ ನೋಡುವಿರಂತೆ. (ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.)

ಇಬ್ಬರೂ: ಲಂಬಕರ್ಣನ ಉಷ್ಟೀಷ ನೀವೇ ನೋಡುವಿರಂತೆ.

(ರಂಗದ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಸದ್ದು ಕೇಳುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಮೆರವಣಿಗೆ ರಂಗದ ಮೇಲೆ

ಬರುತ್ತದೆ. ರಾಜನು ಅನೇಕ ಮಣಿ ಮುತ್ತುಗಳಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಅಲಂಕರಿಸಿದ ಉಷ್ಟೀಷವನ್ನು

ಧರಿಸಿ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಜನ ಆತನ ಬಿರುದಾವಳಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಮುಂದೆ

ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.)

ವಂದಿ ಮಾಗಧರು: ರಾಜಧಿರಾಜ, ವೀರಾಧಿವೀರ, ಶೂರಾಧಿಶೂರ ದೇವತಾಗಣ ರಕ್ಷಕ, ದೇವೇಂದ್ರನ

ಬಲವರ್ಧಕ, ಇಂದ್ರನ ಬಲಗೈಬಂಟ, ರಾಕ್ಷಸರಿಪು ಭೈರವ, ದಾನವ ಸಿಂಹಸ್ವಪ್ನ, ಸಕಲಕಲಾಪ್ರೇಮಿ,

ಸಂಗೀತರಸಿಕ, ಸಂಗೀತಸುಧಾಲೋಲ, ಸಮಸ್ತಭುವನವಿಜೇತ ಮಹಾರಾಜ ಶ್ರೀ ಲಂಬಕರ್ಣ ಉಘೇ

ಉಘೇ..

ನಟ: ಇದೇನಿದು? (ಸ್ವಲ್ಪಆಲಿಸಿ ಕೇಳಿ) ಯಾವುದೋ ಮೆರವಣಿಗೆ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ನಟ: ನೋಡೋಣ ಬಾ.(ಇಬ್ಬರೂ ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಮೆರವಣಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದೆ ಹೋದಮೇಲೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವವನನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ)

ನಟ: ಹಕ್ಕಿ ತಲೆಮೇಲೆ ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಇಟ್ಟ ಹಾಗೆ ನಿಮ್ಮ ರಾಜರು ಇದೆಂತಹ ಶಿರೋಭೂಷಣ ಧರಿಸಿದ್ದಾರಪ್ಪ?

ವ್ಯಕ್ತಿ: ಯಾರಯ್ಯ ನೀನು? ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡ್ತಾ ಇದ್ದಿಯಾ? ನಿನಗೇನು ತಲೆಗಿಲೆ ನೆಟ್ಟಿಗಿಲ್ಲವೆ(ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಗೆ ನೋಡಿ) ಪಾಪ ಯಾರೋ ಹೊಸಬನ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತೀ. ರಾಕ್ಷಸರೊಂದಿಗೆ ನಡೆದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುಗಳಾದ ಚಾರುಕರ್ಣರು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ ಜಯಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಇಂದ್ರನು ಈ ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ಉಷ್ಣೀಷವನ್ನು ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ, ಲಂಬಕರ್ಣ ಎಂಬ ಹೊಸ ಬಿರುದನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ನೋಡು. ಅದ್ಭುತವಾಗಿದೆಯಲ್ಲವೆ?

ಆ ರತ್ನ ಮುತ್ತುಗಳೆಲ್ಲ ದೇವಲೋಕದವು. ಹೇಗೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿವೆ ನೋಡು.....(ರಾಜನ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ) ನಾನಿನ್ನು ಹೋಗಬೇಕು. ಬರ್ತೀನಯ್ಯ.(ಓಡುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ)

ನಟ ೧: (ಅವನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತು ಅವನು ಹೋದಮೇಲೆ) ಹೌದ್ ಹೌದು. ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೊಂದುದಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆ ರಾಕ್ಷಸಾಕಾರದ ಉಷ್ಣೀಷವನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಆ ದೇವೇಂದ್ರನು.

ನಟ ೨: ಅಪ್ಪ! ಸುಮ್ಮನಿರಪ್ಪ! ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡರೆ ತೊಂದರೆಯಾದೀತು.

ನಟ ೧: ಅಲ್ಲ. ಪ್ರಶಸ್ತಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಸಂತೋಷ ಕೊಡುವಂತಹದ್ದಾಗಿರಬೇಕು ಅಲ್ಲವೆ?

ನಟ ೨: ಹೌದು.

ನಟ ೧: ನೋಡಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಅದನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಆ ರಾಜನ ಕತ್ತು ಹೇಗಿತ್ತು ಅಂತ. ಅದು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಜಾರಿ ಬಿದ್ದೀತು ಅನ್ನುವ ಭಯಕ್ಕೆ ಆತ ಕತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ತಿರುಗಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ, ವಾಲಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ.

ನಟ ೨: ಹೌದ್ ಹೌದು ಅದು ಅವನಿಗೆ pain in the neck ಆಗಿತ್ತು.

ನಟ ೧: ಇದೊಳ್ಳೆ ಲಂಬಕರ್ಣನ ಉಷ್ಣೀಷ.

(ಕ್ಷಣಕಾಲ ನಿಂತು ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.)

ದೃಶ್ಯ೨

(ಹಾಡುತ್ತ ಕುಣಿಯುತ್ತ ಕ್ಷೌರಿಕನ ಪ್ರವೇಶ.)

ಬಂದಿತು ಬಂದಿತು ಶುಭ ದಿನವು ಇಂದು
ಈ ಕ್ಷೌರಿಕನ ಕತ್ತಿಗೆ ಕೆಲಸದ ದಿನವು
ಅರಸರು ನನಗಿಂದು ಬರಲು ಹೇಳಿರುವರು
ಬಂದಿತು ಬಂದಿತು ಶುಭದಿನವು ಇಂದು

ಎದ್ದೇಳು ಎದ್ದೇಳು ಮಲಗಿರುವ ಕತ್ತಿಯೆ
ನಿದ್ದೆಯು ಸಾಕಿನ್ನು ಕೆಲಸವ ಮಾಡಿನ್ನು
ಸಾಣೆಯ ಮೇಲೆ ಓಡಾಡು ನೀನೀಗ
ಎದ್ದೇಳು ಎದ್ದೇಳು ಮಲಗಿರುವ ಕತ್ತಿಯೆ
ನಿದ್ದೆಯು ಸಾಕಿನ್ನು ಎದ್ದೇಳು

ಕತ್ತರಿ ಕತ್ತರಿ ಕಾಲಾಡಿಸು ನೀನೀಗ
ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಕೂದಲು ಕತ್ತರಿಸು
ಚಕಚಕನೆ ತಲೆಮೇಲೆ ಓಡಾಡು ಕತ್ತರಿಯೆ
ರಾಜನ ತಲೆಭಾರ ಕಳೆ ನೀನು ಇಂದು
ರಾಜನ ತಲೆ ಭಾರ ಕಳೆ ನೀನು.

ಬಾ ಬಾರೆ ಬಾಚಣಿಗೆಯೆ ನೀ ಬಾರೆ
ಕತ್ತರಿಗೆ ದಾರಿ ತೋರಲು ನೀ ಬಾರೆ

ಅರಸನ ಗುಂಗರು ಕೂದಲು ಬಾಚಲು
ಹೋಗೋಣ ಹೋಗೋಣ ನೀ ಬಾರೆ ಬೇಗನೆ
ದಂತದ ಬಾಚಣಿಗೆ ನೀಬಾರೆ

ಥಳಥಳಿಸು ಥಳಥಳಿಸು ರನ್ನದ ಕನ್ನಡಿಯೆ
ನಿನ್ನ ಸುಗುಣವ ಅರಸನಿಗೆ ತೋರಿಸು
ಮೆಚ್ಚಿಕೆ ಕೊಡುವಂತೆ ನೀ ಮಾಡು ಕನ್ನಡಿಯೆ
ಥಳಥಳಿಸು ಥಳಥಳಿಸು ಕನ್ನಡಿಯೆ
ಬಂದಿತು ಬಂದಿತು ಶುಭದಿನವು ಇಂದು.

(ಗುಟ್ಟಣ್ಣನು ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕುಣಿದಾಡುತ್ತ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ.)

ದೃಶ್ಯ ೩

(ಬೀದಿಯ ದೃಶ್ಯ. ಗುಟ್ಟಣ್ಣ ಸಂತಸದಿಂದ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಕೆಲವು ಬೀದಿಯ
ಮಾರಾಟಗಾರರು ಎದುರಾಗುತ್ತಾರೆ.)

ಒಬ್ಬ ಮಾರಾಟಗಾರ: ಏನು ಅರಮನೆ ಕ್ಷೌರಿಕರೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿರುವಿರಲ್ಲ. ಏನು ಸಮಾಚಾರ?

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: ಅದೇ, ಎಂದಿನ ಹಾಗೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುಗಳು ಈ ಸಲ ಇಂದ್ರನಿಂದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಆ
ಅದ್ಭುತವಾದ ಉಷ್ಣೀಷ ವನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ನೋಡುವ ಭಾಗ್ಯ ನನಗಿದೆಯಲ್ಲ ಅಂತ ಅಷ್ಟೆ.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಾರಾಟಗಾರ: ಗುಟ್ಟಣ್ಣ ಬಹಳ ಅದೃಷ್ಟವಂತ.

(ನಟರನ್ನು ಕಂಡು) ಯಾರು ನೀವು? ಹೊಸಬರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತೀರಿ. ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ?

ನಟ: ನಾವು ಪರವೂರಿನವರು. ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದೇವೆ. ಈಗ ಇವರು ಬಹಳ ಅದೃಷ್ಟವಂತರು ಎಂದಿರಲ್ಲ. ಏಕೆ?

ಮಾರಾಟಗಾರ: ಆ ವಿಷಯ ತಮಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೇ? ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುಗಳಾದ ಚಾರುಕರ್ಣರು ಇಂದ್ರನ ಸಭೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಇಂದ್ರನು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉಷ್ಣಿಷವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅದು ನೋಡಲು ಅದ್ಭುತವಾಗಿದೆ.

ಮಾರಾಟಗಾರ ೧: ಆಹಾ! ಏನು ಅದರ ಆಕಾರ

ಏನು ಹೇಳಲಿ ಅದರ ವಿಚಾರ?

ಮಾರಾಟಗಾರ ೨: ಥಳಥಳ ಹೊಳೆವುದು ಚಿನ್ನ

ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುವುದು ರತ್ನ.

ಮಾರಾಟಗಾರ ೩: ಅದರ ಆಣಿಮುತ್ತುಗಳ ಕಾಂತಿ

ಉಂಟುಮಾಡುವುದು

ಬೆಳಕಿನ ಮಣಿಗಳ ಭ್ರಾಂತಿ

ಮಾರಾಟಗಾರ ೪: ಅಂದು ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ಮಾರಾಟಗಾರ ೧: ಅಂಥದನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ನೋಡುವ ಭಾಗ್ಯ ನಮ್ಮ ಗುಟ್ಟು.

ನಟ: ಆದರೆ ಇವರು ಹೋದಾಗ ರಾಜರು ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅರಾಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವರು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ ಅಲ್ಲವೇ?

ಮಾರಾಟಗಾರ ೨: ಅಲ್ಲಲ್ಲ. ಅವರು ಅದನ್ನು ಸದಾ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನಟ: ಏಕೆ?

ಮಾರಾಟಗಾರ ೩: ಇಂದ್ರ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಅಂತ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳಾ ಬಹಳಾ ಗೌರವ ಅಂತೆ.

ನಟ: ಅಂದರೆ, ಅದನ್ನು ಕಳಚೋದೇ ಇಲ್ಲವೇ?

ಮಾರಾಟಗಾರ ೪: ಇಲ್ಲ ಬರೀ ಮಲಗುವಾಗ, ಸ್ನಾನಮಾಡುವಾಗ ಮುಂತಾದ ಅನಿವಾರ್ಯ

ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರಂತೆ.

ನಟ: ಹೌದೇ? ಆಶ್ಚರ್ಯ!

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: ಅಯ್ಯೋ ನನಗೆ ತಡವಾಯಿತು. ನಾನಿನ್ನು ಬರುತ್ತೇನೆ.

ಮಾರಾಟಗಾರ: ಹೂಂ, ಹೋಗು. ಆಮೇಲೆ ಬಂದು ಅದರ ವಿಷಯ ನಮಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೇಳು.

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ.

(ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಲಂಬಕರ್ಣ ಮತ್ತು ಅಂಗರಕ್ಷಕರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಗುಟ್ಟಣ್ಣನ ಪ್ರವೇಶ.)

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: ಅರಸರಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ.

ರಾಜ: ಗುಟ್ಟಣ್ಣ ನಾವು ನಿನಗಾಗಿಯೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಿನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೋ. ಅಂಗರಕ್ಷಕರೆ ನೀವಿನ್ನು ಹೋಗಬಹುದು.

ಅಂಗರಕ್ಷಕರು: (ಅಸಂಜಮಸತೆಯಿಂದ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿ) ಪ್ರಭುಗಳೇ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮೊಂದಿಗಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ.

ರಾಜ: (ಕೋಪದಿಂದ) ನಾವು ಯಾರು?

ಅಂಗರಕ್ಷಕರು: ತಾವು ಪಭುಗಳು.

ರಾಜ: ಹಾಗಾದರೆ ನಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಿರಿ.

ಅಂಗರಕ್ಷಕರು: ಶಿರಸಾ ಪಾಲಿಸುತ್ತೇವೆ ಪ್ರಭು. ಆದರೆ ಈ ಪರವ್ಯಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮೊಬ್ಬರನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರೆ.....

ರಾಜ: (ಕೋಪದಿಂದ) ಈ ಕ್ಷಣವೇ ಹೊರಟುಹೋಗಿ. (ಅವರು ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ, ಕ್ಷೌರಿಕನು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ.)

ರಾಜ: ಗುಟ್ಟಣ್ಣ ಬೇಗ ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ಆರಂಭಿಸು.

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: ಅಪ್ಪಣೆ ಮಹಾಪ್ರಭು. (ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನಡು ನಡುವೆ ಉಷ್ಣೀಷದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಸಿದ್ಧತೆಯ ನಂತರ) ಪ್ರಭು, ತಮ್ಮ ಉಷ್ಣೀಷವನ್ನು ತೆಗೆಯಲು ಸೇವಕರನ್ನು ಕರೆಯಲೇ?

ರಾಜ: ಬೇಡ ಯಾರನ್ನೂ ಕರೆಯಬೇಡ. ಆ ಕೆಲಸ ನಾವೇ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: ಅಪ್ಪಣೆ ಮಹಾ ಪ್ರಭು.

ರಾಜ: ಆದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನೀನು ನನಗೊಂದು ಮಾತು ಕೊಡಬೇಕು.

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: (ಅವಾಕ್ಕಾಗಿ) ನಾ.....ನು..... ಪ್ರಭುಗಳಿಗೆ ಮಾ..ತು ಕೊಡ.....ಬೇ.....ಕೆ?

ರಾಜ: (ಗದರಿಕೆಯಿಂದ) ಹೌದು.

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: ಅಪ್ಪಣೆ ಪ್ರಭು.

ರಾಜ: ನೀನು ನನ್ನದೊಂದು ಗುಟ್ಟನ್ನು ಗುಟ್ಟಾಗಿಡುತ್ತೇನೆಂದು ಮಾತುಕೊಡಬೇಕು. (ಎಂದು ಕೈ ಚಾಚುತ್ತಾನೆ)

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: ಅಪ್ಪಣೆ ಪ್ರಭು. (ಗುಟ್ಟಣ್ಣ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತ ರಾಜನ ಕೈ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು) ನಾನು ತಮ್ಮ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಗುಟ್ಟಾಗಿಡುತ್ತೇನೆ.

ರಾಜ : (ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ) ಹ್ಲೂಂ... ಹಾಗೆ.

(ಗುಟ್ಟಣ್ಣ ಇನ್ನೂ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ರಾಜನು ತನ್ನ ಉಷ್ಣೀಷವನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಾನೆ.)

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: (ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅವಾಕ್ಕಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ) ಹ್ಲೂಂ.....! ರಾಜನ ಕಿ.....(ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ)

ರಾಜ: ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚು ಪ್ರಾಣ ಹೋದೀತು ಗುಟ್ಟಣ್ಣ. ಗುಟ್ಟನ್ನು ಗುಟ್ಟಾಗಿಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಮಾತು ಕೊಟ್ಟದ್ದು ನೆನಪಿರಲಿ. ಈಗ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ಮಾಡು.

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: ಅ.....ಪ್ಪ.....ಣೆ ಮಹಾ ಪ್ರಭು.

ರಾಜ: ಹ್ಲೂಂ.

(ಗುಟ್ಟಣ್ಣ ಬಾಚಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಕತ್ತರಿಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ದೃಶ್ಯ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ)

ದೃಶ್ಯ ೪

(ಸೂತ್ರಧಾರನ ಪ್ರವೇಶ)

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಏನುಪಾ, ನಾಟಕ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆಯೋ ಹೇಗೆ?

ನಟ: ಅದನ್ನು ಆಮೇಲೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ? ಆದರೆ ಈಗ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಏನು ಪ್ರಶ್ನೆ?

ನಟ ೧: ಅಲ್ಲಪ್ಪಾ, ಚಿಕ್ಕ ಕಿವಿ, ಹರಕು ಕಿವಿ, ದೊಡ್ಡಕಿವಿ ಇರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ, ಕಂಡಿದ್ದೇವೆ.

ನಟ ೨ : ಚುರುಕು ಕಿವಿ, ಕಿವುಡುಕಿವಿ ಇರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ.

ನಟ ೩: ಜಿರಳೆ, ಇಲಿ ಮುಂತಾದವು ಕಚ್ಚಿದ ಕಿವಿ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ

ನಟ ೪: ಹರಕಲು ಕಿವಿ, ಕಿತ್ತಿರುವ ಕಿವಿ ಇರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ.

ನಟ ೧: ಹಿತ್ತಾಳೆ ಕಿವಿ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ.

ನಟ ೨: ಆದರೆ ಕತ್ತೆ ಕಿವಿ ಇರುವುದನ್ನು ಎಂದೂ ಕೇಳಿಲ್ಲ ಕಂಡಿಲ್ಲ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ, ಚಾರುಕರ್ಣ ಅನ್ನುವ ರಾಜ ನೀವೆಲ್ಲ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಮಹಾ ಶೂರ.

ಇಂದ್ರನ ಮಿತ್ರ. ಹಾಗಾಗಿ ಇಂದ್ರ ರಾಕ್ಷಸರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವಾಗ ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಹೋಗುವವ. ಇದರಿಂದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಈತನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ.

(ನಡು ನಡುವೆ ನಟರು ಹ್ಲೂಂ ಗುಟ್ಟುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ) ಆಗಾಗ ಚಾರುಕರ್ಣ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕಂಡು ಬರಲು ದೇವ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಹಂಕಾರ ಮೂಡಿತು.

ನಟ: ಅದು ಬಹಳ ಸಹಜ ಬಿಡು.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಒಂದು ದಿನ ಅವನು ಇಂದ್ರನ ಆಹ್ವಾನವಿಲ್ಲದೆ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದ.

ನಟ ೧: ಹಾಗಾದರೆ ಅವನಿಗೆ ಒದೆ ಬಿದ್ದವೆನ್ನು.

ನಟ ೨: ಕರೆಯದೆ ಬಂದವನನ್ನು ಕೆರ ತಗೊಂದು ಹೊಡಿ ಎಂಬ ಗಾದೇನೇ ಇದೆಯಲ್ಲ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಹಾಗಾದರೂ ಆಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ.

ನಟ ೩: ಮತ್ತೇನಾಯಿತು?

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಅಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ನಾರದರು ಗುಪ್ತಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು.

ನಟ ೧: (ಕುತೂಹಲದಿಂದ) ಹ್ಲೂಂ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಚಾರುಕರ್ಣ ಅಹಂಕಾರದ ಮದದಿಂದ ಅನುಮತಿ ಪಡೆಯದೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡ.

ನಟ ೪: ಎಂತಹ ಅಸಭ್ಯ ವರ್ತನೆ.

ನಟ ೧: ಆಮೇಲೆ?

ಸೂತ್ರಧಾರ: ತಮ್ಮ ಮಾತುಗಳು ಮುಗಿದಮೇಲೆ ಇಂದ್ರ ಸುತ್ತ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಚಾರುಕರ್ಣ ಕುಳಿತದ್ದು ಕಂಡಿತು.

ನಟ ೧: ಹ್ಲೂಂ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಆತನ ಅಸಭ್ಯ ವರ್ತನೆಯಿಂದ ಆತನ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ಅಭಿಮಾನವೆಲ್ಲ ಮರೆತು ಹೋಗಿ ಮಹಾ ಕೋಪ ಬಂದಿತು.

ನಟ ೨: ಆಗಬೇಕಾದದ್ದೇ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಆತ ತಕ್ಷಣವೇ “ಚಾರುಕರ್ಣ! ನಮ್ಮ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಕೇಳಿಸಿಕೊಡದ್ದರಿಂದ “ನಿನ್ನ ಕಿವಿಗಳು ಕತ್ತೆ ಕಿವಿಗಳಾಗಲಿ, ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇಂದಿನಿಂದ ನಿನ್ನ ಹೆಸರುಲಂಬಕರ್ಣ” ಎಂದು ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟನು. (ಎಲ್ಲ ನಟರೂ ಸ್ತಂಭಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳ ನಂತರ ಒಬ್ಬನು ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಗುತ್ತಾನೆ. ಉಳಿದಿಬ್ಬರೂ ಚಕಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ.)

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಏಕೆ ನಗುತ್ತಿದ್ದಿಯ?

ನಟ ೧: (ನಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ)

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಅದೇನೆಂದು ನಮಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೇಳು.

ನಟ ೧: (ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ತಡೆದು ಕೊಂಡು) ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಏನೇನಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ನೋಡೋಣ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಅಷ್ಟೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ ನಿನಗೆ? ರಂಭೆ, ಉರ್ವಶಿ, ತಿಲೋತ್ತಮೆ ಮುಂತಾದ ಅಪ್ಸರೆಯರು....

ನಟ ೨: ಗಂಧರ್ವರು, ಕಿನ್ನರರು ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂಗೀತಗಾರರು. ನಂದನವನ, ಮಂದಾರ ಪುಷ್ಪಗಳು.

ಐರಾವತ.....

ನಟ ೧: (ಒಮ್ಮಿಲೆ) ಕತ್ತೆ?

ಸೂತ್ರಧಾರ: (ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ತಿವಿಯುತ್ತ) ಅದು ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿರುತ್ತೋ ಕತ್ತೆ.

ನಟ ೧: ಅದು ಅಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲವೆ? ಹಾಗಾದರೆ ಇಂದ್ರ ನಮ್ಮ ಭೂಲೋಕದ ಅಗಸನ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದು ಹೋಗಿದ್ದಿರಬೇಕು.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಎಂತಹ ಅಸಂಬದ್ಧವಾದ ಮಾತು ನಿನ್ನದು?

ನಟ ೧: ಅಲ್ಲವ್ವ ಇಂದ್ರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕತ್ತೆ ಇಲ್ಲ ಅಂದಮೇಲೆ ಇಂದ್ರನು ಕತ್ತೆ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿರಬೇಕು ಹೇಳು? ಕತ್ತೆ ಕಿವಿಯಾಗಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿರಬೇಕಾದರೆ ಅವನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ನಮ್ಮೂರಿನ ಅಗಸನ ಕೆರೆ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದು ಹೋಗಿದ್ದಿರಬೇಕು. (ನಾಟಕೀಯವಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತ) ಅವನು ಕತ್ತೆಯ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾರು ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಮುದ್ದಿಸಲು ಹೋದಾಗ ಹೋದಾಗ ಅದರ ಕಿವಿಯ ತುದಿ ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಚುಚ್ಚಿ ನೋವಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ತನಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ರಾಕ್ಷಸರ ಹಾಗೆ ಕೊಂಬು ಮೂಡಲಿ ಎಂದೋ ಅಥವಾ ಅವರ ಹಾಗೆ ಕೋರೆ ಹಲ್ಲು ಮೂಡಲಿ ಎಂದೋ ಶಾಪ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲವೆ? ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಕತ್ತೆ ಕಿವಿಯಾಗಲಿ ಎಂದು ಏಕೆ ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟನು? ನಟ: ಏಯ್! ಏಯ್! ಸ್ವಲ್ಪ ನಾಲಗೆ ಬಿಗಿ ಹಿಡಿದು ಮಾತಾಡು. ದೇವಲೋಕದ ಇಂದ್ರನ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೆಲ್ಲ ಹಗುರವಾಗಿ ಮಾತಾಡಬಾರದು.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ನದೀ ಮೂಲ ಋಷಿ ಮೂಲ ಕೇಳಬಾರದು ಎಂದು ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಿಲ್ಲವೆ?

ನಟ ೧: ಹೌದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ: ಶಾಪದ ಮೂಲವೂ ಕೇಳಬಾರದು ಎಂದು.

ನಟ: (ಕಾಟಾಚರಕ್ಕೆ ಮಣಿದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಆಗಲಿ ಸೂತ್ರಧಾರ, ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಸುಮ್ಮನಿರುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ಮಾತು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ನೀವಾದರೂ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡಿರಿ. ನಿಮಗೇ ವಿಷಯ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಏಯ್! ಸಾಕು ನಿನ್ನ ತಲೆಹರಟೆ. ಈಗ ಕ್ಷೌರಿಕನ ಸ್ಥಿತಿ ಏನಾಗಿದೆಯೆಂದು ನೋಡೋಣ.

(ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ)

ದೃಶ್ಯ ೫

(ಗುಟ್ಟಣ್ಣ ಜೋಲು ಮುಖದಿಂದ ಬೇಗ ಬೇಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.)

ಮಾರಾಟಗಾರ: (ಗುಟ್ಟಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ ಬಹಳ ಉತ್ಸಾಹ ಮತ್ತು ಕುತೂಹಲದಿಂದ) ಗುಟ್ಟಣ್ಣನವರೆ!

ಹೇಗಿದೆ ರಾಜನ ಉಷ್ಟೀಷ?

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: (ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತ, ನಿರುತ್ಸಾಹದಿಂದ) ಉಷ್ಟೀಷವೇನೋ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಆದರೆ.....

ರಾಜನ ಧ್ವನಿ: ಗುಟ್ಟು ರಟ್ಟಾದರೆ ಗೋಣ ಮುರಿದೀತು ಜೋಕೆ.

ಮಾರಾಟಗಾರ: ಆದರೆ ಏನು ಗುಟ್ಟಣ್ಣ?

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: ಆದರೆ.....

ರಾಜನ ಧ್ವನಿ: ರಹಸ್ಯ ಬಯಲಾದರೆ ರಕ್ತ ಸುರಿದೀತು ಜೋಕೆ;

ಮಾರಾಟಗಾರ: ಅದರ ಮುತ್ತುಗಳು ಅಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿವೆಯಂತೆ!

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: ಹೌದು ಆದರೆ ರಾಜನ ಕಿ...

ರಾಜನ ಧ್ವನಿ: ಕತ್ತೆ ಕಿವಿ ಅಂದರೆ ಕತ್ತು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹೋದೀತು ಜೋಕೆ.

ಮಾರಾಟಗಾರ: ಅದರ ರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕುತ್ತದೆಯಂತೆ!

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: ಹ್ಲಂ.

ರಾಜನ ಧ್ವನಿ: ರಾಜನಿಗೆ ಕತ್ತೆ ಕಿವಿ ಎಂದರೆ ರುಂಡ ಉರುಳೀತು ಜೋಕೆ.

ಜೋಕೆ ಜೋಕೆ ಜೋಕೆ ಗುಟ್ಟಣ್ಣ ಜೋಕೆ.

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನ ತಲೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿದೆ. ಈಗ ನನ್ನನ್ನು ಏನೂ ಕೇಳ ಬೇಡಿ.

(ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ.)

ಎಲ್ಲರೂ: ಏನಾಯಿತು ನಮ್ಮ ಗುಟ್ಟಣ್ಣನವರಿಗೆ?

ದೃಶ್ಯ ೬

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಅರನಮನೆಯಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿದ ನಂತರ ಗುಟ್ಟಣ್ಣನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಕರವಾಯಿತು.

ನಟ: ಕಷ್ಟವೇಕೆ? ಆ ಲಂಬಕರ್ಣನ ಹಾಗೆ ಒಂದು ಸುಳ್ಳಿನಮುಂದೆ ಒಂಬತ್ತು ಸುಳ್ಳುಗಳನ್ನು
ಪೋಣಿಸಿದರಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಆದರೆ ಗುಟ್ಟಣ್ಣ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಬಾಯಿತಪ್ಪಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ ರಾಜನ ಗುಟ್ಟು ಹೇಳಿ
ಬಿಡುತ್ತೇನೋ ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ ಗುಟ್ಟಣ್ಣ ಜನರೆದುರು ಮೌನಿಯಾದನು.

ನಟ ೧ : ಪಾಪ! ಮಾಡಿದವನ ಪಾಪ ಆಡಿದವನ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಎನ್ನುವಂತಾಗಿರಬೇಕು ಅವನ ಸ್ಥಿತಿ.

ದೃಶ್ಯ ೭

(ಕ್ಷೌರಿಕನ ಅಂಗಡಿ. ನೆಲದ ಮೇಲೆಲ್ಲ ಕೂದಲು ಬಿದ್ದಿವೆ, ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಗಣೇಶನ ಪಟವಿದೆ.

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ ಅಂಗಡಿಯ ಕಸಗುಡಿಸುತ್ತ ತನ್ನೊಂದಿಗೇ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ)

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: ಈ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಕೂದಲು ಕೂದಲು ಕೂದಲು. ಈ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ
ನೋಡಿದರೂ ರಾಜನ ಕಿ..(ಕೆನ್ನೆ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ) ಕಿ...ರೀ..ಟ ಅದ್ಭುತ. ಅತಿ ಅದ್ಭುತ.ಅತಿ ಅತಿ
ಅದ್ಭುತ.

ಗಣೇಶ! ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟೆಯ ನಿನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಒಂದು ಇಲಿ ಸಾಲದು.ನೀನು ನನಗೆ ಒಂದು
ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದರೆ ನಾನು ನಿನಗೆ ಏಳು ಇಲಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ನೀನು ನನಗೆ
ಗುಟ್ಟು ಕಾಪಾಡಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು. (ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ನೋಡಿ) ಅಯ್ಯೋ ದೇವರೆ ಈ
ಮಾತುಗಾರ ರಂಗಪ್ಪ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಕಾಪಾಡಪ್ಪ ಗಣಪ್ಪ. (ದೇವರಿಗೆ ಕೈ ಮುಗಿಯುತ್ತಾನೆ)

ರಂಗಪ್ಪ: ನಮಸ್ಕಾರ ಗುಟ್ಟಣ್ಣ.

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: (ಅನಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ) ನಮಸ್ಕಾರ.

ರಂಗಪ್ಪ: (ಗಣೇಶನ ಕಡೆ ನೋಡಿ) ಗುಟ್ಟಣ್ಣ ನೀನು ಯಾವಾಗಿನಿಂದ ಗಣೇಶನ ಭಕ್ತನಾದೆ? ನಿನಗೆ
ಗೊತ್ತೆ? ನಾನು ಗೊಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಗಣೇಶನ ಹಬ್ಬ ಹೇಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಗೊತ್ತೆ? ಒಂದು

ತಿಂಗಳು ಮುಂಚೆ ಉರಿನ ಅನೇಕರು ಕೆರೆಯಿಂದ ಮಣ್ಣು ತಂದು ತಂದು ಒಂದೆಡೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.
ಆಮೇಲೆ ಉರವರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗಣೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಎರಡು ಆಳು
ಎತ್ತರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲ ಗುಟ್ಟಣ್ಣ ಅದರ ಹೊಟ್ಟೆ ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಿರುತ್ತದೆ ಗೊತ್ತೇ? ಉರಿನ ಜನರೆಲ್ಲ
ಮಾಡಿದ ಕಡುಬುಗಳು ಅದರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಹಿಡಿಸುತ್ತವೆ, ಸದ್ಯ ಆ ಗೂಳೂರು
ಗಣೇಶ ಮಣ್ಣಿನ ಗಣೇಶ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆ ಕಡುಬುಗಳು ನಮಗೆಲ್ಲಿ ಸಿದುತ್ತಿದ್ದವು? (ಜೋರಾಗಿ ನಗುತ್ತ)
ಏನಯ್ಯ ಗುಟ್ಟಣ್ಣ ನೀನೇಕೆ ಹೀಗೆ ಮೌನವಾಗಿದ್ದೀಯ? ಅಂದಹಾಗೆ ನೀನು ಅರಸರ ಉಷ್ಟೀಷ
ನೋಡಿದ್ದೀಯ? (ಆ ಪದ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದ ತಕ್ಷಣ ಗುಟ್ಟಣ್ಣ ಕೆನ್ನೆ ಕೆನ್ನೆ ಬಡಿದುಕೊಂಡು ಗಣೇಶನ ಕಡೆ
ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ರಂಗಪ್ಪನು ತನ್ನ ಕಡೆ ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು)

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: ಅಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯೋ!

ರಂಗಪ್ಪ: ಏನಾಯಿತು ಗುಟ್ಟಣ್ಣ?

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: ಹೊಟ್ಟೆ ನೋವು. ತಾಳಲಾರೆ ಹೊಟ್ಟೆನೋವು.

(ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಾನೆ)

ರಂಗಪ್ಪ: ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಏನಾಯಿತು ಇವನಿಗೆ?

(ಒಳಗಡೆಯಿಂದ “ಅಯ್ಯೋ” ಸದ್ದು) ಪಾಪ! ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಬಂದರಾಯಿತು.(ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ)

ದೃಶ್ಯ ೮

(ಸೂತ್ರಧಾರನ ಪ್ರವೇಶ)

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಪಾಪ! ಅಂದು ಹೊಟ್ಟೆನೋವು ಎಂದು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದ ರಂಗಪ್ಪನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ
ಗುಟ್ಟಣ್ಣ. ಆದರೆ ದಿನಗಳೆದಂತೆ ಅವನ ನಟನೆಯ ಹೊಟ್ಟೆನೋವು ನಿಜವೇ ಆಯಿತು.

ನಟ: ಚು....ಚು...ಪಾಪ. ಅರಮನೆಯ ದೊಡ್ಡ ಗುಟ್ಟಿನ ಬೀಜ ನುಂಗಿಯೇಬಿಟ್ಟ ಗುಟ್ಟಣ್ಣ. ನೋವು ಬರೆದೆ
ಏನಾಗುತ್ತದೆ ಹೇಳಿ. ಆ ನೋವಿಗೆ ಆತನು ಏನೇನೋ ಉಪಾಯ ಮಾಡಿದ. ನಾಟಿ ವೈದ್ಯನ ಬಳಿಗೆ
ಹೋದ.....

(ನಾಟಿ ವೈದ್ಯನ ಹತ್ತಿರ ಗುಟ್ಟಣ್ಣನ ಬರವು)

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: ಅಯ್ಯೋ! ಹೊಟ್ಟೆನೋವು.

ನಾಟಿ ವೈದ್ಯ: (ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ) ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಏನೋ ಕೂತಿದೆ

ಕುಳಿತು ಕುಳಿತು ಅಲ್ಲೆ ಕೊಳೆತು ಬಾಧೆಕೊಡುತ್ತಿದೆ

ರುಬ್ಬುವ ಕಲ್ಲು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಈಗ ಆಡಿಸಿದರೆ

ಗಟ್ಟಿ ಆದುದೆಲ್ಲ ಕರಗಿ ನೋವು ಮಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: ಹೌದೆ? ಹಾಗೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ತುಂಬಾ ಉಪಕಾರವಾಯಿತು. ಇದೋ ಈ ಕಾಣಿಕೆ (ಕಾಣಿಕೆ
ಕೊಟ್ಟು, ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ)

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಆದರೂ ಆತನ ನೋವು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ ಗುಟ್ಟಣ್ಣ ಆಯುರ್ವೇದ ಪಂಡಿತರ
ಹತ್ತಿರ ಹೋದನು)

(ಗುಟ್ಟಣ್ಣ ಪಂಡಿತರ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಾನೆ)

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: ಸತ್ತೆನಪ್ಪೋ ಸತ್ತೆನಪ್ಪೋ. ನೋವು ನೋವು.

ಪಂಡಿತ: ಎಲ್ಲಿ ಕೈ ಕೊಡು(ನಾಡಿ, ಉಗುರು, ಹೊಟ್ಟೆ ನೋಡುತ್ತಾನೆ)

ತುದಿ ಕಾಣದ ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡದಲ್ಲಿ

ಇರುವ ಮೂರು ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ

ನಡುವಿನ ದೊಡ್ಡ ಗುಹೆಯಬಳಿ

ಐದು ಮರಗಳು ಸಾಲಾಗಿ ನಿಂತಿವೆ

ಮೊದಲ ಮರದ ಚೂರು ತೊಗಟೆ(ನಾಲ್ಕು ಎಲೆ)

ಮೂರನೆಯ ಮರದ ಬಿಳಿಯ ಹಾಲು
ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮರದ ಹೂವು
ಐದನೆಯ ಮರದ ನಸುಗೆಂಪು ಕಾಯಿ
ಉದಯದಿ ಎದ್ದು ಎಲ್ಲವೂ ತಂದು
ಚಟ್ಟಿನಿ ಮಾಡಿ ನುಂಗಿ ಬಿಡು
ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆವು ಮಂಗಳಮಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ : ಅಷ್ಟಾದರೆ ಸಾಕು. ನೀವು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. (ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಟ್ಟು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ
ಹೋಗುತ್ತಾನೆ)

ದೃಶ್ಯ: ೯

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಪಂಡಿತರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಗುಟ್ಟಣ್ಣ ಚಾ ಚೂ ತಪ್ಪದೆ ಮಾಡಿದ. ಆದರೆ ಆತನ ಹೊಟ್ಟೆ
ನೋವು ಮಾತ್ರ ಕಡಿಮೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯದ ಆಕೆ ದೂರದ ಊರಿನಿಂದ ಅವನನ್ನು
ನೋಡಲು ಬಂದಳು.

ಅತ್ತೆ: (ಮಗಳಿಗೆ) ಮಗಳೆ! ಅಳಿಯಂದಿರಲ್ಲಿ? ಅವರಿಗಾಗಿ ನಾನು ಚೆಕ್ಕುಲಿ ಗಾರಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

ಮಗಳು: ಅಯ್ಯೋ! ಅದೆಲ್ಲ ತಿನ್ನುವ ಭಾಗ್ಯ ಅವರಿಗಿಲ್ಲಮ್ಮ.

ಅತ್ತೆ: ಅದ್ಯಾಕೆ ಮಗಳೆ? ಹಾಗೆ ಹೇಳುತ್ತೀ?

ಮಗಳು: ಅಮ್ಮ ಅವರಿಗೆ ತಾಳಲಾರದ ಹೊಟ್ಟೆ ನೋವು.

ಅತ್ತೆ: ಅಯ್ಯೋ! ನಮ್ಮ ಅಳಿದೇವರಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಭುಗಳ ಕ್ಷೌರಿಕರಾದ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಜನರ ಕೆಟ್ಟ ದೃಷ್ಟಿತಗುಲಿದೆ. ದೃಷ್ಟಿ ತೆಗೆದ್ರೆ ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ. (ಗುಟ್ಟನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಗುಟ್ಟಣ್ಣ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನೋವಿನಿಂದ ನರಳುತ್ತ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅತ್ತೆ ದೃಷ್ಟಿ ತೆಗೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಪೊರಕೆ ಚಟಚಟನೆ ಉರಿಯುತ್ತದೆ.) ಹ್ಲಾಂ ನೋಡಿದಿರಾ? ಎಷ್ಟು ದೃಷ್ಟಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅಳಿಯಿಂದಿರೆ , ಇನ್ನು ನೀವು ಹಾಯಾಗಿರಿ. ಹೊಟ್ಟೆ ನೋವು ಹೇಳಿ ಹೆಸರಿಲ್ಲದೆ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: ಅಷ್ಟಾದರೆ ಸಾಕು ಅತ್ತೆಯವರೆ.

ಅತ್ತೆ: ಇನ್ನು ಹೋಗಿ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಿರಿ.

(ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.)

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಆದರೂ ಸಹ ಆತನ ಹೊಟ್ಟೆ ನೋವು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಜನರೆಲ್ಲ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅರಸನ ಉಷ್ಣೀಷದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳುವವರೆ. ಅದರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಗುಟ್ಟಣ್ಣ ತನ್ನ ಮುತ್ತಜ್ಜಿಯ ಬಳಿಗೆಹೋದನು.

(ಮುದುಕಿ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಕುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಗುಟ್ಟಣ್ಣ ಬರುತ್ತಾನೆ)

ಮುದುಕಿ: ಯಾರು? (ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕೈ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಹಿಡಿದು ನೋಡಿ) ಗುಟ್ಟಣ್ಣನೋ? ಬಾ ಬಾ ಮಗ. ಸಾನೆ ದಿವ್ವ ಆಯ್ತು ನಿನ್ನನ್ನ ನೋಡಿ. ಬಾ ಬಾ ಕುಳಿತುಕೋ. ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲ ಸಂದಾಕಿದಾರ?

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: ಎಲ್ಲ ಚನ್ನಾಗಿದ್ದಾರೆ ಅಜ್ಜಿ. (ನೋವಿನಿಂದ ಆಗಾಗ ಮುಖ ಸೊಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.)

ಮುದುಕಿ: ಯಾಕೆ ಮಗ ಮಕ ಕಿವುಚ್ಚಾ ಇದಿಯ?

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: ಏನು ಹೇಳಲಿ ಅಜ್ಜಿ? ಈ ಹೊಟ್ಟೆ ನೋವು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ತಿಂತಾ ಇದೆ.

ಮುದುಕಿ: ವೈದ್ಯರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗ್ಬಾರದಾ ಮಗ?

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: ಅಯ್ಯೋ! ಎಲ್ಲಾರ ಹತ್ತಿರಾನೂ ಹೋದೆ ಅಜ್ಜಿ. ಆದರೆ ಹಾಳು ಹೊಟ್ಟೆನೋವು ಮಾತ್ರ ಕಡಿಮೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ಮುದುಕಿ: ಕಡಿಮೆ ಆಗಲಿಲ್ಲವಾ? (ನೋಜಿಗದಿಂದ) ಅದೆಂತಹ ಹೊಟ್ಟೆನೋವು ಮಗ? ಅಲ್ಲ,

ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಗುಟ್ಟು ಗಿಟ್ಟು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದಿಯ ಮಗ?

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: (ಒಮ್ಮಿಲೆ ಬೆಚಿಬಿದ್ದವನಂತೆ) ಗುಟ್ಟು? ಯಾವ ಗುಟ್ಟು? ಎಂತಹ ಗುಟ್ಟು? ನಾನು

ಗುಟ್ಟು.....

ಮುದುಕಿ: ಗಾಬರಿಯಾಗಬೇಡ ಗುಟ್ಟಣ್ಣ. ಬಾ ಕೂತ್ಕೋ. ಬಾ ಬಾ. ಈಗ ಬರೋ ಯುಗಾದಿಗೆ ನನಗೆ ನೂರು ತುಂಬೋಕೆ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಸ ಕಮ್ಮಿ ಇರ್ತದೆ. ಈಗ ನಾನು ಹಣ್ಣು ಹಣ್ಣು ಮುದುಕಿ ನಾನು ಯಾರ ಹತ್ರಾನೂ ಮಾತಾಡೊಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಯಾರ ಭಯಾನೂ ಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಏನು ಗುಟ್ಟಿದೆಯೋ ಅದನ್ನ ನನಗೆ ಹೇಳಿ ಬಿಡು. ನಾನು ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಹೊಟ್ಟೆ ನೋವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತೆ.

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಗುಟ್ಟು ಹೇಳೋದಿಲ್ಲ.(ಒಮ್ಮಿಲೆ) ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಹೇಳೋದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಗುಟ್ಟೂ ಇಲ್ಲ.

ಮುದುಕಿ: ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು ನಿನಗೆ ಅಷ್ಟು ಗಾಬರಿಯಾಗುವ ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನನಗೂ ಹೇಳಬೇಡ. ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉಪಾಯವಿದೆ.

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: ಏನು ಉಪಾಯ?

ಮುದುಕಿ: ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಮರಕ್ಕೆ ಹೇಳಿಬಿಡು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅದು ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರಬೇಕು.

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: ಎಂತಹ ಒಳ್ಳೆಯ ಉಪಾಯ. ನಾನು ಇಂದೇ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಗುಟ್ಟಿನ ಗಂಟು ಎಸೆದು ಬರುತ್ತೇನೆ.

ಮುದುಕಿ: ಅಷ್ಟು ಮಾಡಿ ಹಾಯಾಗಿರು ಮಗ.

ದೃಶ್ಯ ೧೦

(ಗುಟ್ಟಣ್ಣ ಕಾಡಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ಹಿರಿಯ ಹಲಸಿನ ಮರದ ಹತ್ತಿರ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ನೋಡಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮರದ ಪೊಟರೆಯಲ್ಲಿ ಗುಟ್ಟುಹೇಳುವವನಂತೆ “ರಾಜನ ಕಿವಿ ಕತ್ತೆ ಕಿವಿ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.)

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: (ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ) ರಾಜನ ಕಿವಿ ಕತ್ತೆ ಕಿವಿ.

(ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಎತ್ತರವಾದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಹತ್ತಾರು ಸಲ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಹೊಟ್ಟೆ ನೋವು ಕಡಿಮೆಯಾದಂತೆ ಅನ್ನಿಸಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಾನೆ,)

ದೃಶ್ಯ ೧೧

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಗುಟ್ಟಣ್ಣನ ಗುಟ್ಟು ಗುಟ್ಟಣ್ಣನ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಪೊಟರೆಯ ಮೋಲಕ ಹಲಸಿನ ಮರದ ಹೊಟ್ಟೆ ಸೇರಿತು. ಅಂತೂ ಆತನ ನೋವು ಮಾಯವಾಯಿತು. ಕೆಲ ಕಾಲ ಕಳೆಯಿತು. ಮುದಿಯಾದ ಹಲಸಿನ ಮರ ಒಂದು ದಿನ ಬಿದ್ದು ಹೋಯಿತು. ಅದರ ಹಿರಿದಾದ ಕಾಂಡವನ್ನು ಪಕ್ಕದ ಊರಿನ ಜನರು ಮೃದಂಗ ಮಾಡಲು ಬಳಸಿದರು. ಆ ಮೃದಂಗವು ಆಸ್ಥಾನದ ಮೃದಂಗ ವಾದಕನ ಕೈ ಸೇರಿತು. (ತೆರೆಯ ಹಿಂದೆ ಘೋಷಣೆ ಕೇಳುತ್ತದೆ)

ಘೋಷಣೆ: ಕೇಳಿರಪ್ಪೋ ಕೇಳಿರಿ. ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ಅಂದೀರಿ. ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜ ಲಂಬಕರ್ಣರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತಾಳವಾದ್ಯ ಗೋಷ್ಠಿ ನಡೆಯಲಿದೆ. ಮೃದಂಗ ವಾದನದ ಇಂಪನ್ನು ಸವಿಯಲು ರಸಿಕರೆಲ್ಲ ಇಂದು ಸಂಜೆ ಆಗಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ನಾವೂ ಹೋಗೋಣ ನಡೆಯಿರಿ.

ದೃಶ್ಯ ೧೨

ರಾಜಸಭೆಯ ದೃಶ್ಯ. ವಾದಕರು ಶ್ರೋತೃಗಳು ಮತ್ತು ಅರಸರು ಎಲ್ಲರೂ ಆಸೀನರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಜ: ಮಂತ್ರಿಗಳೆ, ನಾವು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದೇವೆ ಇನ್ನು ತಡವೇಕೆ? ಗೋಷ್ಠಿ ಆರಂಭವಾಗಲಿ.

ಮಂತ್ರಿ: ಅಪ್ಪಣೆ ಮಹಾಪ್ರಭು. (ಸಂಕೇತ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ)

ಸಭಾಸದ: ಇವರು ಮೃದಂಗವಾದಕರ ಕುಲ ತಿಲಕ, ಮುದ್ದೂರು ಮುದ್ದಪ್ಪನವರು. ಇವರು ಇಂದು ತಮ್ಮ ಸಹಕಲಾವಿದರೊಂದಿಗೆ ಮೃದಂಗವನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರನ್ನು ನಾನು ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಪರವಾಗಿ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತೇನೆ. (ಎಲ್ಲರೂ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುತ್ತಾರೆ.) ಈಗ ವಾದ್ಯಗೋಷ್ಠಿ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

(ಕಲಾವಿದರು ಸಿದ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮೃದಂಗ ವಾದಕನು ಮೃದಂಗವನ್ನು ನುಡಿಸಿದಾಗ ಅದು “ರಾಜನ ಕಿವಿ ಕತ್ತೆ ಕಿವಿ” ಎನ್ನುತ್ತದೆ. ರಾಜನು ಭಯದಿಂದ ತನ್ನ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.ಸಭಾಸದರೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣು ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಗುಟ್ಟಣ್ಣ ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಭಯಗೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.)

ಮಂತ್ರಿ: ಇದು ಎಂತಹ ಉದ್ಘಟನಾ? ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುಗಳ ಅವಮಾನ ಮಾಡುವುದೇ? ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಲೇ ಬೇಕು.

ಮುದ್ದೂರು ಮುದ್ದಪ್ಪನವರು: ಮಹಾಪ್ರಭು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ಮಂತ್ರಿಗಳೆ ಮನ್ನಿಸಿರಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಪ್ಪೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಮೃದಂಗವನ್ನು ನುಡಿಸುವಂತೆಯೇ ಇದನ್ನು ನುಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಬಾಲಕನಾಗಿದ್ದಾಗಿನಿಂದಲೇ ಮೃದಂಗವನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದೂ ಹೀಗಾದುದಿಲ್ಲ.

ಮಂತ್ರಿ: (ಕೋಪದಿಂದ) ನಿನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವೆಯೇ?

ಮುದ್ದೂರು ಮುದ್ದಪ್ಪ: ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಮಂತ್ರಿಗಳೆ ನಾನು ಯಾವ ತಪ್ಪೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಈ ಮೃದಂಗವೇಕೋ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ನೀವೇ ಒಂದು ಸಲ ನೋಡಿರಿ.

ಮಂತ್ರಿ: ಕುಣಿಯಲು ಬಾರದ ನರ್ತಕಿ ನೆಲ ಡೊಂಕು ಎಂದಳಂತೆ. ಇಲ್ಲದ ಸಲ್ಲದ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದಿರಿ. ಈಗ ಮೃದಂಗವೇ ಸರಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಎಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಇತ್ತ ಕೊಡಿ. ನಾವೇ ನುಡಿಸಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. (ನುಡಿಸುತ್ತಾನೆ)

ರಾಜನ ಕಿವಿ ಕತ್ತೆ ಕಿವಿ (ಎಂಬ ಧ್ವನಿ ಬರುತ್ತದೆ)

ಮುದ್ದೂರು ಮುದ್ದಪ್ಪ: ನಾನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೆ?

ಮಂತ್ರಿ: ನಾನು ಏನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ನುಡಿಸಿದೆ ಅಷ್ಟೆ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಈ ಮೃದಂಗ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಒಳಗೆ ಕುಹಕಿಗಳು ಯಂತ್ರವೇನಾದರೂ ಇಟ್ಟಿರುವರೇ? ಇದನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಯಾರು? ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಲೇ ಬೇಕು. ಹಿಡಿದು ತನ್ನಿರಿ ಅವರನ್ನು.

ರಾಜ: ಬೇಡ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನನಗೇ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಬೇಕು. ನನಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕತ್ತೆ ಕಿವಿಗಳಿವೆ. ಇಂದ್ರನ ಮಿತ್ರನೆಂದು ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಅಸಭ್ಯನಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದುದರ ಕಾರಣ ಇಂದ್ರನು ನನಗೆ “ನಿನಗೆ ಕತ್ತೆ ಕಿವಿಗಳಾಗಲಿ” ಎಂದು ಶಾಪವಿತ್ತನು. ಅದರಿಂದಾಗುವ ಅವಮಾನವನ್ನು ನೆನೆದು ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡಲು ಈ ಉಷ್ಣೀವನ್ನು ನಾನೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೆ. ಅದನ್ನು ಸದಾಕಾಲ ಧರಿಸಿ ಆಗಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿರುವೆನು. ಇನ್ನು ಇದೆಲ್ಲ ಸಾಕು. ಇದೋ ನೋಡಿರಿ ನನ್ನ ಕತ್ತೆ ಕಿವಿಗಳು. (ಉಷ್ಣೀಷವನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಕತ್ತೆ ಕಿವಿಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ)

ಗುಟ್ಟಣ್ಣ: ಹ್ಲಾಂ! ಪ್ರಭುಗಳ ಕತ್ತೆ ಕಿವಿಗಳು ಎಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾದವು? ಇದೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಕನಸೇ? ಎಲ್ಲವೂ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆಯಲ್ಲ!

ಆಕಾಶವಾಣಿ: ನಾನು ಇಂದ್ರ. ಲಂಬಕರ್ಣ! ಇಂದು ನೀನು ನಿನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡೆ. ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ಅಹಂಕಾರದ ಅರಿವಾದ್ದರಿಂದ ಶಾಪ ಅಳಿದು ಹೋಯಿತು. ಜೊತೆಗೇ ನಿನ್ನ ಕತ್ತೆ ಕಿವಿಗಳೂ ಮಾಯವಾದವು. ಆ ಮೃದಂಗವೂ ಸಹಜವಾದ ಶಬ್ದ ಹೊರಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂದಿನಿಂದ ನೀನು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಚಾರುಕರ್ಣ, ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ಮಿತ್ರನಾಗಿರುವೆ.

ಎಲ್ಲರೂ: ಚಾರುಕರ್ಣ ಉಘೇ ಉಘೇ

(ರಾಜನ ಬಿರುದಾವಳಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ರಾಜನ ಮೇಲೆ ಹೂಮಳೆಗರೆಯುತ್ತಾರೆ. ದೃಶ್ಯ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ)

(ಸೂತ್ರಧಾರ ಮತ್ತು ನಟರು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಹಾಡನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ)

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಇದು ಲಂಬಕರ್ಣನ ಉಷ್ಣೀಷದ ಕಥೆ. ಈಗ ಆ ಕಥೆ ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು. ಈಗ ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳೋಣವೆ?

ಎಲ್ಲರೂ : (ಹಾಡು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ)

ತಪ್ಪನ್ನು ಒಪ್ಪೊಳ್ಳೆ ಮರೆ ಮಾಚಿ ಇಟ್ಟರೆ ಕಾಡುವುದದಣ್ಣ
ತಪ್ಪನ್ನು ಅರಿತು ಜಂಬವ ಬಿಟ್ಟರೆ
ಅಳಿದೀತು ನೋಡಣ್ಣ
ಭಯವು ಅಳಿದೀತು ನೋಡಣ್ಣ
ತಂದಾನಿ ತಾನಿ ತಾನಿ ತಂದಾನೋ
ತಂದಾನಿ ತಾನಿ ತಾನಿ ತಂದಾನೋ

ಲಂಬಕರ್ಣನ ಉಷ್ಟೀಷ

“ರಾಜನ ಕಿವಿ ಕತ್ತೆ ಕಿವಿ” ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕತೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಾಟಕದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಕಥೆಯನ್ನು ನಾಟಕವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದು ಹೇಗೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಇದನ್ನು ನೋಡ ಬಹುದು. ಅಧ್ಯಾಪಕರ ನೆರವಿನಿಂದ ಮಕ್ಕಳೇ ಇದನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ ಅಭಿನಯಿಸಲಿ ಕಲಿಯಲಿ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಇದರ ರಚನೆ ಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಹಾಸ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಾಟಕ.

ಕೇವಲ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಓದಿ ಕೇಳಿ ಕನ್ನಡದ ಕಥೆಗಳೆಂದರೆ ಮೂಗು ಮುರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳ ಸ್ವಭಾವ, ಅವರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಕಥೆಗಳು ಏಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತವೆ? ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥೆಗಳು, ರಾಜ ರಾಣಿಯರ ಕಥೆಗಳು, ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತದ ಕಥೆಗಳು, ಅಥವಾ ಕೇವಲ ನೀತಿಕಥೆಗಳೇ ಏಕೆ? ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಹಾಸ್ಯ ಕಥೆಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇಕೆ? ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಜೀವ ವಸ್ತುಗಳೂ ಮಾತಾಡುತ್ತವೆ, ಅದರ ಅರ್ಥವೇನು? ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳು ವಿಚಿತ್ರವೆನಿಸುತ್ತವೆ, ಏಕೆ? ಎಂಬೆಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳ ಚರ್ಚೆಯ ನಂತರ ಒಂದು ಜಾನಪದ ಕಥೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಾರನ ಉದ್ದೇಶ ಏನಿರಬಹುದೆಂದು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಿತು. ಒಂದೇ ಕಥೆಯನ್ನು ಹಲವರು ಹಲವು ರೀತಿಯಾಗಿ ಏಕೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ? ಕಥೆಯ ಉದ್ದೇಶ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅದನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಹೇಳಬೇಕು? ಕಥೆಯನ್ನು ನಾಟಕವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ನಾಟಕ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಲು ಏನೇನು ಮಾಡಬಹುದು? ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಭಾಷೆ, ಹಾಡು, ಹಾಸ್ಯದ ಅಳವಡಿಕೆ, ನುಡುಗಟ್ಟುಗಳ ಬಳಕೆ, ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ಸಂಭಾಷಣೆ, ವೇಷ ಭೂಷಣದಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ದೀರ್ಘವಾದ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದು ಈ ನಾಟಕ ಮೂಡಿ ಬಂದಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಕೊಟ್ಟ ಅನೇಕ ಮೌಲಿಕ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಅಳವಡಿಸಲಾರದ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಏಕೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಅವರೇ ಚರ್ಚಿಸಿ ಕೈ ಬಿಟ್ಟರು. ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಕೆಲ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಸೇರಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ನಾಟಕ ೨

ಹುಲಿ ಮತ್ತು ಕುರಿಮರಿ

ನಟಿ: ಕಥೆಗಾರ! ಕಥೆಗಾರ! ಕಥೆಗಾರ ಎಲ್ಲಿದ್ದೀಯ? ಬೆಗ ಬಾ. ಎಲ್ಲರೂ ನಿನಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕಥೆಗಾರ: ಏನು ನನಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೆ? ತಡವಾಯಿತು. ದಯವಿಟ್ಟು ಕ್ಷಮಿಸಿ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸಂಚಾರ ದಟ್ಟಣೆಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ತಡವಾಯಿತು. ಇಂದು ನಾನು ಹೆಳಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡ ಕಥೆ “ಹುಲಿ ಮತ್ತು ಕುರಿಮರಿ”

ನಟಿ: ಹುಲಿ ಮತ್ತು ಕುರಿಮರಿಯೆ? ಇಲ್ಲಿ ಬಂದವರೆಲ್ಲ ಪುಟ್ಟ ಪಾಪಗಳೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯಾ? ಇಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಪೋಷಕರಾದ ಡಾಕ್ಟರರು, ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಶಿಕ್ಷಕರು, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಕಥೆಗಾರ: ಮಹಾ ಜ್ಞಾನಿಗಳು? ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳು ನೋಡೋಣ.

ನಟಿ: ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು: ಭೂವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಅಂತರಿಕ್ಷ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಜ್ಞಾನಿಗಳು.....

ಕಥೆಗಾರ: ಭಲೆ! ಭಲೆ! ಇಂತಹವರೆಲ್ಲ ಇದ್ದಾರೋ ಇಲ್ಲಿ?

ನಟಿ: ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಕಿರುಗಣಕಯಂತ್ರವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ನವೀಕರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕಥೆಗಾರ: ಹೌದೇ?

ನಟಿ: ಹೌದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಓದಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಅಂತಹವರಿಗೆ ನೀನು ಈ ಬಾಲಿಶವಾದ ನೀತಿ ಕಥೆ ಹೇಳುತ್ತೀಯ?

ಕಥೆಗಾರ: ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ. ನಾನು ಹೇಳೋದು ಬಾಲಿಶವಾದ ನೀತಿ ಕಥೆ ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ.

ನಟಿ: ಮತ್ತೆ?

ಕಥೆಗಾರ: ನಾವು, ನೀವು, ಈ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಎಲ್ಲರೂ ಕೇಳಲೇಬೇಕಾದ ಕಥೆ ಇದು. ಏಕೆಂದರೆ.....

ನಟಿ: ಏಕೆ? ಅದೇನಪ್ಪ ಅಂತಹ ಮಹಾ ಗುಣ ಇರೋದು ಅದರಲ್ಲಿ?

ಕಥೆಗಾರ: ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹುಲಿ ಮತ್ತು ಕುರಿಮರಿ ಗುಣಗಳು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಇರಬಹುದು. ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಉಂಟುಮಾಡೋದಕ್ಕೆ ಈ ಕಥೆ.

ನಟಿ: ಸರಿ ಹಾಗಾದರೆ. ಶುರು ಮಾಡು. ಒಂದು ಎರಡು ಮೂರು ಶುರು

ಕಥೆಗಾರ: ಒಂದಾನೊಂದು

ನಟಿ: ಊರಿನಲ್ಲಿ

ಕಥೆಗಾರ: ಊರಿನಲ್ಲಲ್ಲ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ. ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು

ನಟಿ: ಹುಲಿಯಿತ್ತು.

ಕಥೆಗಾರ: ಹ್ಲೂಂ . ಹುಲಿಯಿತ್ತು.

ನಟಿ: ಅದು ಹೇಗಿತ್ತು?

ಕಥೆಗಾರ: ಅದು ಹೀಗಿತ್ತು.....

ಹಳದಿ ಕಪ್ಪು ಪಟ್ಟೆ ಪಟ್ಟೆಯ

ಉರಿವ ಕಣ್ಣಿನ ಚುಚ್ಚು ಮೀಸೆಯ

ಹುಲಿಯು ಒಂದು ಇರತಲಿತ್ತು

ಹಚ್ಚ ಹಸುರಿನ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ

ನಟಿ: ಅಬ್ಬಾ ! ಅದು ಬಹಳ ಭಯಂಕರ ಅನಿಸುತ್ತೆ.

ಕಥೆಗಾರ: ಬರೀ ಭಯಂಕರ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಜಂಬಕೂಡ.

ನಟಿ: ಜಂಬ ಯಾಕೆ? ಅದೇನಾದರು ಪರೀಕ್ಷೆಲಿ ಪಾಸಾಗಿ ಹಾರ್ವರ್ಡ್ ಡಿಗ್ರಿ ಪಡೆದಿತ್ತ?

ನಟಿ: ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಂತ ಬಂಗ್ಲೆ ಇತ್ತ? ಬೆಂಜ್, ಪೋರ್ಷೆ ಕಾರು ಇತ್ತ?

ನಟಿ: ಇಲ್ಲ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿತ್ತ?

ಕಥೆಗಾರ: ಅಲ್ಲಪ್ಪ ಅಲ್ಲ, ಅದರ ಜಂಬದ ವಿಷಯಾನೇ ಬೇರೆ.

ನಟ: ಅದೇನು?

ಕಥೆಗಾರ: ಹರಿವ ನದಿಯು ನನ್ನದೆಂದು

ಬೆಟ್ಟದಿಬ್ಬ ತನ್ನದೆಂದು

ಇರುವ ಜೀವಕ್ಕೆಲ್ಲ ತಾನೇ

ರಾಜನೆಂದು ಮೆರೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ನಟ: ಅಲ್ಲ, ಇದು ಯಾವ ನ್ಯಾಯ ಅಂತೀನಿ?

ಕಥೆಗಾರ: ನ್ಯಾಯ ಅನ್ಯಾಯ ಅಂತ ಹುಲಿ ಚಿಂತೆ ಮಾಡೋದೇ ಇಲ್ಲ. ಅದು ಏನು ಹೇಳುತ್ತೆ ಅಂತ ಮುಂದೆ ಕೇಳು.

ನಟ: ಏನು ಹೇಳುತ್ತೆ?

ಕಥೆಗಾರ: ನಾನು ಹೇಳುವುದೆಲ್ಲ ಸತ್ಯವು

ನಾನು ಮಾಡುವುದೆಲ್ಲ ನ್ಯಾಯವು

ನನ್ನ ಮಾತ ಕೇಳಿ ನಡೆದರೆ

ನೆಮ್ಮದಿಯು ನಿಮಗಿಹುದು.

ನಟ: ಆಹಾಹಾ! ಕೇಳಿದರೇನಪ್ಪ? ನಮ್ಮ ಜಂಬದ ಹುಲಿಯ ಮಾತು? ಅದರ ಮಾತು ಕೇಳಿ

ನಡೆದರೇನೆ ಎಲ್ಲರಿಗು ನೆಮ್ಮದಿಯಂತೆ.

ನಟ: ಇದು ಒಳ್ಳೆ ರೌಡಿ ರಾಜಕಾರಣಿ ಥರ ಮಾತಾಡುತ್ತಲ್ಲಪ್ಪ!

ಕಥೆಗಾರ: ಎಂದು ಏನೋ ಮಾತನಾಡುತ

ನೋಡೋ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಣ್ಣಿನೆರಚುತ

ಅಧಿಕಾರ ಮದದಿಂದ ಬೀಗಿ

ಮೀಸೆ ನಿಗುರಿಸಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತು.

ನಟ: ನಿನ್ನ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಹುಲಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೇನೂ ಇಲ್ಲವೆ?

ಕಥೆಗಾರ: ಯಾಕಿಲ್ಲ?

ತಿಳಿಯ ನೀರಿನ ನದಿಯು ಒಂದು

ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಇಳಿದು

ಭೂಮಿಗಲ್ಲ ಜೀವ ಕೊಡುತ್ತ

ತಾನು ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ನಟ: (ಶಾಂತವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಆನಂದದಿಂದ) ಆಹಾ! ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ನದಿ ಇಲ್ಲದಿದರೆ ನಮ್ಮ
ಗತಿ ಏನಾಗುತ್ತಿತ್ತು?

ನಟ: ಹುಲಿಯಾಯಿತು, ನದಿಯಾಯಿತು. ಕುರಿ ಯಾವಾಗ ಬರೋದು?

ಕಥೆಗಾರ: ಈಗ,

ಎಳೆಯ ಕುರಿಯ ಮರಿಯು ಒಂದು

ಗಂಟಲೊಣಗಿ ನೀರನರಸಿ

ಹೊಳೆಯಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಬಾಗಿ

ನೀರ ಕುಡಿಯಲು ತೊಡಗಿತು.

(ಹುಲಿಯ ಪ್ರವೇಶ. ದೂರದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ)

ಒಡನೆ ಗರ್ಜಿಸಿ ಹುಲಿಯು ಬಂದು

ಕಣ್ಣ ಕೆರಳಿಸಿ ಮೀಸೆ ನಿಗುರಿಸಿ

ಗಡಸು ದನಿಯಲಿ ಕುರಿಯ ತಡೆದು

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿತು ಗರ್ವದಿ

ಹುಲಿ: ಎಯ್ ಕುರಿ ಮರಿ! ನನ್ನ ನೀರು ಯಾಕೆ ಕೆಸರು ಮಾಡ್ತಾ ಇದಿಯ?

ಕುರಿ ಮರಿ: ಹುಲಿರಾಯ! ನೀನು ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ, ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ. ನಾನು ನಿನ್ನ ನೀರು ಹೇಗೆ ಕೆಸರು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ?

ಹುಲಿ: ನೀನಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಮಾಡಿರಬೇಕು.

ಕುರಿ ಮರಿ: ನಮ್ಮಪ್ಪ ಸತ್ತು ಒಂದು ವಾರವಾಯಿತು. ಅವನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಿರಲು ಸಾಧ್ಯ?

ಹುಲಿ: ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮಮ್ಮ ಮಾಡಿರಬೇಕು?

ಕುರಿಮರಿ: ನಮ್ಮಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮೂರು ದಿವಸವಾಯಿತು. ಅವಳು ಹೇಗೆ ಈ ನೀರು ಕೆಸರು ಮಾಡಿರೋಕೆ ಸಾಧ್ಯ?

ಹುಲಿ: ನಿಮ್ಮಮ್ಮ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮಜ್ಜಿ ಮಾಡಿರಬೇಕು.

ಕುರಿಮರಿ: ನಮ್ಮಜ್ಜಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಸರಿಯಿಲ್ಲ. ಅವರ ಕೈಕಾಲುಗಳು ಸೋತು ಹೋಗಿವೆ, ಅವರು ಇಲ್ಲಿವರೆಗೆ ಬರೋದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಹೇಗೆ ಈ ನೀರು ಕೆಸರು ಮಾಡಿಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ?

ಹುಲಿ: ಅದೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯವರೇ ಯಾರೋ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಈಗ ನಿನ್ನನ್ನ ತಿಂತೀನಿ.

(ಹುಲಿ ಕುರಿಮರಿಯನ್ನು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತದೆ)

ನಟಿ: ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ! ಆ ಕುರಿಮರೀನ್ನ ಸಾಯಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟೆಯಾ?

ಕಥೆಗಾರ: ಇಲ್ಲಪ್ಪ ನಾನು ಯಾರನ್ನೂ ಸಾಯಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹುಲಿ ಕುರಿ ಮರೀನ್ನ ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದೆ. ಅಷ್ಟೆ.

ನಟಿ: ಪಾಪ! ಅದರೇನು ತಪ್ಪು?

ನಟಿ: ಆ ಹುಲಿಯನ್ನ ಹೊಡೆದು ಬಿಡಬೇಕು ಅನ್ನುತ್ತೆ.

ನಟಿ: ಎಲ್ಲಿ ಆ ಹುಲಿ?

ಕಥೆಗಾರ: ಆ ಕುರಿ ಮರಿ, ಆ ಹುಲಿ ಬರಿ ಕಾಡಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತವೆ ಅನ್ನೋಬೇಡಿ. ಅವು ಇಲ್ಲಿಯೇ, ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ನಡುವೇನೂ ಇರಬಹುದು. ಅಗೋ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ. ಹುಲಿಯ ಸೊಕ್ಕನ್ನು ಅಡಗಿಸೋಣ, ಕುರಿಮರಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡೋಣ. ಹ್ಲೂಂ ನಡೆಯಿರಿ.

(ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಮಧ್ಯೆ ಕುರಿ ಮತ್ತು ಹುಲಿಯ ಮುಖವಾಡ ತೊಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳು ಓಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ನಟರು ಬರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ಮುಖವಾಡವನ್ನು ಅಡಗಿಸಿ ತಾವೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಂತೆ ಕುಳಿತುಬಿಡುತ್ತಾರೆ).

ನಟರು: ಹೇಗೆಪ್ಪಾ ಅದನ್ನಗುರುತು ಹಿಡಿಯೋದು?

(ಎಲ್ಲರು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅದೇ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ದೃಶ್ಯ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ)

ಹುಲಿ ಮತ್ತು ಕುರಿಮರಿ

ಇದು ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಬರೆದ ಒಂದು ಅತ್ಯಂತ ಚಿಕ್ಕ (ಹತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳ). ನಾಟಕ. “ಪಟಾರ” ಎಂಬ ನಮ್ಮ (ಉಷಾ ಮುಕುಂದ, ವಿಶಾಖಾ ಚಂಚಾನಿ, ಗೀತಾ ದಾಸ್ ಗುಪ್ತಾ, ಪೊಯ್ಲಿ ಸೆನ್ ಗುಪ್ತಾ, ಸಂಧ್ಯಾ ಐಯಂಗಾರ್ ಮತ್ತು ನಾನು ಸೇರಿ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಓದುವ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಬಿತ್ತುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿದ ಒಂದು ತಂಡ) ತಂಡದ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಕ್ಕಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದಂತಹದು. ಎ. ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್ ಅವರ “Folk tales from India” ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ “If it isn’t you, it must be your father” ಎಂಬ ಒಂದು ಬಹು ಚಿಕ್ಕ ಕಥೆ ಇದೆ. ಇದು ಅದರ ನಾಟಕ ರೂಪಾಂತರ. ಹುಲಿ ಬಲಶಾಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ. ಕುರಿಮರಿ ಅಸಹಾಯಕ ಮುಗ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ. ಬಲಶಾಲಿಗಳು ಅಬಲರನ್ನು ಹೇಗೆ ಪೀಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಈ ಕಥೆಯ ಸಾರಾಂಶ. ಕಥೆಯ ಕೊನೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಘೋರವೆನಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಬದಲಾಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಅನ್ಯಾಯದ ಪ್ರತೀಕವೆಂದು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿಸಿ ಈ ನಾಟಕ ಮಾಡಿಸಿದಾಗ ಇದು ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಾಟುತ್ತದೆ. ಇದರ ವಸ್ತು ಹಾಡುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಮಕ್ಕಳಿಗಲ್ಲದೆ ಹಿರಿಯರ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ತಟ್ಟುವಂತಹುದು ಎಂಬುದು ಈ ನಾಟಕದ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ತಿಳಿಯಿತು. ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ ಮಕ್ಕಳು ಇದನ್ನು ಮೂರುಸಲ ಆಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಾಟಕದ ಪ್ರಯೋಗ ಅತ್ಯಂತ ಸತ್ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ.

ನಾಟಕ ೩

ಕಪಟ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಮಾರ್ಜಾಲ ಮತ್ತು ಮೂಷಕ ಕುಲ

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯ ಉಗ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಇಲಿಗಳು ವಾಸವಾಗಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಲ್ಲ ಉಗ್ರಾಣದಲ್ಲಲ್ಲ. ಅಯ್ಯೋ ತಪ್ಪಾಯಿತು. ಕ್ಷಮಿಸಿ. ಇಲಿಗಳು ಉಗ್ರಾಣದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬಿಲ ತೋಡಿ ದಿನವೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಕತ್ತಲೆಯಾದ ಕೂಡಲೆ, ಉಗ್ರಾಣ, ಅಡುಗೆಮನೆ ಎಲ್ಲಾಕಡೆ ಓಡಾಡಿ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಿತ್ತಾಡಿ, ಚೆಲ್ಲಾಡಿ, ಕಚ್ಚಾಡಿ, ಕದ್ದು, ಮೆದ್ದು, ತಿಂದು ಸುಖವಾಗಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಲ್ಲ. ಅವು ಸುಖವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಯ್ಯೋ ತಪ್ಪಾಯಿತು. ಕ್ಷಮಿಸಿ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾರ್ಜಾಲ ಇರುವಾಗ ಅವು ಹೇಗೆ ಸುಖವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯ? ನೀವೇ ನೋಡಿ ಅವುಗಳ ಭಯದ ಕಾರಣ.

ಕರಿ ನೆರೆ ಬಣ್ಣದ ಮೊಸಡೆಯ ಗಂಟು
ಬಿಳಿ ಹೊಳೆ ಬಣ್ಣದ ಮೀಸೆಗಳೆಂಟು
ಹಚ್ಚನ ಬೆಚ್ಚನ ಪಚ್ಚೆಯ ಪೈರಿನ
ಬಣ್ಣದ ಕಣ್ಣು ಕಿವಿಬದಿಗುಂಟು
ಬೆಕ್ಕು ಬರುತ್ತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ?

ಕಾಡಿಗೆಗಿಂತಲು ಕಪ್ಪೋ ಬಣ್ಣ
ಕತ್ತಲಕೇ ಕಾಲೊಡೆದವೋ ಅಣ್ಣ
ಕೂದಲ ಕೂದಲ ನಿಗುರಿಸಿಕೊಂಡು
ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರರೊಲು ಮಾಡಿದೆ ಕಣ್ಣ
ಬೆಕ್ಕು ಬರುತ್ತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ?

ಹಾಲಿನ ಗಡಿಗೆಯ ತಳವನು ಒರೆಸಿ
ಮೊಸರಿನ ಮಡಕೆಯ ಮುಚ್ಚಳ ಸರಿಸಿ
ಉರುಳಿಸಿ ಹೊರಳಿಸಿ ಭಾಂಡ ಭಾಂಡಗಳ
ಬಿಸಿ ಹಾಲಲಿ ತುಸು ಮಜ್ಜೆಗೆ ಬೆರೆಸಿ
ಬೆಕ್ಕು ಬರುತ್ತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ? (ದ. ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ)

ಇಲಿಗಳ ಅರಸಿ ಬೇಟೆಯನಾಡಲು
ಬೆಕ್ಕು ಬರುತ್ತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ?

೧ನೇ ಇಲಿ: ನೆಟ್ಟ ಮೀಸೆ ಸೊಟ್ಟ ಬೆಕ್ಕು ಬಂತು.
೨ನೇ ಇಲಿ: ಮೂಟೆ ತುಂಬ ಅಕ್ಕಿ ರಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಇದೆ. ಆದರೇನು ಮಾಡುವುದು?
೩ನೇ ಇಲಿ: ಕೆಟ್ಟ ಕಣ್ಣಿನ ಬೆಕ್ಕು ಅಟ್ಟ ಹತ್ತಿ ಅಲ್ಲೇ ಕೂತಿದೆಯಲ್ಲ.
೪ನೇ ಇಲಿ: ಯಾವಾಗ ಇಲಿ ಸಿಕ್ಕೀತು ಎಂದು ಹೊಂಚುಹಾಕಿ ಕಾಯುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ?
೫ನೇ ಇಲಿ: ಅದರ ಪಂಜಿನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಷ್ಟು ವೇಗವಾಗಿ ಓಡಿದರೂ ಸಾಲದು.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಹೀಗೆ ಸದಾ ಆ ಮಾರ್ಜಾಲದ ಭಯದಲ್ಲೇ ಇತ್ತು ಮೂಷಕ ಕುಲ. ಹಾಲು, ಹಯನು
ಮತ್ತು ಇಲಿಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತ ಸುಖದಿಂದಿತ್ತು ಮಾರ್ಜಾಲ. ಆದರೆ ಅದೆಲ್ಲ ಭೂತಕಾಲದ ಮಾತು.
ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಏನಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ನೋಡೋಣ.
(ಬೆಕ್ಕಿನ ಪ್ರವೇಶ. 'ಮಿಯಾವುಂ' ಎನ್ನುತ್ತ ಬರುತ್ತದೆ.)

ಬೆಕ್ಕು: ನನಗೀಗ ವಯಸ್ಸಾಯಿತು. ಕೈಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಕಸುವು ಇಲ್ಲ. ಇಲಿ ಇಲ್ಲಿದೆಯೆಂದು
ಹಿಡಿಯಲು ಹೋದರೆ ಅದು ಆಗಲೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿ ಹೋಗಿರುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳೂ ಮಂಜಾಗಿವೆ.
ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆ ಇಲಿಗಳ ಬೇಟೆಯಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹೀಗೇ ಆದರೆ ನಾನು ಉಪವಾಸ
ಸಾಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಾನು ಈಗ ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯ ಮಾಡಲೇಬೇಕು.

(ಸೂತ್ರಧಾರ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ)

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಬೆಕ್ಕಿನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಮುಪ್ಪು ಬಂದಿತ್ತು. ಅದರ ಬುದ್ಧಿ ಮಾತ್ರ ಚುರುಕಾಗಿತ್ತು. ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಉಟ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೆ ಬುದ್ಧಿಗೂ ಮುಪ್ಪು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಹಸಿವಿನಿಂದ ಅದು ಇನ್ನೂ ಚುರುಕಾಗಿತ್ತು. ಏನೇ ಆಗಲಿ ದಿನವೆಲ್ಲ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ರಾತ್ರಿ ಇಲಿಗಳು ಬಿಲದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರುವ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬೆಕ್ಕು ಒಂದು ಉಪಾಯ ಮಾಡಿತು. ಆಮೇಲೇನಾಯಿತು ನೀವೇ ನೋಡಿರಿ.

(ಬೆಕ್ಕು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತಿದೆ. ಇಲಿಗಳು ದೂರದಿಂದ ನೋಡುತ್ತವೆ. ನಂತರ ಸ್ವಲ್ಪ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಬೆಕ್ಕು ಏನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.)

೧ನೇ ಇಲಿ: ಬೆಕ್ಕು ಏನೂಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ.

೨ನೇ ಇಲಿ: ಹತ್ತಿರ ಹೋದರೂ ಮೈಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ.

೩ನೇ ಇಲಿ: ನಾನೂ ಹೋಗಿ ನೋಡುತ್ತೇನೆ.

೪ನೇ ಇಲಿ: ನನಗೆ ಭಯವಾಗುತ್ತದೆ.

೨ನೇ ಇಲಿ: ನಾನು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

೧ನೇ ಇಲಿ: ನಾನೂ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

(ಇಲಿಗಳು ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇನ್ನೂ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಬೆಕ್ಕು ಏನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇಲಿಗಳು ಭಯದಿಂದ ಓಡಲು ತೊಡಗುತ್ತವೆ)

ಬೆಕ್ಕು: ಪ್ರಿಯ ಮೂಷಕರೆ! ಯಾರೂ ನನಗೆ ಹೆದರ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಈಗ ನಾನು ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಗುರುವಿನಿಂದ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಪಡೆಯಲು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮಗ್ಯಾರಿಗೂ ನನ್ನಿಂದ ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

(ಬೆಕ್ಕು ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇಲಿಗಳು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅವಾಕ್ಕಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ನಂತರ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹಾಡಿ ಕುಣಿಯಲು ತೊಡಗುತ್ತವೆ.)

ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ
ಬೆಕ್ಕು ಇಲ್ಲ
ಬೆಕ್ಕಿನಿಂದ ತೊಂದರೆ ಈಗಿಲ್ಲ

ಬನ್ನಿರಿ ಬನ್ನಿರಿ
ಎಲ್ಲ ಬನ್ನಿರಿ
ರುಚಿ ರುಚಿ ತಿಂಡಿಯ ತಿನ್ನುವ ಬನ್ನಿರಿ.

ಉದ್ದು ಬೇಕೆ
ಕಡಲೆ ಬೇಕೆ
ಕಚ ಕಚ ಕಚ್ಚಲು ಕೊಬ್ಬರಿ ಬೇಕೆ?

ಭತ್ತ ಬೇಕೆ
ಗೋದಿ ಬೇಕೆ
ಸಿಹಿ ಸಿಹಿ ಮುದ್ದೆ ಬೆಲ್ಲವ ಬೇಕೆ?

ಉಂಡೆ ಬೇಕೆ
ಕಜ್ಜಾಯ ಬೇಕೆ
ಕುರು ಕುರು ಮೆಲ್ಲಲು ಚಕ್ಕುಲಿ ಬೇಕೆ?

ದ್ರಾಕ್ಷಿ ಬೇಕೆ
ಸಕ್ಕರೆ ಬೇಕೆ
ರುಚಿ ರುಚಿಯಾದ ಖರ್ಜೂರ ಬೇಕೆ?

ಬನ್ನಿರಿ ಬನ್ನಿರಿ
ಎಲ್ಲ ಬನ್ನಿರಿ

ರುಚಿ ರುಚಿ ತಿಂಡಿಯ ತಿನ್ನುವ ಬನ್ನಿರಿ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಬೆಕ್ಕು ಹೊರಟು ಹೋಗಿದೆ ಎಂದು ಇಲಿಗಳು ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದವು. ಯಾರ ಭಯವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಬೇಕಾದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಂದು ಕೊಬ್ಬಿ ಹೋದವು. ಆದರೆ ಅದು ಈಗಾಗಲೇ ಭೂತಕಾಲದ ವಿಷಯ. ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಏನಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ನೋಡೋಣ.

(‘ಉದ್ದು ಬೇಕೆ’ ಎಂದು ಇಲಿಗಳು ಹಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಬೆಕ್ಕು ಸಂನ್ಯಾಸಿ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಇಲಿಗಳು ಓಡಿಹೋಗಲು ತೊಡಗುತ್ತವೆ.)

ಬೆಕ್ಕು: ಮೂಷಕರೆ ಭಯಪಡಬೇಡಿರಿ. ನಾನೇನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೋ ನೋಡಿರಿ, ನಾನೀಗ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಇದೀಗ ಕಾಶಿಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮಗಾಗಿ ಕಾಶಿ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನ ಪ್ರಸಾದ ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ ಇದೋ ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಖರ್ಜೂರ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ.

೧ನೇ ಇಲಿ: ಏನು ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲವೆ?

ಬೆಕ್ಕು: ಇಲ್ಲ. ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವೆ ಈ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಭಸ್ಮ?

೨ನೇ ಇಲಿ: ಅದೆಲ್ಲ ಏಕೆ?

ಬೆಕ್ಕು: ನನ್ನ ಆಸೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿ ಮಾಡಿ ಈ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಗುರುವಿನಿಂದ ಪಡೆದ ಮಂತ್ರದ ಜಪ ಮಾಡಲು ಈ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಾಲೆ. ನಾನೀಗ ಜಪ ತಪ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

೩ನೇ ಇಲಿ: ಜಪ ಮಾಡಿದರೆ ಏನು ಸಿಗುತ್ತದೆ?

ಬೆಕ್ಕು: ಅದರಿಂದ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

೩ನೇ ಇಲಿ: ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಅಂದರೆ?

ಬೆಕ್ಕು: ಜಪ ಮಾಡಿ ಇಲಿಬೇಕು ಅಲ್ಲಲ್ಲ ಕೊಬ್ಬರಿ ಬೇಕು ಎಂದರೆ ಕೊಬ್ಬರಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಇಲಿಗಳು: ಹೌದೇ?

ಬೆಕ್ಕು: ಹೌದು ಹೌದು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹಸಿವೆ ತೃಷ್ಣೆಗಳು ಆಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಇಲಿಗಳು: ಅಂದರೆ ಆಹಾರವೇ ಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?

ಬೆಕ್ಕು: ಉಂಹುಂ. ಬೇಕಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೇ ನಾನೀಗ ನಿಮ್ಮನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ

ಪಡೆದ ನಾನೀಗ ಮೂಷಕ ಅಭಯಾನಂದಪೂರ್ಣಸ್ವಾಮಿ.

ಇಲಿಗಳು: ಹೌದೇ?

ಬೆಕ್ಕು: ಉಂ ಂ ಂ, ಈಗ ಜಪ ಮಾಡುವ ವೇಳೆಯಾಯಿತು. ನೀವೆಲ್ಲರು ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳಿರಿ.

ನಾನಿನ್ನು ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ.(ಬೆಕ್ಕು ಎದ್ದೇಳತೊಡಗುತ್ತದೆ)

೧ನೇ ಇಲಿ: ಒಂದು ನಿಮಿಷ ತಡೆಯಿರಿ ಮೂಷಕಭಕ್ಷಾನಂದಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾಮಿಗಳೆ!

ಬೆಕ್ಕು: (ಕೋಪದಿಂದ) ಮೂಷಕಭಕ್ಷಾನಂದಸ್ವಾಮಿ ಅಲ್ಲ. ನಾನೀಗ ಮೂಷಕಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

(ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ) ಮೂಷಕಗಳಿಗೆ ಅಭಯ ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕೇ ನಾನೀಗ ಮೂಷಕ

ಅಭಯಾನಂದಪೂರ್ಣಸ್ವಾಮಿ.

೧ನೇ ಇಲಿ: ತಪ್ಪಾಯಿತು ತಪ್ಪಾಯಿತು. ನಿಮ್ಮ ಪಾದಕ್ಕೆ ನಮಿಸುತ್ತೇವೆ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ಕೋಪವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.

ಬೆಕ್ಕು: ಆಗಲಿ. ಏನು ಬೇಕು ಹೇಳಿರಿ.

೧ನೇ ಇಲಿ: ನನಗೂ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮಾಡಿರಿ.

ಎಲ್ಲ ಇಲಿಗಳು: ನನಗೂ. ನನಗೂ.

ಬೆಕ್ಕು: ಅದನ್ನು ಕಲಿಯುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೧ನೇ ಇಲಿ: ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಿದ್ದೇನೆ.

ಎಲ್ಲ ಇಲಿಗಳು: ನಾನೂ, ನಾನೂ.

ಬೆಕ್ಕು: ಸುಮ್ಮನಿರಿ. ಅದೆಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಇಲಿಗಳು: ಏಕೆ? ಏಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ? ನಾವು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಹೇಳಿರಿ.

ಬೆಕ್ಕು: ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಗುರುಗಳ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಗುರುಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದರೆ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ.

೧ನೇ ಇಲಿ: ಏನು ಮಾಡಬೇಕೋ ಹೇಳಿರಿ. ನಾವು ಅದನೆಲ್ಲ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ನೀವೇ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾಗಿರಿ ಮೂಷಕಭಕ್ಷಾ ಅಲ್ಲಲ್ಲ ಉಂ ಮೂಷಕಭಯಾನಂದಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾಮಿಗಳೆ.(ಬೆಕ್ಕು ಆ ಇಲಿಯನ್ನು ದುರುಗುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತದೆ)

ಎಲ್ಲ ಇಲಿಗಳು: ಹೌದು ಹೌದು ದಯವಿಟ್ಟು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಈಗಲೇ ನಿಮ್ಮ

ಶಿಷ್ಯರಾಗುತ್ತೇವೆ ಮೂಷಕಭಕ್ಷಾ.....

ಬೆಕ್ಕು: (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಗುರುಗಳೆ ಅನ್ನಿ ಸಾಕು.

ಇಲಿಗಳು: ಅಡ್ಡಬಿದ್ದವು ಗುರುಗಳೆ.

ಬೆಕ್ಕು: ಆದರೆ ಅದೆಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ಬಂದು ಗುರುಗಳ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಇಲಿಗಳು: ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ ಗುರುಗಳೆ.

(ಇಲಿಗಳೆಲ್ಲ ನಾನು ಮೊದಲು ತಾನು ಮೊದಲು ಎಂದು ಕಿರುಚಾಡಲು ತೊಡಗುತ್ತವೆ)

ಬೆಕ್ಕು: ನೀವೇ ಚರ್ಚಿಸಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿರಿ. ನಾನು ಅರಳಿಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಇರುತ್ತೇನೆ. ಒಬ್ಬರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕು. (ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಬೆಕ್ಕು ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ)

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಇಲಿಗಳು ಯಾವ ಯಾವ ದಿನ ಯಾರು ಯಾರು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದವು. ತನ್ನ ಸರದಿ ಯಾವಾಗ ಬರುವುದೆಂದು ಆತುರದಿಂದ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಂತೂ ಒಂದನೇ ಇಲಿಯ ಸರದಿ ಬಂತು. ಅದು ಅರಳಿಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಬೆಕ್ಕಿನ ಹತ್ತಿರ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಪಡೆಯುವ ಆಸೆಯಿಂದ ಬಂದಿತು.

(ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತ ಬೆಕ್ಕಿನ ಮುಂದೆ ನಿಂತು)

೧ನೇ ಇಲಿ: ನಮಿಸುವೆನು ಗುರುಗಳೆ

ಬೆಕ್ಕು: ಓ! ನೀನೇ.

ಇಲಿ: ಗುರುಗಳೆ ದಯವಿಟ್ಟು ಏನು ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿರಿ.

ಬೆಕ್ಕು: (ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿ) ಇಲ್ಲಿಯ ಕಸವೆಲ್ಲ ಗುಡಿಸಿ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸು.

ಇಲಿ: ಅಪ್ಪಣೆ ಗುರುಗಳೆ. (ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.)

ಇಲಿ: ಗುರುಗಳೆ ಸ್ವಚ್ಛಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

ಬೆಕ್ಕು: (ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟು) ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುವೆ. ನಾನು ಸುಪ್ರೀತನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಮೂಷಕ ವತ್ಸ.

ಇಲಿ: ಹಾಗಾದರೆ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮಾಡುವಿರಾ ಗುರುಗಳೆ?

ಬೆಕ್ಕು: ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಮಗು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲರ ಎದುರಿಗೆ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ನನ್ನ ಪರ್ಣಕುಟೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿರು. ನಾನು

ಧ್ಯಾನ ಮುಗಿಸಿ ಬೇಗ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಇಲಿ: ಧನ್ಯನಾದೆ ಗುರುಗಳೆ.

(ಇಲಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲ ಕ್ಷಣಗಳ ನಂತರ ಬೆಕ್ಕು ಕೂಡ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದಿನದೆಲ್ಲ ತೆರೆಯ ಹಿಂದೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಧ್ವನಿ ಮಾತ್ರ ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ.)

ಬೆಕ್ಕು: ಓ! ನೀನಾಗಲೇ ಬಂದಿರುವೆಯ? ನೀನು ಬಹಳ ಶಿಸ್ತಿನ ಶಿಷ್ಯ. ಬಾ ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಾ. ಏಕೆ ಹೆದರುವೆ? ನಾನು ಈಗ ಸಂನ್ಯಾಸಿ. ನಾನೇನು ನಿನ್ನನ್ನು ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಬಾ. ಹಾಂ ಹಾಗೆ. (ಇಲಿ ನೋವಿನಿಂದ ಕಿರುಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಧ್ವನಿ. ಬೆಕ್ಕು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೊಟ್ಟೆಯಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತದೆ)

ಬೆಕ್ಕು: ಬಹಳ ದಿನಗಳನಂತರ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ತಿನ್ನಲು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಇಲಿಗಳು ನನ್ನ ಬಲೆಗೆ ಬಿದ್ದವು.

ಇನ್ನು ನನ್ನ ಬದುಕು ಸುಲಭವಾಯಿತು. (ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಲಗುತ್ತದೆ)

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಹೀಗೆ ಮಾರ್ಜಾಲ ಕಪಟ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ವೇಷದಿಂದ ಬಹಳ ಸುಲಭವಾಗಿ ಇಲಿಗಳನ್ನು ಕಬಳಿಸುವ ಉಪಾಯ ಮಾಡಿತು. ಅದರ ಉಪಾಯ ತಕ್ಕ ಫಲವನ್ನೂ ನೀಡಿತು. ಮೂಷಕ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಏನೋ ಕೊಲಾಹಲ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಅದೇನೆಂದು ನೋಡೋಣ.

ಒಂದು ಇಲಿ: ಕೊನೆಗೂ ನನ್ನ ಸರದಿ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟಿತು. ನಾಳೆ ನನ್ನ ಸರದಿ.

ಇನ್ನೊಂದು ಇಲಿ: ನಾಡಿದ್ದು ನನ್ನದು.

ಮತ್ತೊಂದು ಇಲಿ: ಆಚೆನಾಡಿದ್ದು ನನ್ನದು.

ಮೂರೂ ಇಲಿಗಳು; ಆಮೇಲೆ ಕೈ ಚಾಚೋದು ಮಂತ್ರಹೇಳೋದು. ಬೇಕಾದ ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನೋದು.

ಎಲ್ಲರೂ: ಮಂತ್ರ ಹೇಳೋದು ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನೋದು, ಮಂತ್ರ ಹೇಳೋದು ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನೋದು, ಮಂತ್ರ ಹೇಳೋದು ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನೋದು, ಮಂತ್ರ ಹೇಳೋದು ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನೋದು.

ಒಂದು ಇಲಿ: ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಪಡೆದ ಮುದ್ದಿಲಿ ಏನು ತಿಂಡಿ ತಿಂದಿತು ಎಂದು ಹೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಇನ್ನೊಂದು ಇಲಿ: ಹೌದು. ಮೊನ್ನೆ ಹೋದ ಸುಂಡಿಲಿ ಕೂಡ ಏನೂ ಹೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಮತ್ತೊಂದು ಇಲಿ: ಆಚೆಮೊನ್ನೆ ಹೋದ ಗುಂಡಿಲಿ ಕೂಡ ಎಲ್ಲಿ ಕಾಣಲೇ ಇಲ್ಲ. (ಎಲ್ಲ ಇಲಿಗಳು ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತವೆ. ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತವೆ.) ಮಂತ್ರೋಪದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದ ಒಂದು ಇಲಿಯೂ ಹಿಂದಿರುಗಿ

ಬಂದಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲೇನೋ ಮೋಸ ಇದೆ.

ಒಂದು ಇಲಿ: ನನಗೆ ಭಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಇಲಿ: ಆ ಮೋಸ ಏನೆಂದು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲೇ ಬೇಕು.

ಮತ್ತೊಂದು ಇಲಿ: ಹೇಗೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಇಲಿ: ನಾಳೆ ನೀನು ಹೋಗುವಾಗ ನಾವು ಒಂದು ಬಲೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ತಿಳಿಯದ ಹಾಗೆ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಬೆಕ್ಕು ಏನು ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ನೋಡುತ್ತೇವೆ.

ಒಂದು ಇಲಿ: ನಾನೇನು ಮಾಡಬೇಕು?

ಇನ್ನೊಂದು ಇಲಿ: ನೀನು ಬೆಕ್ಕು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಮಾಡು.

ಮತ್ತೊಂದು ಇಲಿ: ನಿನಗೇನಾದರು ಅಪಾಯವಾದರೆ ನಾವು ಬೆಕ್ಕಿನ ಮೇಲೆ ಬಲೆ ಹಾಕಿ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತೇವೆ.

ಒಂದು ಇಲಿ : ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ.

(ಬೆಕ್ಕು ಅರಳಿ ಮರದಡಿ ಕೂತಿದೆ. ಒಂದು ಇಲಿ ಬರುತ್ತದೆ)

ಇಲಿ: ನಮಿಸುವೆನು ಗುರುಗಳೆ. ಏನು ಸೇವೆ ಮಾಡಲಿ ಹೇಳಿರಿ.

ಬೆಕ್ಕು: ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಕಾಡಿನಿಂದ ಹೂವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

ಇಲಿ: ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ. (ಅದು ದೂರ ಹೋಗಿ ಹೂಗಳನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ಬೆಕ್ಕು ಆಸೆಯಿಂದ ಇಲಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತದೆ.) ಇದೋ ಗುರುಗಳೆ, ಹೂವುಗಳನ್ನು ತಂದಿದ್ದೇನೆ.

ಬೆಕ್ಕು: ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯಿಂದ ನಾನು ಸುಪ್ರೀತನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಮೂಷಕ ವತ್ಸ.

ಇಲಿ: ಹಾಗಾದರೆ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮಾಡುವಿರಾ ಗುರುಗಳೆ?

ಬೆಕ್ಕು: ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಸಂಶಯವೇಕೆ?

ಇಲಿ: ಧನ್ಯನಾದೆ.

ಬೆಕ್ಕು: ನೀನು ನನ್ನ ಕುಟೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತಿರು. ನಾನು ಧ್ಯಾನ ಮುಗಿಸಿ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಇಲಿ: ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ ಗುರುಗಳೆ. (ಇಲಿಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ.)

ಬೆಕ್ಕು: ಇವೊತ್ತು ಕೂಡ ಒಳ್ಳೆಯ ಉಟ. ನನ್ನ ಉಪಾಯ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಫಲಿಸುತ್ತಿದೆ. ಓಂ

ಕಾಶಿವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ. (ಬೆಕ್ಕು ಎದ್ದು ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ.)

(ತೆರೆಯ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಮಾತು ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ.)

ಬೆಕ್ಕು: ಬಾ ಮೂಷಕ ವತ್ಸ, ಹತ್ತಿರ ಬಾ. ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಇಲಿ: ನ ನ ನ ಗೇ ಕೊ ಭ ಭಯ ವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಬೆಕ್ಕು: ಭಯವೇಕೆ? ನಾನೇನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಬಾ ಹತ್ತಿರ ಬಾ.

ಇಲಿ: ಗುರುಗಳೆ ನಿನ್ನೆ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಪಡೆದ ಮುದ್ದಿಲಿ ಇನ್ನೂ ಬಿಲಕ್ಕೆ ಬಂದೇ ಇಲ್ಲ.

ಬೆಕ್ಕು: ಉಂ ಉಂ ಅದು ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಸಿಕ್ಕದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಂದು ಹೊಟ್ಟೆ ಭಾರವಾಗಿ ಎಲ್ಲೋ ಮಲಗಿರಬೇಕು.

ಇಲಿ: ಮೊನ್ನೆ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಪಡೆದ ಸುಂಡಿಲಿಯೂ ಬಂದಿಲ್ಲ.

ಬೆಕ್ಕು: ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟೆ ತಿಂದು ಅದರ ಹೊಟ್ಟೆ ಕೆಟ್ಟು ಎಲ್ಲೋ ದೂರ ಹೋಗಿರಬೇಕು.

ಇಲಿ: ಹಾಗಾದರೆ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶದಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೆಟ್ಟದ್ದೇ ಆಗುತ್ತದೆಯೇ?

ಬೆಕ್ಕು: ಸುಮ್ಮನೆ ಹರಟ ಬೇಡ. ಶುಭಮುಹೂರ್ತ ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಬೇಗ ಬಾ.

ಇಲಿ: ಬೇಡ ಬೇಡ. ನನಗೆ ಅದು ಬೇಡ. ನಾನು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

ಬೆಕ್ಕು: ನಾನು ಈಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಬೇರೆ ಇಲಿಗಳು; ನಾವೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಈಗ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. (ಬೆಕ್ಕು ಕುಂಯ್ಯಡುವ ಸದ್ದು)

(ಇಲಿಗಳು ಬೆಕ್ಕನ್ನು ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ತರುತ್ತವೆ)

ಇಲಿಗಳು: ಬೆಕ್ಕು ಬಲೆಯಲಿ ಬಿದ್ದಿತು

ಬೆಕ್ಕಿನ ಗುಟ್ಟು ಬಯಲಾಯಿತು

ಸಂನ್ಯಾಸಿ ವೇಷ ಧರಿಸಿತ್ತು

ಕಪಟ ಭಕ್ತಿ ತೋರಿತ್ತು

ಅರಿಯದ ಇಲಿಗಳ ಕೊಂದಿತ್ತು
ಮೋಸಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಬೆಲೆ ತೆತ್ತಿತ್ತು

ಬೆಕ್ಕು ಬಲೆಯಲಿ ಬಿದ್ದಿತು
ಬೆಕ್ಕಿನ ಗುಟ್ಟು ಬಯಲಾಯಿತು.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಹೀಗಿತ್ತು ಮಾರ್ಜಾಲ ಮತ್ತು ಮೂಷಕರ ಕತೆ. ಮೋಸ ಬಹಳ ದಿನ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ,
ಸತ್ಯ ಹೊರಬಂದೇಬರುತ್ತದೆ, ಅಲ್ಲವೆ? ಇಲಿಗಳು ಮುಂದೆ ಸುಖವಾಗಿದ್ದವು ಎಂದು ಹೇಳೋಣವೆ?
ನಾವಿನ್ನು ಹೋಗಿಬರುತ್ತೇವೆ. ನಮಸ್ಕಾರ.

ಕಪಟ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಮಾರ್ಜಾಲ ಮತ್ತು ಮೂಷಕ ಕುಲ

ಸಂನ್ಯಾಸಿ ವೇಷ ಧರಿಸಿದ ಬೆಕ್ಕಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕತೆಯ ನಾಟಕ ರೂಪಾಂತರವಿದು. .ಇದರಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ವಾಕ್ಯ ಮತ್ತು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯ
ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಬರೆದದ್ದು. ಇದು ಹಾಸ್ಯರಸದಿಂದ ತುಂಬಿ ಕುತೂಹಲ ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತಿದೆ.

ನಾಟಕ ೪

ಅರಸುಕುಮಾರರ ಬಾಲ ಕ್ರೀಡೆಗಳು

ಗಮಕ:

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಮಹೀಪತಿ
ಬಾಲಕರು ಮೆರೆದರು ನೂರಾರು
ಬಾಲಕೇಳಿ ವ್ಯಸನಿಗಳು ಹೊರವಳಯದಲಿ ಪುರದ
ಆಳಿನೇರಿಕೆ ಹಿಡಿಗವಡೆ ಗುರಿ
ಯಾಳು ಚೆಂಡಿನ ಹೊಣಕೆ ಚೆಣಿಕೋ
ಲಾಳು ಗೊತ್ತಿನ ದಂಡೆಯನೆ ನಾನಾವಿನೋದದಲಿ

ದೃಶ್ಯ ೧

(ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೃದಂಗದ ವಾದನ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಬಾಲಕರಾದ ಕೌರವವರು ಮತ್ತು ಪಾಂಡವರು ಆಟವಾಡುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯ. ಮೃದಂಗ ವಾದನದ ಗತಿ ಆಟಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಅದು ಕ್ಷೀಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಕೋಲಾಹಲ ಮಾಡುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.)

ದೃಶ್ಯ ೨

(ಅರಮನೆಯ ಮೊಗಸಾಲೆ. ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ದಾಸಿಯರು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಗಾಂಧಾರಿಯರನ್ನು ಕರೆತರುತ್ತಾರೆ.)

ದಾಸಿ: ಅರಸ! ಇದೋ! ಅರಮನೆಯ ಮೊಗಸಾಲೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ.

ಗಾಂಧಾರಿ: ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ಥಳ ತೋರಿಸು ದಾಸಿ.

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ: ಮಕ್ಕಳ ಧ್ವನಿಯೇ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಅವರ ಬಾಲಕ್ರೀಡೆಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ನನ್ನ ಕಿವಿಗಳು ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿವೆ.

ಗಾಂಧಾರಿ: ಕಂದರನ್ನು ಮುದ್ದಾಡುವ ಆಸೆ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ಉಕ್ಕುತ್ತಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಮಕ್ಕಳು ಆಟದಿಂದ ಮರಳಿ ಬರುವ ಸಮಯವಾಗಲಿಲ್ಲವೇ ದಾಸಿ?

ದಾಸಿ: ಸಮಯವಾಗಿದೆ ಅರಸಿ. ಇನ್ನೇನು ಅವರು ಬರುತ್ತಿರಬಹುದು. ಇದೋ ಪಿತಾಮಹರು ಆಗಮಿಸುತ್ತಿರುವರು. (ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವಳು)

(ಭೀಷ್ಮನ ಪ್ರವೇಶ)

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ: (ಎದ್ದು ನಿಂತು) ನಮಿಸುವೆನು ದೊಡ್ಡಪ್ಪ.

ಗಾಂಧಾರಿ: (ಎದ್ದು ನಿಂತು) ನಮಿಸುವೆನು ಮಾವ.

ಭೀಷ್ಮ: ಧೀರ್ಘ ಕಾಲ ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳಿರಿ. ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಇತ್ತರಕಡೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಉಪ್ಪರಿಗೆಯಿಂದ ನನಗೂ ಕಂಡಿತು. ಅವರನ್ನು ನೋಡುವ ಆಸೆಯಿಂದ ನಾನೂ ಇತ್ತ ಕಡೆ ಬಂದೆ.

(ಮಕ್ಕಳ ಕೋಲಾಹಲ)

ಉಪನಂದ: ಅಲ್ಲ ಅವನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಬಹುದೆ?

ಸುಬಾಹು: ನಾನು ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಅನುವಿಂದ: ಹೌದು ಹೌದು. ಹೇಳಲೇಬೇಕು.

ಉರ್ಣನಾಭ: ನಾನು ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಅನುವಿಂದ: ಈಗ ಅದೇ ಸರಿ

(ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ. ಭೀಷ್ಮರನ್ನು ನೋಡಿ)

ಎಲ್ಲರು: ನಮಿಸುವೆವು ಮುತ್ತಯ್ಯ. (ನಮಿಸುತ್ತಾರೆ)

ಭೀಷ್ಮ: ಆಹಾ! ಮುದ್ದಿನ ಕಂದಗಳಿರಾ, ಕೀರ್ತಿವಂತರಾಗಿ ಬಾಳಿ.

ಎಲ್ಲರು: ನಮಿಸುವೆವು ಅಪ್ಪಯ್ಯ, ನಮಿಸುವೆವು ಅಮ್ಮ.

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ಗಾಂಧಾರಿ: ನೂರ್ಕಾಲ ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳಿ.

ದುರ್ಯೋಧನ: ಅಪ್ಪಯ್ಯ! ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಹೀಗೆ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ದುಶ್ಯಾಸನ: ಹೌದು, ನೀನು ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶಾಸ್ತಿ ಮಾಡಲೇಬೇಕು.

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ಭೀಷ್ಮ: ಏನಾಯಿತು?

ಭೀಷ್ಮ: ಯಾರಿಗೆ ಶಾಸ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕು?

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ: ಏನಾಯಿತು? ಶಾಸ್ತಿ ಮಾಡಿದರಾಯಿತು. ಬಾ, ಕಂದ! ನಿನ್ನನ್ನು ಮೊದಲು

ನನ್ನ ತೋಳುಗಳಲ್ಲಿ ತಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳುವೆ.

ಗಾಂಧಾರಿ: ಏಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ದೂರವೇ ಇರುವಿರಿ? ಎಂದಿನಂತೆ ನನ್ನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ

ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ?

ಉಪನಂದ: ಅಮ್ಮ ನನ್ನ ಮೊಣಕಾಲಿಗೆ ಗಾಯವಾಗಿದೆ. ನನಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಗಾಂಧಾರಿ: (ಆತಂಕದಿಂದ) ಗಾಯ ಹೇಗಾಯಿತು ಉಪನಂದ? ಗಾಯ ದೊಡ್ಡದೆ?

ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಾ.

(ಉಪನಂದ ಗಾಂಧಾರಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಭೀಷ್ಮ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ.)

ಅನುವಿಂದ: ನನ್ನ ಎದೆ ನೋಯುತ್ತಿದೆ.

ಉರ್ಣನಾಭ: ನನ್ನ ಹಲ್ಲು ಬಿದ್ದುಹೋಗಿದೆ.

ಗಾಂಧಾರಿ: ಆಂ!

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ: ಅದು ಹೇಗೆ?

ದುರ್ಯೋಧನ: ಇದೆಲ್ಲ ಆ ಭೀಮನೇ ಮಾಡಿದ್ದು. ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶಾಸ್ತಿ ಆಗಲೇ ಬೇಕು.

ಗಾಂಧಾರಿ: ಏನು ಮಾಡಿದ ಭೀಮ? ಹೇಳಿ ಮಕ್ಕಳೇ.

ಭೀಷ್ಮ: ಇದೆಲ್ಲ ಹೇಗಾಯಿತು ಮಕ್ಕಳೇ?

ಸುಬಾಹು: ಅಪ್ಪ, ಅಮ್ಮ, ಮುತ್ತಯ್ಯ! ನಾವೆಲ್ಲ ಈಜಾಡಲು ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಇಳಿದಾಗ ಆ
ಭೀಮ ನನ್ನನ್ನು ನೀರಿನೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿಸಿ ಅಮುಕಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ
ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ. ಉಸಿರುಕಟ್ಟಿ ನಾಯುವಂತಾದಾಗ ಬಿಟ್ಟ. ಮೂಗು
ಬಾಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ನೀರು ಹೋಗಿ ಕೆಮ್ಮಿ ಕೆಮ್ಮಿ ಎದೆಯಲ್ಲ ನೋವಾಗಿದೆ.

ಗಾಂಧಾರಿ: ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನ ಕಂದ ಬಾ ಹತ್ತಿರ.

ಅನುವಿಂದ: ಮುತ್ತಯ್ಯ! ಚೆಂಡಿನ ಹೊಣಕೆ ಆಟದಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲ ಸೇರಿ
ಭೀಮನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದೆವು.

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ: ಭಲಾ! ಆಮೇಲೆ?

ಅನುವಿಂದ: ಮೊದಲೇ ಆದ ಒಪ್ಪಂದದಂತೆ, ಅವನು ನಮ್ಮ ನಾಲ್ವರನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು
ಅರ್ಧ ಹರಿದಾರಿ ದೂರ ಓಡಬೇಕಿತ್ತು.

ಭೀಷ್ಮ: ಅವನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೆ?

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ: ನಾನು ಈಗಲೇ ಆತನನ್ನು ಬರಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಸುಬಾಹು: ಇಲ್ಲ ಮುತ್ತಯ್ಯ. ಇಲ್ಲ ಅಪ್ಪ. ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ. ಅವನು ಒಪ್ಪಂದದಂತೆ ನಮ್ಮ
ನಾಲ್ವರನ್ನೂ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಓಡಿದ.

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ: ಏನು? ಆತನೊಬ್ಬನೇ ನಾಲ್ವರನ್ನೂ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಓಡಿದನೇ?

ಉಪನಂದ: ಹೌದು ಅಪ್ಪ!

ಸುಬಾಹು: ನಾನು ಅವನ ಎಡ ಭುಜದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಅವನ ಕತ್ತನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ.

ಉರ್ಣನಾಭ: ನಾನು ಅವನ ಬಲಭುಜದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಅವನ ಕೂದಲನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ.

ಉಪವಿಂದ: ನನ್ನನ್ನು ಅವನು ತನ್ನ ಎಡ ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದ.

ಅನಿವಿಂದ: ನನ್ನನ್ನು ಬಲ ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಓಡಿದ.

ಭೀಷ್ಮ: ಮಹಾ ಗಟ್ಟಿಗ ಅವನು.

ಎಲ್ಲರೂ: (ಗಾಂಧಾರಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು) ಕುದುರೆ ಸವಾರಿಗಿಂತ ಅದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು

ಗೊತ್ತೇ ಅಮ್ಮ?

ಗಾಂಧಾರಿ: ಭೇಷ್! ಭೀಮ ನಿಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಡಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಸುಬಾಹು: (ವ್ಯಂಗದಿಂದ) ಹ್ಲೂಂ! ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಮೇಲೆ ಏನು ಮಾಡಿದ ಗೊತ್ತೇ?

ಗಾಂಧಾರಿ,ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ: ಏನು ಮಾಡಿದ?

ಸುಬಾಹು: ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮೇಲಿನಿಂದ ಒಂದು ತಗ್ಗಿನೊಳಗೆ ಎಸೆದ.

ಗಾಂಧಾರಿ: ಹ್ಲೂಂ!

ಅನುವಿಂದ: ಆಗ ನನ್ನ ಕಾಲು ಉಳುಕಿತು (ನೋವು ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ)

ಗಾಂಧಾರಿ: ಇದೆಂತಹ ಆಟ?

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ: ಅಯ್ಯೋ! ಹಾಗೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದನೆ ಆ ಭೀಮ? (ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿ) ಸೇವಕರೆ!

ಪಾಂಡು ಪುತ್ರರನ್ನು ಕರೆತನ್ನಿ.

ಸೇವಕರು: ಅಪ್ಪಣೆ ಅರಸ.

ಗಾಂಧಾರಿ: ದುಶ್ಯಾಸನ! ಎಲ್ಲಿರುವೆ ನೀನು? ಏಕೆ ಮೌನವಾಗಿರುವೆ?

ದುಶ್ಯಾಸನ: (ಹೋ ಎಂದು ಅಳುತ್ತ) ನನ್ನ ತಲೆಗೆ ಪೆಟ್ಟಾಗಿ ತಲೆ ನೋಯುತ್ತಿದೆ.

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ಗಾಂಧಾರಿ: ನಿನಗೇನಾಯಿತು ಚಿನ್ನ?

ಭೀಷ್ಮ: ಇಲ್ಲಿ ಬಾ ನೋಡೋಣ. (ನೋಡಿ) ತಲೆಗೆ ಸಣ್ಣ ತೂತಾದ ಹಾಗೆ

ಕಾಣುತ್ತದೆ. ದಾಸಿ! ಇವನ ಗಾಯಕ್ಕೆ ಉಪಚಾರ ಮಾಡು.

ದಾಸಿ: ಆಣತಿಯಂತೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.(ದಾಸಿ ಔಷಧಿ ತರಲು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ)

ಭೀಷ್ಮ: ಇದು ಹೇಗಾಯಿತು ಕಂದ?

(ಪಾಂಡು ಪುತ್ರರ ಪ್ರವೇಶ)

ಪಾಂಡು ಪುತ್ರರು: ನಮಿಸುವೆವು ಮುತ್ತಯ್ಯ. ನಮಿಸುವೆವು ದೊಡ್ಡಪ್ಪ, ದೊಡ್ಡಮ್ಮ.

ಭೀಷ್ಮ, ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ಗಾಂಧಾರಿ: ಕೀರ್ತಿವಂತರಾಗಿ ಬಾಳಿ ಮಕ್ಕಳೆ. ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ.

ಭೀಷ್ಮ: ಹ್ಲೂಂ. ಹೇಳು ದುಶ್ಯಾಸನ, ತಲೆಗೆ ಹೇಗೆ ಪೆಟ್ಟಾಯಿತು?

ದುಶ್ಯಾಸನ: ನಾವೆಲ್ಲ ಚೆಣ್ಣಿಕೋಲು ಆಡುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಭೀಷ್ಮ: ಹ್ಲಂ. ಆಮೇಲೆ?

ದುಶ್ಯಾಸನ: ಆಗ ಭೀಮನ ಸರದಿ ಇತ್ತು.

ಭೀಷ್ಮ: ಸರಿ.

ದುಶ್ಯಾಸನ: ನಾನು ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತು ಅವನು ಚಿಮ್ಮಿಸುವ ಚೆಣ್ಣಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು

ಭೀಷ್ಮ: ಹ್ಲಂ. ಆಮೇಲೆ?

ದುಶ್ಯಾಸನ: ಭೀಮ ಕೋಲಿನಿಂದ ಚೆಣ್ಣಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಚಿಮ್ಮಿಸಿದ ಗೊತ್ತೇ ಮುತ್ತುಯ್ಯ?

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ: ಹೇಗೆ ಚಿಮ್ಮಿಸಿದ?

ದುಶ್ಯಾಸನ: ಎದುರಿಗಿರುವ ನಾನು ಕೂಡಲೆ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ, ಚೆಣ್ಣಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೇ ತಗುಲುತ್ತಿತ್ತು.

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ: (ಆತಂಕದಿಂದ) ಸದ್ಯ ಹಾಗೇನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿವೆಯಲ್ಲವೇ?

ಸುಬಾಹು: ಸದ್ಯ ಅಣ್ಣ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಕಣ್ಣು ಉಳಿಯಿತು. ಆದರೆ ತಲೆಗೆ ತೂತಾಯಿತು.

ಗಾಂಧಾರಿ, ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ: ಅಯ್ಯೋ ಕಂದ!

(ದಾಸಿ ಔಷಧವನ್ನು ತರುತ್ತಾಳೆ. ಅತನ ಗಾಯವನ್ನು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಅದನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾಳೆ.)

ಅನುವಿಂದ: ಆಮೇಲೂ ಕೂಡ ಭೀಮ ಬೇಕಂತಲೇ ಚೆಣ್ಣಿಯನ್ನು ರಭಸವಾಗಿ ಚಿಮ್ಮಿಸಿದ. ಆಗ ಹಿಡಿಯಲು ಹೋದ ನನ್ನ ಕೈ ಬೆರಳುಗಳು ಮುರಿದಿವೆ.

ಗಾಂಧಾರಿ: (ದುಃಖ ಮತ್ತು ಆತಂಕದಿಂದ) ಅಯ್ಯೋ! ಎಂತಹ ಅನ್ಯಾಯವಿದು?

ಭೀಷ್ಮ: ಇದೆಲ್ಲ ನಿಜವೇ ಭೀಮ?

ಭೀಮ: ಇಲ್ಲ ಮುತ್ತುಯ್ಯ. ನಾನೇನೂ ಅವನಿಗೆ ಪೆಟ್ಟಾಗಲಿ ಎಂದು ಚೆಣ್ಣಿಯನ್ನು ಚಿಮ್ಮಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಅರ್ಜುನ: ಆ ಆಟವಿರುವುದೇ ಹಾಗಲ್ಲವೇ ಮುತ್ತುಯ್ಯ? ಒಬ್ಬರು ಚೆಣ್ಣಿಯನ್ನು

ಚಿಮ್ಮಿಸಬೇಕು ಇನ್ನೊಂದು ಗುಂಪಿನವರು ಅದನ್ನು ತಡೆಯಬೇಕು. ಚಿಣ್ಣಿಯನ್ನು
ರಭಸದಿಂದ ಹೊಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಆಟದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯವೇನಿರುತ್ತದೆ?

ಎಲ್ಲ ಕೌರವರು: ಇಲ್ಲ ಮುತ್ತುಯ್ಯ. ಈ ಭೀಮ ಅದನ್ನು ಬೇಕಂತಲೇ ನಮಗೆ
ಪೆಟ್ಟಾಗುವಂತೆಯೇ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಭೀಷ್ಮ: ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ನಿಜವೇನೆಂದು ನೀನು ಹೇಳು ಮಗು.

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ: ಮುತ್ತುಯ್ಯ, ಭೀಮ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಬಹಳ ಬಲಶಾಲಿ. ಅವನು
ಚಿಣ್ಣಿಯನ್ನು ದೂರಕ್ಕೆ ಚಿಮ್ಮಿಸಲು ಶ್ರಮಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.
ಅವನು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಹೊಡೆದರೂ ಅದು ರಭಸದಿಂದಲೇ ಹಾರುತ್ತದೆ.

ದುರ್ಯೋಧನ: (ವ್ಯಂಗ್ಯದಿಂದ) ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಹೊಡೆದರೂ ಅದು ರಭಸದಿಂದಲೇ
ಹಾರುತ್ತದೆ. ಆ ಹೆಮ್ಮರವನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸಿದ್ದು? ಅದು ಕೂಡ
ಅನಾಯಾಸವಾಗಿಯೇ ಅಲುಗಾಡಿಸಿದ್ದೇ?

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ: ಏನದು ಮರ ಅಲುಗಾಡಿಸಿದ್ದು?

ಭೀಷ್ಮ: ಮರಕೋತಿ ಆಟ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಉರ್ಣನಾಭ: ಅಪ್ಪ ನಾವೆಲ್ಲ ಮರದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದೆವು.

ದೃಢವರ್ಮ: ಆಗ ಇವನು ಮರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಅಲುಗಾಡಿಸಿದ ಗೊತ್ತೇ?

ಗಾಂಧಾರಿ, ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ: ಹೇಗೆ ಅಲುಗಾಡಿಸಿದ ಕಂದ?

ಉರ್ಣನಾಭ: ನಾವೆಲ್ಲ ಬಿರುಗಾಳಿಗೆ ಮರದಿಂದ ಉದುರಿಹೋಗುವ ಹಣ್ಣುಗಳಂತೆ
ಟಪಟಪನೆ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಹೋದೆವು.

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ: (ಅಸಹನೆಯಿಂದ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವನು) ಅನ್ಯಾಯ! ಅನ್ಯಾಯ!

ವಿಂಧನ: ಅಮ್ಮ, ಮರದಿಂದ ಬಿದ್ದು ನನ್ನ ಬೆನ್ನು ಮೂಳೆ ನೋವಾಗಿದೆ.

ನಕುಲ: ಮರದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಾಗ ಅರಮನೆಯ ಆಸನದಲ್ಲಿ
ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದೇ?

ಸಹದೇವ: ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಕೊಂಚ ಅಲ್ಲಾಡಿದರೆ ಬೀಳಬಹುದೆಂಬ
ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಇರಬೇಡವೇ?

ಉಪನಂದ: ಮರದಿಂದ ಬಿದ್ದು ನನ್ನ ಮೊಳಕಾಲು ಗಾಯವಾಗಿದೆ,

ಗಾಂಧಾರಿ: ಭೀಮ ನೀನು ಹೀಗೆ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಕಾಡಬಹುದೆ?

ಭೀಮ: ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಇವರೆಲ್ಲ ಸುಳ್ಳು ಸುಳ್ಳೇ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಚಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
ನನ್ನನ್ನು ನೋಡು. ಇವರೆಲ್ಲ ನನಗೇನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ನೋಡು.
ಅಯ್ಯೋ ಕ್ಷಮಿಸು ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ನೀನು ನೋಡಲಾರೆ ಎಂಬುದು
ಮರೆತೇ ಹೋಯಿತು.

ಮುತ್ತಯ್ಯ! ಇಗೋ! ನೀನಾದರೂ ನೋಡು ಮುತ್ತಯ್ಯ. ನನ್ನ
ಮೈಯೆಲ್ಲ ಪರಚಿ ನನ್ನನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಎಳೆದಾಡಿದ್ದಾರೆ ನೋಡು.

ಉಪವಿಂದ: ಮುತ್ತಯ್ಯ, ಅಪ್ಪ, ಅಮ್ಮ. ಇವನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನಾನು ಒಂದು
ಕಂಟೆಯ ಹಿಂದೆ ಅವಿತುಕೊಂಡು ನೋಡಿದೆ. ತಾನೇ ತನ್ನ
ಮೈಯನ್ನು ಮುಳ್ಳುಗಳಿಂದ ಗೀರಿಕೊಂಡು, ಗಾಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ನಮ್ಮನ್ನು ದೂರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಭೀಮ: (ಉಪವಿಂದನನ್ನು ಕುರಿತು)ಉಪವಿಂದ! ನಿನ್ನ ಮಾತು ಯಾರೂ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ.
(ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕುರಿತು) ನೀವೇ ಹೇಳಿ. ಯಾರಾದರೂ ತಾವೇ ತಮ್ಮ
ಮೈಯನ್ನು ಗಾಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೇ?

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ: (ಹತಾಶೆಯಿಂದ) ಅಯ್ಯೋ ದೇವರೇ?

ಗಾಂಧಾರಿ: ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರಾದ ನೀವೆಲ್ಲ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಇರುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಹೀಗೆ ಕಚ್ಚಾಡಬಹುದೆ?

ಭೀಷ್ಮ: ಆಟದಲ್ಲಿಯೇ ನೀವು ಕಲಹಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ್ದೀರಿ. ಸಾಕು ಇನ್ನು ಹುಡುಗಾಟ
ಸಾಕು. ತರ್ಕ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಮೊದಲಾದ ಚತುರ್ದಳ

ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ತೊಡಗಬೇಕು. ಕೃಪಾಚಾರ್ಯರೇ
ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಗುರುಗಳು. ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಯುದ್ಧವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡಲು
ತಕ್ಕ ಗುರುಗಳನ್ನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಅರಸುವೆನು.

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ: ಇದು ಸರಿಯಾದ ಮಾತು. ಇನ್ನು ನೀವೆಲ್ಲ ತುಂಟಾಟವನ್ನು
ಬದಿಗಿಟ್ಟು ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರಿ.

ಗಾಂಧಾರಿ: ದಾಸಿ ಇವರುಗಳ ಗಾಯಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಔಷಧೋಪಚಾರ ಮಾಡಿ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ
ಸಿದ್ಧ ಮಾಡು.

ದಾಸಿ: ಅಪ್ಪಣೆ ಅರಸಿ.

(ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ತಬ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ.)

ಗಮಕ: ಆಟದಲಿ ತೊಡಗಿದರು ಮೊದಲಲಿ
ತೋಟಿಯನು ಸಾಕೀತಗಳ ಕಾ
ಲಾಟವನು ನಿಲಿಸುವೆನು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಸಂಗದಲಿ
ಆಟವಿಕರಿವದಿರಲಿ ಬಲಿದೊಳ
ತೋಟಿ ಬರಿದೆ ಬಿಡದು ಮೃತ್ಯುವಿ
ನೂಟ ಮುಂದಿಹುದೆಂದು ಕರೆಕರೆಗುಂದಿದನು ಭೀಷ್ಮ
(ದೃಶ್ಯ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.)

ಪದ್ಯಗಳ ಅರ್ಥ:

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ.... ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾರತ ಕಥಾ ಮಂಜರಿ -ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸ, ಆದಿ ಪರ್ವ,ಆರನೆ
ಸಂಧಿ, ಪದ್ಯ ೧.

ಪದ್ಯದ ಅರ್ಥ: ಜನಮೇಜಯನೆ ಕೇಳು ನೂರಾರು ಬಾಲಕರು ಹಸ್ತಿನಾಪುರದ ಹೊರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ
ಮಕ್ಕಳಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಶೋಭಿಸಿದರು.ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೊಬ್ಬರು ಹತ್ತಿ ಆಡುವ ಆಟ,
ಕವಡೆಯಾಟ, ಚೆಂಡಿನಿಂದ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಹೊಡೆಯುವ ಆಟ ಚೆಣ್ಣಿ ಮತ್ತು ದಾಂಡುಗಳಾಟ, ಒಬ್ಬ ಇರುವ

ಸ್ಥಳ ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಅವ ಮೊಳಕಾಲುರಬೇಕಾದ ಆಟ. ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು

ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಆಡಿದರು. ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳು:

ವ್ಯಸನಿ= ಅತ್ಯಾಸಕ್ತಿ, ಹೊರವಳಯ= ಹೊರಪ್ರದೇಶ

ಆಳನೇರಿಕೆ= ಒಬ್ಬರಮೇಲೊಬ್ಬರು ಹತ್ತಿ ಆಡುವ ಆಟ

ಹಿಡಿಗವಡೆ= ಕವಡೆಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎಸೆದು ಹಿಡಿಯುವ ಆಟ

ಗುರಿಯಾಳು ಚೆಂಡಿನ ಹೊಣಕೆ= ಚೆಂಡಿನಿಂದ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಹೊಡೆಯುವ ಆಟ

ಆಳು ಗೊತ್ತಿನ ದಂಡೆ= ಒಬ್ಬ ಇರುವ ಸ್ಥಳ ಗುರುತಿಸಿದಾಗ ಆತ ಮೊಳಕಾಲುರಬೇಕಾದ ಆಟ

ಆಟದಲಿ ತೊಡಗಿದರು..... ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾರತ ಕಥಾ ಮಂಜರಿ - ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸ, ಆದಿ
ಪರ್ವ,ಆರನೆ ಸಂಧಿ ೧೭ ನೇ ಪದ್ಯ

ಪದ್ಯದ ಅರ್ಥ: ಆಟದಲ್ಲಿಯೇ ಇವರು ಜಗಳಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.ಸಾಕು. ಇವರ ತಿರುಗಾಟವನ್ನು
ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸಮಯದಿಂದ ನಿಲ್ಲಿಸುವೆನು. ಆಟಗಾರರಾದ ಇವರೊಳಗೆ ಶಕ್ತಿಯ ಒಳಜಗಳಗಳು
ಇವರನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ, ಮೃತ್ಯುವಿನೂಟ ಮುಂದೆ ಕಾದಿದೆ” ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ ಭೀಷ್ಮ ಕುಗ್ಗಿ
ಹೋದನು.

ಶಬ್ದಾರ್ಥ: ತೋಟಿ= ಜಗಳ, ಕಾಲಾಟ= ತಿರುಗಾಟ, ಪ್ರಸಂಗ= ಸಮಯ, ಆಟವಿಕರು=

ಆಟಗಾರರು, ಒಳತೋಟಿ=ಒಳಜಗಳ, ಕರೆಕರೆ= ಚಿಂತೆ

ನಾಟಕ ೫

ಉತ್ತರನ ಪೌರುಷ

ದೃಶ್ಯ ೧

(ದುರ್ಯೋಧನನ ಅರಮನೆ, ದುರ್ಯೋಧನನು ಚಿಂತಾಮಗ್ನನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ.)

ಭಟ: (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಅರಸನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ. ಬೇಹುಗಾರರು ತಮ್ಮನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಮಯ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ದುರ್ಯೋಧನ: ಅವರನ್ನು ಬೇಗನೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸು.

ಭಟ: ಅಪ್ಪಣೆ ಪ್ರಭು.

(ಅವನು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ದುರ್ಯೋಧನನು ಚಡಪಡಿಕೆಯಿಂದ ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ತಿರುಗುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.

ಬೇಹುಗಾರರು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ)

ಬೇಹುಗಾರರು: ಕುರುರಾಯನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ.

ದುರ್ಯೋಧನ: ಪಾಂಡವರ ಇರವು ತಿಳಿಯಿತೆ?

೧ನೇ ಬೇಹುಗಾರ: ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲು ಖೇದವಾಗುತ್ತಿದೆ ಪ್ರಭು.

೨ನೇ ಬೇಹುಗಾರ: ನಾನು ಉಶೀನಗರ, ಬಾಹ್ಲಿಕ, ಕೇಕಯ, ಪೌರವ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಲೆದೂ ಅಲೆದೂ ಅವರನ್ನು ಅರಸಿದೆ. ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅವರ ಸುಳುಹು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಜೀಯ.

೩ನೇ ಬೇಹುಗಾರ: ನಾನು ನನ್ನ ಸಹಚರರೊಡನೆ ಪಂಚನದ, ಮಾಲವ , ಸೌವೀರ.....

ದುರ್ಯೋಧನ: ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲವೆ?

೩ನೇ ಬೇಹುಗಾರ: ಅಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗಿದ್ದೆವು ರಾಜ. ಅವರ ಸಂಬಂಧಿಕನಾದ ಕೃಷ್ಣನ ರಾಜ್ಯವಲ್ಲವೇ ಅದು? ಅದರ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಯೂ ಜಾಲಾಡಿದೆವು.

ದುರ್ಯೋಧನ: ಹುಂ.

ಸಹಚರ: ಆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅವರಂತೆಯೇ ವೇಷ ಧರಿಸಿ ಅವರ ಆಚರಣೆಯನ್ನೇ
ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಪಾಂಡವರಂತೆಯೇ ನಮಗೂ ಅಜ್ಞಾತವಾಸವಾಸವೇ ಆಯಿತು.
ಆದರೂ ಸಹ ಅವರ ಕುರುಹು ಮಾತ್ರ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಪ್ರಭು.

ದುರ್ಯೋಧನ: ಹಾಗಾದರೆ ಅವರೆಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರಬಹುದು?

೪ನೇ ಬೇಹುಗಾರ: ನಾನು ಗಿರಿವ್ರಜ, ಕಾಲಂಜರ, ಕೌಶಾಂಬಿ, ಕಂಪಿಲ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಬಂದೆ.
ಅಲ್ಲಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ಮತ್ತು ವೈಶ್ಯರನ್ನು ಉಪಾಯದಿಂದ ಕೂಲಂಕುಶವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದೆ.
ಆದರೆ ಪಾಂಡವರ ಇರವು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ದುರ್ಯೋಧನ: ನನಗೆ ನಿಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ.

೧ನೇ ಬೇಹುಗಾರ: ನಾನು ದಕ್ಷಿಣದ ಮಾಹಿಷ್ಮತಿ, ಆವಂತಿ, ವಿದರ್ಭಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದೆ. ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ
ಪಾಂಡವರು ಅಡಗಿರುವ ಸೂಚನೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ದುರ್ಯೋಧನ: ಈ ವಿಷಯ ಬಹಳ ಜಟಿಲವಾಗುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ.

೨ನೇ ಬೇಹುಗಾರ: ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿ ಹೋದಡೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಹುಡುಕಿದೆವು. ಆದರೂ ಫಲ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ
ಅರಸ.

೩ನೇ ಬೇಹುಗಾರ: ನಮ್ಮ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಂತೂ ಅವರ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ.

ದುರ್ಯೋಧನ: ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲೋ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರು
ಮಹಾ ತಂತ್ರಗಾರರು. ಅವರ ಅಜ್ಞಾತವಾಸದ ಅವಧಿ ಮುಗಿಯಲು ಬರುತ್ತಿದೆ ನಾವು ಹೇಗಾದರು
ಬೇಗನೆ ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು ಮತ್ತೆ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು.

೧ನೇ ಬೇಹುಗಾರ: ಕುರುಪತಿಯೆ ಒಂದು ಭಯಂಕ ವಾರ್ತೆ ಇದೆ.

೨ನೇ ಬೇಹುಗಾರ: ಹೌದು ಹೌದು ಮಹಾರಾಜ. ವಿರಾಟ ನಗರದಲ್ಲಿ ಕೀಚಕನ ವಧೆಯಾಗಿದೆ.

ದುರ್ಯೋಧನ: ಏನು? ಕೀಚಕನ ವಧೆಯೇ? ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸತ್ತುದಲ್ಲ! ವಧೆಯೇ?

ಬೇಹುಗಾರ: ಹೌದು ಒಡೆಯಾ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸತ್ತುದಲ್ಲ. ವಧೆಯಾಗಿದೆ.

ದುರ್ಯೋಧನ: ಯಾರು ವಧೆ ಮಾಡಿದವರು? ಹೇಗಾಯಿತು? ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳು.

ಗನೇ ಬೇಹುಗಾರ: ಗಂಧರ್ವರು ಇರುಳಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಅವನ ವಧೆ ಮಾಡಿ ಹೋದರಂತೆ.

ದುರ್ಯೋಧನ: ಗಂಧರ್ವರೇ ಕೊಂದವರು? ಕಾರಣವೇನು ತಿಳಿಯಿತೇ?

ಗನೇ ಬೇಹುಗಾರ: ಅವನಿಪತಿಯೇ ಅವಧರಿಸು. ಒಬ್ಬ ದೇವ ಮಹಿಳೆ ವಿರಾಟನ ರಾಣಿಯನ್ನು ಓಲೈಸುತ್ತಿದ್ದಾಳಂತೆ.

ದುರ್ಯೋಧನ: ದೇವ ಮಹಿಳೆ ರಾಣಿಯನ್ನು ಓಲೈಸುತ್ತಿರುವಳೆ?

ಗನೇ ಬೇಹುಗಾರ: ಹೌದು ಜೀಯ. ರಾಣಿಯ ತಮ್ಮ ಕೀಚಕ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ಮೋಹಿಸಿದನಂತೆ.

ದುರ್ಯೋಧನ: ಆಮೇಲೆ?

ಗನೇ ಬೇಹುಗಾರ: ನಾಟ್ಯ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ನಡುರಾತ್ರಿ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಸೇರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಆ ದೇವ ಮಹಿಳೆ, ತನ್ನ ಪತಿ ಗಂಧರ್ವನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದಳಂತೆ. ಆ ಗಂಧರ್ವ ಅವನ ವಧೆ ಮಾಡಿದರಂತೆ.

ದುರ್ಯೋಧನ: (ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವನಂತೆ)

ಗಮಕ:

ಅವನಿಪತಿ ಮೂಗಿನಲಿ ಕರಪ

ಲ್ಲವನಿಟ್ಟು ತಲೆಯತೂಗಿದ

ನವಳು ದುರುಪದಿ ಖಳರ ಕೊಂದವನು ಭೀಮ ಗಂಧರ್ವ

ದಿವಿಜ ಸತಿಯೆತ್ತಲು ವಿರಾಟ

ಭವನದೋಲಗವೆತ್ತಲು ಪಾಂ

ಡವರ ಕೃತ್ರಿಮ ತಂತ್ರ ಮರೆಯಿರಿಗಾರರವರೆಂದ

ದುರ್ಯೋಧನ: ಅವಳು ದ್ರೌಪದಿ. ಖಳನ ಕೊಂದವನು ಭೀಮ. ಇದು ಪಾಂಡವರ ತಂತ್ರ. (ಒಮ್ಮಿಲೆ ಉತ್ಸಾಹ ಮತ್ತು ಸಂತೋಷದಿಂದ) ಇನ್ನು ಅವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕಾಡಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನೀವು ತಂದ ಈ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನಮಗೆ ಸಂತಸವಾಗಿದೆ. (ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಸೇವಕರು ತಂದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಬೇಹುಗಾರರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.) ಇನ್ನು ನೀವು ಹೋಗಬಹುದು.
ಎಲ್ಲ ಬೇಹುಗಾರರು: ಧನ್ಯರಾದೆವು ಪ್ರಭು. ಕುರುಪತಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ.

ದೃಶ್ಯ ೨

(ವಿರಾಟನ ಆಸ್ಥಾನ. ಉತ್ತರಕುಮಾರನು ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಆತನ ಸುತ್ತಲೂ ಆತನ ಕೆಳದಿಯರೂ ಆಸ್ಥಾನಿಕರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಆಗ ವಿರೂಪಗೊಂಡ ಗೋಪಾಲಕ ಭಯದಿಂದ ಓಡಿ ಬರುತ್ತಾನೆ)

ಉತ್ತರ ಕುಮಾರ: ಎಲವೋ ಗೋಪಾಲಕ! ಇದೇನೋ ನಿನ್ನ ಅವಸ್ಥೆ. ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಳುಪೇನೋ?

ಗೋಪಾಲಕ: ಸ...ಸ.....ಸ.....ಸ್ವಾಮಿ.....

ಆಸ್ಥಾನಿಕ: ತಿಲಕವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಅವನಿಗೆ ಚಂದನ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬ: ಹೌದು. ಅದಕ್ಕೇ ಭಸ್ಮವನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ ಹೀಗೆ ಬಳಿದು ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ: ಅಲ್ಲಲ್ಲ. ಅವನು ತಿಲಕವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಾಗ, ತಮಗೆ ಹುಲ್ಲು ಮೇಯಲು

ಅವಸರವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಗೋವುಗಳು ಬಂದು ಇವನನ್ನು ಗೋಮಾಳದೆಡೆಗೆ ನೂಕಿರಬೇಕು.

ಮಗದೊಬ್ಬ: ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಆಗಲೇ ಆ ತಿಲಕವು ಕೆಟ್ಟು ಈ ಬೊಟ್ಟಾಗಿರಬೇಕು. (ಎಲ್ಲರೂ ನಗುವರು)

ಗೋಪಾಲಕ: ಸಾ.....ಸಾ.....ಸ್ವಾಮಿ

ಉತ್ತರ: ಅಲ್ಲವೋ, ನಿನ್ನ ಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಗಳೇಕೆ ಹೊಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ?

ಒಬ್ಬ: ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ. ಎಷ್ಟಾದರೂ ಈತ ಗೋಪಾಲಕ. ಸದಾ ತುರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಇರುವವನು.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ: ಅದರಿಂದೇನಾಯಿತು? ಈತನ ಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಗಳು ಹೊಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ತುರುಗಳಿಗೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ?

ಒಬ್ಬ: ಆ ತುರುಗಳು ತಮ್ಮ ಹೊಳ್ಳೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಅರಳಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಎಂದಾದರೂ ನೋಡಿದ್ದೀಯ?

ಮತ್ತೊಬ್ಬ: ಅದನ್ನು ನೋಡದವರು ಯಾರು?

ಒಬ್ಬ: ಇವನು ಸದಾ ಅದನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಇವನ ಮೂಗೂ ಅವುಗಳ ಹಾಗೆಯೇ..

ಮತ್ತೊಬ್ಬ: (ಜೋರಾಗಿ ನಗುತ್ತ) ಅಂದರೆ ಗೋವುಗಳ ಹೊಳ್ಳೆಗಳ ಹಾಗೆ ಗೋಪಾಲಕನ ಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಗಳು ಹಿಗ್ಗಿ ಕುಗ್ಗುತ್ತಿವೆಯೆಂದೇ? ಬಲು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ.(ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಗುವನು, ಎಲ್ಲರೂ ನಗುವರು)

ಗೋಪಾಲಕ: (ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿಯಾಗಿ, ನಡುಗುತ್ತ) ಪ್ರ.. ಪ್ರ..ಭು...

ಒಬ್ಬ: ಏಕೆ ನಡುಗುತ್ತಿರುವೆ? ನಿನ್ನ ಕಂಬಳಿ ಎಲ್ಲಿ? ಜಿಂಕೆಯು ಅರಣಿಯನ್ನು ಕೊಂಬಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋದಂತೆ ಯಾವುದೋ ಎತ್ತು ನಿನ್ನ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಕೊಂಡು ಹೋಯಿತೆ?

ಮತ್ತೊಬ್ಬ: ಪಾಪ ಕಂಬಳಿಯಿಲ್ಲದೆ ಚಳಿಯಾಗುತ್ತಿರಬಹುದು. (ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ತನ್ನ ಉತ್ತರಿಯವನ್ನು ಹೊದಿಸುತ್ತ) ಇದನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಹೇಳಬೇಕಾದುದನ್ನು ಹೇಳು.

ಗೋಪಾಲಕ: (ಒಮ್ಮಿಲೆ ಏರು ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ) ಅಯ್ಯೋ ಸ್ವಾಮಿ! ದಯವಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿರಿ. ನನ್ನ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಎತ್ತು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಚಳಿಯೂ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೌರವರು ನನ್ನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಹೀಗೆ ಸುಣ್ಣ ಬಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸೇನೆ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಬಂದು ನಮ್ಮ ತುರುಗಳನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದಿದೆ.

(ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ತಬ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ)

ಉತ್ತರಕುಮಾರ: ಆಂ! ಏನೆಂದೆ? ಕುರು ಸೇನೆ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದಿದೆಯೆ?

ಗೋಪಾಲಕ: ಹೌದು ಸ್ವಾಮಿ, ಕಾಡಿನಂಚಿನಲ್ಲಿ ತುರುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ವಿಶಾಲವಾದ ಸೈನ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿ ಬಂದು ತುರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸೆರೆಹಿಡಿದು ನನಗೆ ಹೀಗೆ ಸುಣ್ಣ ಬಳಿದು ವಿರೂಪಗೊಳಿಸಿ ತಮಗೆ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿರುವರು.

ಉತ್ತರ ಕುಮಾರ: (ಪೌರುಷದಿಂದ) ಅದೆಂತಹ ಭಂಡ ಧೈರ್ಯ ಅವರದು! ನಿನ್ನೆಯೇ ನಮ್ಮ

ತಂದೆಯವರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಗಳಿಸಿದುದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೆ?

ಗೋಪಾಲಕ: ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ! ರಥಗಳೂ, ಗಜ ತುರಗಗಳೂ, ಕಾಲಾಳುಗಳೂ ಇರುವ ಕೌರವರ ಸೇನೆ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟಿ ಹರಿಯುವವರೆಗೂ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮುನ್ನ ಮಹರಾಜರು ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ತಮಗೇ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೇಗನೆ ಕೌರವರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ತುರುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಡಬೇಕು ಸ್ವಾಮಿ.

ಉತ್ತರ ಕುಮಾರ: (ಮೀಸೆಯನ್ನು ತಿರುವುತ್ತ) ಹೌದು. ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವೆನು.

ಉತ್ತರ: ಅಣ್ಣ ನಿನಗಿನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಮೀಸೆಯೇ ಬೆಳೆದಿಲ್ಲವಲ್ಲ.

ಉತ್ತರ ಕುಮಾರ: ಆದರೇನಾಯಿತು. ಗರಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆಮಾಡಿ ಯುದ್ಧ ಕೌಶಲವನ್ನೂ ಕಲಿತಿದ್ದೇನಲ್ಲ. (ತೊಡೆಯನ್ನು ತಟ್ಟಿಕೊಂಡು) ಯುದ್ಧದ ಬೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಬಡಬಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಕುನ್ನಿಯನ್ನು ಅತ್ತ ನೂಕಿರಿ. ನಾನು ಕೋಪಗೊಂಡು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತರೆ ದೇವತೆಗಳು ಕೂಡ ನಡುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕೌರವ ಕುನ್ನಿಗಳು ನನಗೆ ಲೆಕ್ಕವೆ?

ಗೋಪಾಲಕ: ಹೌದ್ ಹೌದು, ಸೂರ್ಯನ ಮುಂದೆ ಕತ್ತಲೆ ನಿಂತೀತೆ? ಬೇಗನೆ ನಿಮ್ಮ ಕೈಚಳಕವನ್ನು ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ತೋರಿಸಿರಿ ಪ್ರಭುಗಳೆ.

ಉತ್ತರ ಕುಮಾರ: (ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತೊಡೆಯನ್ನು ತಟ್ಟಿ) ಸೋದರರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ,ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಅವಮಾನಗೊಳಿಸಿ, ಆ ಪಾಂಡವರನ್ನೆಲ್ಲ ಅಡವಿಗಟ್ಟಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಕೌರವನಿಗೆ ಗರ್ವ ಉಂಟಾಯಿತೆ? ನನ್ನನ್ನು ಏನೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಅವನು? ಬಡ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೆಂದೇ? ನನಗೆ ಕೋಪ ಬಂದರೆ ಅವನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಅಳಿಸಿಬಿಡುವೆನು.

(ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ತಬ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ)

ಗಮಕ:

ಜವನ ಮೀಸೆಯ ಮುರಿದನೋ ಭೈ-

ರವನ ದಾಡೆಯನಲುಗಿದನೋ ಮೈ-

ತ್ಯುವಿನ ಮೇಲುದ ಸೆಳೆದನೋ ಕೇಸರಿಯ ಕೆಣಕಿದನೋ |

ಬವರವನು ತೊಡಗಿದನಲಾ ಕೌ-

ರವನಕಟ ಮರುಳೆಂದಾ

ಯುವತಿಯರ ಮೊಗ ನೋಡುತ್ತರ ಬಿರುದ ಕೆದರಿದನು.

ನಿರೂಪಕ: ಹೀಗೆ ಆಸ್ಥಾನಿಕರ ಮತ್ತು ಹೆಂಗಸರ ಎದುರಿಗೆ ಉತ್ತರನು ತನ್ನ ಪೌರುಷವನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡನು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಕುರುಸೇನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾವೀರರನ್ನೆಲ್ಲ ಹಾರುವರು, ಅಧಮ ಕುಲದವರು, ಅಂತಕನ ನೆರೆಯೂರವರು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಗಮಕ:

ಆರೊಡನೆ ಕಾದುವೆನು ಕೆಲಬರು

ಹಾರುವರು ಕೆಲರಂತಕನ ನೆರೆ

ಯೂರವರು ಕೆಲರಧಮಕುಲದಲಿ ಸಂದು ಬಂದವರು |

ವೀರರೆಂಬವರಿವರು ಮೇಲಿ-

ನ್ನಾರ ಹೆಸರುಂಟವರೊಳೆಂದು ಕು

ಮಾರ ನೆಣಗೊಬ್ಬಿನಲಿ ನುಡಿದನು ಹೆಂಗಳಿದಿರಿನಲಿ ಉತ್ತರ ಕುಮಾರ: ಯಾರೊಡನೆ ಯುದ್ಧ

ಮಾಡಲಿ ನಾನು? ಕಾದಾಟಕ್ಕೆ ಬಂದವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಹಾರುವರು.

ಒಬ್ಬ: (ಪಂಚೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತರೀಯವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು) “ಇದು ಮೈಲಿಗೆ. ಇದು ಮೈಲಿಗೆ” ಎಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಹಾರುತ್ತ ಹೋಗುವುದೇ ಹಾರುವರೆ ಕೆಲಸ.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ: ಮಣ ಮಣ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಯಜ್ಞ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬರುವುದೇ?

ಇನ್ನೊಬ್ಬ: ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಗೌರಾನ್ವಿತರು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಸಲ್ಲದು.

ಉತ್ತರ ಕುಮಾರ: ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಅಂತಕನ ನೆರೆಯೂರವರು.

ಒಬ್ಬ: “ಅಂತಕನ ನೆರೆಯೂರವರು” ಭಲೆ! ಭಲೆ! ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆಗಳೆಲ್ಲ ಬೆಳ್ಳಗಾಗಿ ಆಯುಷ್ಯ ತೀರುತ್ತ ಬಂದ ಮುದುಕರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಯಮನ ನೆರೆಯೂರವರೆ.

ಮಗದೊಬ್ಬ: ಇಂದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾಳೆ ತಾವಾಗಿಯೇ ಯಮನೂರಿಗೆ ಹೋಗುವವರು.

ಉತ್ತರ ಕುಮಾರ: ಅವರೊಂದಿಗೆಂತಹ ಕದನ? ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಅಧಮ ಕುಲದಲ್ಲಿಹುಟ್ಟಿದವರು.

ಒಬ್ಬ: ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಕ್ಷತ್ರಿಯರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದು ಧರ್ಮ.

ಉತ್ತರ ಕುಮಾರ: ನೀಚ ಕುಲದವರೊಂದಿಗೆ, ಸೂತಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದು ನಮಗೆ ಅವಮಾನ. ಛಿಃ! ಅವರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಸಲ್ಲದು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕದ್ದೊಯ್ದು ಕೌರವನು ಅಧಮನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಒಬ್ಬ: ಹೌದು. ನೇರವಾಗಿ ಬಂದು ರಾಜನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡದೆ ಮೂಕ ಪಶುಗಳಾದ ತುರುಗಳನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ಕಳ್ಳನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ಉತ್ತರ ಕುಮಾರ: ಆ ಕಳ್ಳ ಕೌರವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಹಸ್ತಿನಾಪುರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಾಣಿಯನ್ನಿಡುವೆನು.

ಅವನ ಸೈನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಧೂಳಿಪಟಮಾಡಿ ಜಯಾಂಗನೆಯನ್ನು ಸೆಳೆದು ತರುವೆನು.

ಎಲ್ಲರೂ: (ಹರ್ಷದಿಂದ) ಯುವರಾಜನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ ಯುವರಾಜನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ.

ಉತ್ತರ ಕುಮಾರ: ನೀವೇನೋ ಹರಸುತ್ತೀರಿ. ಆದರೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಹೋಗುವುದು?

ಉತ್ತರ: ಅಣ್ಣ! ಯಾಕೆ ಈ ನಿರಾಶೆ?

ಉತ್ತರ ಕುಮಾರ: ಈಗ ಮಾತನಾಡಿ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ನನಗೆ ಸಾರಥಿಯಾಗಬಲ್ಲವನು

ಅನ್ಯಾವಾಗಿ ನಿನ್ನೆಯ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದನು. ಸಾರಥಿ ಇಲ್ಲದೆ ನಾನು ಹೇಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲಿ?

ಉತ್ತರ: ಅಯ್ಯೋ! ಎಂತಹ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಹೋಯಿತಲ್ಲ? ಸರಿಯಾದ ಸಾರಥಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅಣ್ಣ ಹೇಗೆ

ತಾನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬಲ್ಲ?

ಸೈರಂಧ್ರಿ: ನಾನೊಂದು ಉಪಾಯ ಹೇಳಲೇ?

ಉತ್ತರ: ಬೇಗ ಹೇಳು ಸೈರಂಧ್ರಿ.

ಸೈರಂಧ್ರಿ: ರಾಜಕುಮಾರಿ, ಹಿಂದೆ ಖಾಂಡವ ದಹನದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೃಹನ್ನಳೆ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ

ಸಾರಥಿಯಾಗಿದ್ದ. ಬೇಕಾದರೆ ಈಗ ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಸಾರಥಿಯಾಗಬಲ್ಲ.

ಉತ್ತರ: ಹೌದೆ? ನೀನು ಇದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದು ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ಸೈರಂಧ್ರಿ. ಅಣ್ಣ ಬೃಹನ್ನಳೆಯನ್ನು ಕರೆಸು.

ಉತ್ತರ: (ಕೈ ತಟ್ಟಿ) ಬೃಹನ್ನಳೆಯನ್ನು ಕರೆದು ತಾ.

ಉತ್ತರ: ಅಣ್ಣ, ಬೃಹನ್ನಳೆಯನ್ನು ಸಾರಥಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಈಗಲೇ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಜಯಿಸಿ ಬಾ, (ಬೃಹನ್ನಳೆಯ ಪ್ರವೇಶ)

ಉತ್ತರ: ಎಲೈ ಬೃಹನ್ನಳೆ! ನಮ್ಮ ಸಾರಥಿ ಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ನೀನು ಸಾರಥಿಯಾಗಿ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡು. ಅರ್ಜುನನ ಸಾರಥಿಯಾದ ನೀನು ಮಹಾ ಶೂರನೇ ಆಗಿರಬೇಕು.

ಬೃಹನ್ನಳೆ: ನಿಜ ಹಿಂದೆ ನಾನು ಅರ್ಜುನನ ಸಾರಥಿಯಾಗಿದ್ದೆ. ನನಗೆ ಯುದ್ಧದ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಪರಿಚಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯವಲ್ಲ.

ಉತ್ತರ ಕುಮಾರ: ನಾವಿರುವಾಗ ಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳು ನಿನ್ನನ್ನೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲರು? ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅಳುಕಬೇಡ. ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಕರ್ಣರೆಲ್ಲ ಯಾರೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೆ? ಆ ಮುದುಕ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮತ್ತು ಸೂತಪುತ್ರರನ್ನು ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲೆ. ನೀನು ನಿಯೋಜನೆಯಿಂದ ನನಗೆ ಸಾರಥಿಯಾಗು.

ಬೃಹನ್ನಳೆ: ಆಗಲಿ ರಾಜ ನಾನು ಉತ್ತಮ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಹೂಡಿ ರಥವನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಉತ್ತರ: ಅಣ್ಣ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಬರುವಾಗ ನೀನು ಶತ್ರುಗಳ ರತ್ನಾಭರಣಗಳನ್ನು, ಅವರ ರೇಷ್ಮೆಯ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

ಬೃಹನ್ನಳೆ: ಓಹೋ! ತಪ್ಪದೆ ತರುತ್ತೇನೆ.

ಗಮಕ:

ಮಂಗಳಾರತಿಯೆತ್ತಿದರು ನಿಖಿ

ಳಾಂಗನೆಯರುತ್ತರಗೆ ನಿಜ ಸ

ರ್ವಾಂಗ ಶೃಂಗಾರದಲಿ ಹೊಳೆಯುತ ಬಂದು ರಥವೇರಿ

ಹೊಂಗಲಸಮಯ ಕವಚವನು ಪಾ

ರ್ಥಂಗೆ ಕೊಟ್ಟನು ಜೋಡು ಸೀಸಕ-

ವಂಗದೊಳಗಳವಡಲು ರಾಜಕುಮಾರನನುವಾದ.

(ಹೀಗೆ ಹೊಂಗಲಿಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕವಚವನ್ನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಉತ್ತರನು ಕೊಟ್ಟಾಗ ಅರ್ಜುನನು ಅದನ್ನು ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಧರಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬಾ ನಕ್ಕರು ಆಗ ಉತ್ತರನು ತಾನೇ ಬಂದು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತೊಡಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಅವನು ರಾಜರೀವಿಯಿಂದ ರಥವನ್ನೇರಿದನು. ಅರ್ಜುನನು ರಥವನ್ನು ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಯ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಸಿದನು.)

ದೃಶ್ಯ ೩

(ಅರ್ಜುನನು ರಥ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಉತ್ತರನು ರಥದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಉತ್ತರ ಕುಮಾರ: (ದೂರದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿ ನೆಟ್ಟು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಸಾರಥಿ, ದೂರದಲ್ಲಿ ಫಳಫಳವೆಂದು ಏನೋ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿವೆ. ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕುಕ್ಕುತ್ತಿವೆ. ಅದೇನೆಂದು ನೋಡಿ ಹೇಳು.

ಬೃಹನ್ನಳ: ಅವು ಸೈನಿಕರ ಆಯುಧಗಳು.

ಉತ್ತರ ಕುಮಾರ: ಅಷ್ಟೊಂ... ..ದು ಉದ್ದ.....ಗಲಕ್ಕೂ..... ಹರಡಿ ನಿಂತಿರುವುದೇನು?

ಬೃಹನ್ನಳ: ಅದು ಕೌರವರ ಸೇನೆ.

ಉತ್ತರ ಕುಮಾರ: ಅಲ್ಲಲ್ಲ. ಅದು ಕಾಲಕೂಟದ ತೊರೆಯಾಗಿರಬೇಕು, ಮಾರಿಯ ಗೂಳಿಯ (ಬಿಡಾರ)ವಾಗಿರಬೇಕು, ಮೃತ್ಯುವಿನ ಗಂಟಲ ತಾಳಿಗೆ (ನಾಲಿಗೆ) ಯಾಗಿರಬೇಕು, ಜವನ ಜಂಗುಳಿ ಇಲ್ಲವೆ ಕಾಲರುದ್ರನ ಹಣೆಗಣ್ಣಿನ ಬೆಂಕಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಸಾರಥಿ ನನ್ನ ಎದೆ ನಡಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಹೇಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬಲ್ಲೆ? ಇಗೋ, ಇಂತಹ ಬಲಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಹಸಿದ ಮಾರಿಯ ಮಂದೆಯೊಳಗೆ ಕುರಿ ನುಸುಳಿ ಬಂದಂತಾಗಿದ್ದೇನೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ರಥವನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸು.

ಬೃಹನ್ನಳ: ಎಲೆ ಕುಮಾರ! ಹೀಗೆ ಅಳುಕಿ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಕುಲಕ್ಕೆ ಕಳಂಕ ತರಬೇಡ.

(ಉತ್ತರನ ಮಾತು ಕೇಳಿಯೂ ಕೇಳದಂತೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಾನೆ)

ಉತ್ತರ ಕುಮಾರ: ಅಯ್ಯಾ ಸಾರಥಿ! ಈ ಸೈನ್ಯ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ನೋಡಲಾರೆ. ರಥವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸು
ಎಂದರೆ ಇನ್ನೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಓಡಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲ. ನೀನು ಹೇಗೇಕೆ ನನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೊಯ್ಯುತ್ತಿರುವೆ?
(ಬೃಹನ್ನಳ ರಥ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ)

ಉತ್ತರ ಕುಮಾರ: ರಥ ನಿಲ್ಲಿಸೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವವರು ನಾವು, ನಿನ್ನ ಪ್ರಭುಗಳು. ನಿನಗೆ
ಅನ್ನವಿಟ್ಟವರಲ್ಲವೆ? ಸ್ವಾಮಿ ದ್ರೋಹ ಮಾಡಬೇಡ. ರಥವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸು.

(ಬೃಹನ್ನಳ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಓಡಿ ಮುಗುಳ್ಳುಕ್ಕು ರಥವನ್ನು ಓಡಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುವನು)

ಉತ್ತರ ಕುಮಾರ: ಅಯ್ಯೋ! ಈ ಪಾಪಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಂದನು. (ಎಂದು ಪಂಚೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿ
ರಥದಿಂದ ಧುಮುಕಿ ಹಿಂದೆ ಓಡುವನು.)

ಬೃಹನ್ನಳ: (ರಥವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ) ಎಲವೋ! ಮುಂದೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟರೆ ನಿನ್ನ ಶಿರವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹಾಕುವೆನು.
(ಎಂದು ಹೇಳಿ ರಥದಿಂದ ಇಳಿದು ಬಂದು ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು) ಎಲವೋ, ಹೆಂಗಸರ ಇದಿರಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ
ಪೌರೌಷವನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡೆಯಲ್ಲ, ಈಗ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕುಲಕ್ಕೆ ಅವಮಾನವಾಗುವಂತೆ
ಓಡಿಹೋಗುವೆಯಾ? ನಡೆ ರಥವನ್ನು ಎರು.

ಉತ್ತರ ಕುಮಾರ: (ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು) ಅಯ್ಯಾ ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.
ನನ್ನನ್ನು ಆ ಶತ್ರು ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಳುಹಿಸಬೇಡ. ನೀನೇ ನನ್ನನ್ನು ಕಠಾರಿಯಿಂದ ಇರಿದು
ಕೊಂದುಬಿಡು.

ಬೃಹನ್ನಳ: (ಜೋರಾಗಿ ನಗುತ್ತ) ನಾಡ ನರಿಯಂತೆ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು
ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಡೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸತ್ತರೆ ವೀರಸ್ವರ್ಗ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ದೇವಕನ್ಯೆಯರು ನಿನ್ನ
ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬೆನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಓಡಿಹೋಗುವುದು ಮಹಾ ಪಾಪ.

ಉತ್ತರ ಕುಮಾರ: ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನ ಕೊಟ್ಟು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸಿದರೆ ಎಂತಹ ಪಾಪವಾದರೂ
ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ನನಗೆ ವೀರಸ್ವರ್ಗವೂ ಬೇಡ, ದೇವಕನ್ಯೆಯರ ಸೇವೆಯೂ ಬೇಡ. ನನ್ನ
ಅರಮನೆಯ ಸುಂದರಿಯರ ಸೇವೆಯೇ ಸಾಕು. ಇನ್ನು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡು. ನಿನ್ನ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ
ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯರಿಂದ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಬೃಹನ್ನಳೆ: ಎಲವೋ ಹೇಡಿ, ನೀನು ಕಾದುವುದು ಬೇಡ. ನಾನು ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ನೆಪಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಸಾರಥಿಯಾಗಿ ರಥ ನಡೆಸುತ್ತಿರು ಸಾಕು.

ಉತ್ತರ ಕುಮಾರ: ಆಹಾಹಾ! (ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತ) ಕದನವೆಂಬುದು ನಾಟ್ಯವಿದ್ಯೆಯೆಂದು ತಿಳಿದೆಯಾ?

ಬೃಹನ್ನಳೆ: ಎಲವೋ, ಹೇಳಿದಷ್ಟು ಕೇಳದೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಹರಟಿದರೆ ನಿನ್ನ ನಾಲಗೆಯನ್ನು ಸೀಳಿಹಾಕುತ್ತೇನೆ. ಸಾಕಿನ್ನು ರಥವನ್ನೇರು.(ಹೆದರಿ ಉತ್ತರನು ರಥವನ್ನೇರುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗಿ)

ಅದೋ ಅಲ್ಲಿ ನೋಡು. ಆ ಶಮೀ ವೃಕ್ಷದಿಂದ ಏನಾದರೂ ತೂಗಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತಿದೆಯೇ?

ಉತ್ತರ ಕುಮಾರ: (ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ನಡುಗುತ್ತ) ಕಾ....ಣ.....ತ್ತಿ.....ದೆ. ಹೆ....ಣ..

ಬೃಹನ್ನಳೆ: ಅದು ಹೆಣವಲ್ಲ. ಹೆಣದ ಆಕಾರದ ಚರ್ಮದ ಚೀಲ. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

(ಉತ್ತರನು ಹೋಗಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅರ್ಜುನನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾರದೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಹೆದರುತ್ತ ಹೇಗೋ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಹೊತ್ತು ತರುತ್ತಾನೆ.)

ಬೃಹನ್ನಳೆ: ಅದರಲ್ಲಿಯ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡು.

ಉತ್ತರ ಕುಮಾರ: (ತೆಗೆದು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ, ಅರ್ಜುನನು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ) ಅಯ್ಯಾ ನನಗೆ ಎತ್ತುವುದಕ್ಕೂ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ನೀನು ಎಷ್ಟು ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಿರುವೆ? ನನಗೇಕೋ ಸಂದೇಹವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನೀನು

ಬೃಹನ್ನಳೆಯಲ್ಲ. ನೀನ್ಯಾರೆಂದು ನಿಜ ಹೇಳು.

ಬೃಹನ್ನಳೆ: ನಾನು ಅರ್ಜುನ,. ಇದು ನಮ್ಮ ಅಜ್ಞಾತವಾಸದ ಕೊನೆಗಾಲ. ನಾವು ಪಾಂಡವರು ಮತ್ತು ದ್ರೌಪದಿ ನಿಮ್ಮ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ವೇಷ ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಇದ್ದೆವು. ತಿಳಿಯಿತೇ?

ಉತ್ತರಕುಮಾರ: ಅಯ್ಯಾ ಅರ್ಜುನ, ಇದಾವುದು ತಿಳಿಯದೆ ನಾನು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಮಾತನಾಡಿದೆ. ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು.

ಬೃಹನ್ನಳೆ: ಅದೆಲ್ಲ ಸಾಕಿನ್ನು. ಈಗ ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ರಥವನ್ನು ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಗೆ ಓಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗು. ಈ ನನ್ನ ಗಾಂಡೀವಿಯಿಂದ ಆ ಕೌರವರ ಸೊಕ್ಕನ್ನು ಅಡಗಿಸುವೆನು.

ಉತ್ತರ ಕುಮಾರ: ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ ಪಾರ್ಥ.

(ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಉತ್ತರನು ರಥವನ್ನು ಓಡಿಸಲು ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ರಥ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಗಮಕ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ರಥವು ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ)

ಗಮಕ:

ಎರಡು ತರದಲಿ ಚಾಪವನು ಕ

ತ್ತರಸಿ ಭೀಷ್ಮನ ನಿಲಿಸಿ ಕೌರವ

ಧರಣಿಪಾಲನ ಮುಕುಟವನು ಮೂರಂಬಿನಲಿ ಕಡಿದು

ತಿರುಗಿದನು ಕಲಿಪಾರ್ಥ ನಗುತು

ತ್ತರ ಸಹಿತ ಬನ್ನಿಯಲಿ ಕೈದು

ನಿರಿಸಿ ಮುನ್ನಿನ ಹುಲರಥದಿ ನಿಜನಗರಿಗೈತಂದ

(ಗಮಕ ಮುಗಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮತ್ತೆ ಉತ್ತರನು ಕುಳಿತ ಮತ್ತು ಪಾರ್ಥನು ಓಡಿಸುತ್ತಿರುವ ರಥ ಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಫ್ರೀಜ್ ಆಗಿ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತದೆ.)

ಪದ್ಯಗಳ ಭಾವಾರ್ಥ:

೧. ಅವನಿಪತಿ ಮೂಗಿನಲಿ.....(ವಿರಾಟಪರ್ವ, ನಾಲ್ಕನೆ ಸಂಧಿ, ೭ ನೆ ಪದ್ಯ)

ಭಾವಾರ್ಥ: ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೆರಳನಿಟ್ಟು ಕೌರವನು ತಲೆಯನು ತೂಗಿದ. ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ಬೇಹುಗಾರರು ಇರುವ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಹೇಳಿದ, "ನೋಡಿ ಆ ಗಂಧರವ ರಮಣಿ ಬೇರೆಯಾರೂ ಅಲ್ಲ. ಅವಳು ದ್ರೌಪದಿ. ಖಳರನ್ನು ಕೊಂದವನು ಭೀಮ. ಗಂಧರ್ವ ರಾಣಿ ಎಲ್ಲಿ ವಿರಾಟ ಭವನದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಎಲ್ಲಿ? ಇದೆಲ್ಲ ಪಾಂಡವರ ಕಪಟ ತಂತ್ರ. ಮರೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಇರಿವ ವೀರರಲ್ಲವೇ ಅವರು?)

೨. ಜವನ ಮೀಸೆಯ.....(ವಿರಾಟ ಪರ್ವ, ಐದನೇ ಸಂಧಿ, ೧೯ ನೇ ಪದ್ಯ)

ಉತ್ತರನ ಪ್ರತಾಪ ವಾಣಿ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ "ಆಹಾ! ಈ ಕೌರವನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಇಡಲು ಬಂದದ್ದು ಯಮನ ಮೀಸೆ ಮುಟ್ಟಲು ಬಂದಂತಾಗಿದೆಯಲ್ಲವೇ? ಭೈರವನ ದಾಡೆಯನ್ನು

ಮುಟ್ಟಿನೋಡಲು ಬಂದಂತಾಗಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಮೃತ್ಯುವಿನ ಸೆರಗನ್ನು ಸೆಳೆದಂತಾಗಿದೆಯಲ್ಲವೆ?
ಸಿಂಹವನ್ನು ಕೆಣಕಿದಂತಾಗಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಅಯ್ಯೋ! ಆ ಕೌರವನಿಗೆ ಹುಚ್ಚು.” ಎಂದು ಉತ್ತರನು ಆ
ಸುಂದರಿಯರ ಮುಖನೋಡುತ್ತ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಜವ=ಯಮ, ಮೇಲುದ=ಸೆರಗು,
ಕೇಸರಿ=ಸಿಂಹ, ಬವರ=ಯುದ್ಧ, ಕೆದರಿದನು= ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡನು)

೩. ಆರೊಡನೆ ಕಾದುವೆನು.....(ವಿರಾಟಪರ್ವ, ಐದನೆ ಸಂಧಿ, ೨೦ನೇ ಪದ್ಯ) ಉತ್ತರನು
ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ-“ನಾನು ಯಾರೊಡನೆ ಹೋರಾಡಲಿ?(ಅಂದರೆ ಕೌರವ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತಹ
ವೀರರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ?) ಕೆಲವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು,(ದ್ರೋಣ, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಕೃಪ) ಕೆಲವರು ಯಮನ
ನೆರೆಯೂರವರು,(ಭೀಷ್ಮನಂತಹವರು) ಕೆಲವರು ಹೀನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು(ಕರ್ಣನಂತಹವರು).
ನಿಜವಾದ ವೀರರೆಂದರೆ ಇವರೇ ಅಂತೆ! ಇವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರ ಹೆಸರು ಅವರ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿದೆ
ಹೇಳಿರಿ?” ಎಂದು ಉತ್ತರನು ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಹೆಂಗಸರ ಇದಿರನಲಿ ಬಡಾಯಿ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡನು.)

೪. ಮಂಗಳಾರತಿಎತ್ತಿದರು.....(ವಿರಾಟ ಪರ್ವ, ಐದನೆ ಸಂಧಿ, ೪೪ ನೆ ಪದ್ಯ) . ಉತ್ತರನಿಗೆ
ವಿಜಯವನ್ನು ಕೋರಿ ಮಂಗಳಾರತಿ ಎತ್ತಿದರು ಸುಮಂಗಲಿಯರು. ಆನಂದದಿಂದ ಶೃಂಗಾರ
ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊಳೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತ ಬಂದು ರಥವನ್ನೇರಿದನು. ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಚಿನ್ನದ ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸ
ಮಾಡಿದ ಕವಚವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಎರಡು ಶಿರಸ್ತ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಡಲು
ಅನುವಾದನು.) (ಸೀಸಕ= ಶಿಸ್ತ್ರಾಣ)

೫. ಎರಡು ತರದಲಿ ಚಾಪವನು (ವಿರಾಟ ಪರ್ವ, ಎಂಟನೇ ಸಂಧಿ ೬೩ ನೇ ಪದ್ಯ)
ಅರ್ಜುನನು ಎರಡು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಭೀಷ್ಮರ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಅವರು ಯುದ್ಧ ಮಾಡದಂತೆ ಮಾಡಿದ.
ಕೌರವನ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಮೂರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಿಂತಿರುಗಿದ. ಅನಂತರ ಉತ್ತರನ ಜೊತೆಗೆ
ಬನ್ನಿಯ ಮರದಲ್ಲಿ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಮುನ್ನಿನಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ರಥದಲ್ಲಿ (ಏಕೆಂದರೆ ಈಗ

ಅದರಲ್ಲಿ ಗಾಂಡೀವಿ ಇಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಹನುಮನ ಧ್ವಜವಿಲ್ಲ) ಕುಳಿತು ವಿರಾಟ ನಗರಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದ.

(ಚಾಪ = ಧನುಸ್ಸು, ಕೈದುವ = ಆಯುಧ)

(ಗಮಕ ಮುಗಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮತ್ತೆ ಉತ್ತರನು ಕುಳಿತ ಮತ್ತು ಪಾರ್ಥನು ಓಡಿಸುತ್ತಿರುವ ರಥ ಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಪ್ರೀತಿ ಆಗಿ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತದೆ.)

‘ಅರಸುಕುಮಾರರ ಬಾಲ ಕ್ರೀಡೆಗಳು’ ಮತ್ತು ‘ಉತ್ತರನ ಪೌರುಷ’

ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಆ ವರ್ಷದ ವಿಷಯ “ಮಹಾಭಾರತ” ವಾಗಿತ್ತು. ಇಡೀ ವರ್ಷ ಮಹಾಭಾರತದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಓದುವುದು, ಆಲಿಸುವುದು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ವರ್ಷದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾರತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಆರು ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಯಿತು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಕನ್ನಡದ ನಾಟಕಗಳಾದ “ಅರಸು ಕುಮಾರರ ಬಾಲಕ್ರೀಡೆಗಳು” ಮತ್ತು “ಉತ್ತರನ ಪೌರುಷ” ಗಳಿಗೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿಯನ್ನು ಆಧಾರವನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಕೌರವರ ಮತ್ತು ಪಾಂಡವರ ಬಾಲಕ್ರೀಡೆಗಳನ್ನು, ಹಿರಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ “ಉತ್ತರನ ಪೌರುಷ” ವನ್ನು ಆರಿಸಿ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. “ಉತ್ತರನ ಪೌರುಷ “ ವಿರಾಟ ರಾಜನ ಮಗನಾದ ಉತ್ತರನು ತನ್ನ ಪೌರುಷದ ಬಗ್ಗೆ ಬಡಾಯಿ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಷಯ ಉಳ್ಳದ್ದು. ಪೌರಾಣಿಕ ನಾಟಕದ ಭಾಷೆ, ವೇಷ ಭೂಷೆ, ಅಂದಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶ ಈ ನಾಟಕದ್ದು. ಗಮಕ ಕಲೆಯ ಪರಿಚಯ ಮತ್ತು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕಾವ್ಯದ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಗಮಕದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗಿನ ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. “ಅರಸುಕುಮಾರರ ಬಾಲ ಕ್ರೀಡೆಗಳು” ನಾಟಕವನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಬರೆದಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಷಯವೂ ಅವರ ಸ್ವಭಾವ ಮತ್ತು ವಯಸ್ಸಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇದೆ. ಉತ್ತರನ ಪೌರುಷ ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಎರಡುಸಲ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ನಾಟಕ ೬

ಆನೆಗಳು ಮತ್ತು ಇಲಿಗಳು

ಸೂತ್ರಧಾರ: ವಂದನೆಗಳು. ಈಗ ನಾವು ಆಡುವ ನಾಟಕದ ಹೆಸರು “ಆನೆಗಳು ಮತ್ತು ಇಲಿಗಳು”.

ಅಲ್ಲಲ್ಲ “ಆನೆಗಳು और चूहे” ।

ಅಯ್ಯೋ! (ತಲೆಯನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು) ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ? ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಿ ಹೆಸರಲ್ಲೇನಿದೆ?

ಒಂದು ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡು. ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಆನೆಗಳ ಹಿಂಡುಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಿಂಡಿನ ನಾಯಕ ಚೂಪು ದಂತದ ಗಜರಾಜ. ಗಜರಾಜ ಹಿಂಡಿನ ಹಿತಚಿಂತಕನಾಗಿದ್ದನು. ಹಿಂಡಿನ ಇತರ ಆನೆಗಳಿಗೆ ಆತನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿ. ಅವನ ಮಾತು ಯಾರೂ ತಳ್ಳಿ ಹಾಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಆ ಸುಂದರವಾದ ಕಾಡಿಗೆ ಭಯಂಕರ ಬರಗಾಲ ಬಂದಿತು. ಹಳ್ಳಕೊಳ್ಳಗಳು ಬತ್ತಿಹೋದವು, ಗಿಡಮರಗಳು ಒಣಗಿಹೋದವು. ಕಾಡಿನ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಕುಡಿಯಲು ನೀರಿರಲಿಲ್ಲ, ತಿನ್ನಲು ಹುಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ.

(ಒಣಗಿದ ಗಿಡಮರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಾಡಿನ ದೃಶ್ಯ. ಆನೆಯ ಮುಖವಾಡ ಧರಿಸಿದ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರವೇಶ. ಮಂದವಾದ ಪ್ರಕಾಶ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಉಜ್ಜಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ಹಾಡುತ್ತ ಹಾಡಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತ ಬರುತ್ತಾರೆ.)

ಬರಗಾಲ ಬಂದಿದೆ

ಧಗೆ ಸುತ್ತ ಹರಡಿದೆ

ಗಿಡಮರನೆಲ್ಲ ಒಣಗಿಸಿ ಕೆಡುಗಾಲ ತಂದಿದೆ.

ಕೆರೆಯೆಲ್ಲ ಬತ್ತಿದೆ

ನೀರೆಲ್ಲಾ ಸಿಗದಿದೆ

ಹಸುರೆಂಬ ಬಣ್ಣವು ಹೆಸರಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿದೆ

ಬಿಸಿಗಾಳಿ ಬೀಸಿದೆ

ತರೆಗೆಲೆ ಉದುರ್ತಿದೆ

ಕೇಳಣ್ಣ ಮುಗಿಲಣ್ಣ ವನದೇವಿ ಅಳುತಾಳೆ

ಕಾಡಿನ ಜೀವಗಳು

ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ಹುಡುಕಾಡಿ

ಭೂತಾಯಿನ ಬಗಿದರೂ ಹನಿ ನೀರು ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ

ಬರಗಾಲ ಬಂದಿದೆ

ಕೆಡುಗಾಲ ತಂದಿದೆ

ಗಜರಾಜ: ಬಿಸಿಲು ಬೆಂಕಿ ಹಾಗೆ ಸುಡ್ಡಿದೆ.

(ಎಂದು ಮುಗಿಲಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಒಣಗಿದ ಎಲೆಯನ್ನು
ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಗಾಳಿ ಬೀಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.)

ಭವ್ಯದೇಹಿ: ಈ ಬೋಳು ಮರದ ಕೆಳಗೆ ನೆರಳಿಗೂ ಗತಿಯಿಲ್ಲ.

ಹಸ್ತಿನಿ: ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮರ ಕೂಡ ಹಸುರಾಗಿಲ್ಲ.

ತುಂಟಾನೆ: ಭಯಂಕರ ಬರಗಾಲಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಹಸುರು ಓಡಿಯೇ ಹೋಗಿದೆ.

ಕೊಂಬಾನೆ: ನದಿ ಕೂಡ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಒಣಗಿ ಹೋಗಿದೆ.

ಹಸ್ತಿನಿ: (ಸೌಮ್ಯ ಹಸ್ತಿನಿಯ ಕೈಹಿಡಿದು ಓಡಾಡುತ್ತ) ನಾವು ನದಿಯಲ್ಲಿ ನೀರಾಟ ಆಡೋದಕ್ಕೆ
ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕೊಕ್ಕರೆಗಳು.....

ಸೌಮ್ಯಹಸ್ತಿನಿ: ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದವು ಅಲ್ಲವೆ? ಆದರೆ ಅವೆಲ್ಲ ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಸತ್ತೇ ಹೋದವು. ಪಾಪ!

ಪುಟ್ಟಾನೆ: ನಾವು ಈಗ ನೀರಿಗಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಮಗೂ ಅದೇ ಗತಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಗಜರಾಜ: (ಅಚ್ಚರಿ ತೋರುತ್ತ) ಏನ್ನೇಳ್ವೆ ಪುಟ್ಟಾನೆ?

ಪುಟ್ಟಾನೆ: ನಾವು ಬೇಗ ನೀರಿನೋ ಕಡೆ ಹೋಗಬೇಕು ಅಂದೆ?

ಗಜರಾಜ: ಎಲಾ ಇವನ! ಪುಟ್ಟಾನೆ ಕೂಡ ಮಾತಾಡುತ್ತಾ ಇದೆ ಇವೊತ್ತು. ವಚಾಳಿ ಹಸ್ತಿನಿ ಏಕೆ ಏನೂ ಮಾತಾಡುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ.

ವಚಾಳಿಹಸ್ತಿನಿ: ಏನು ಮಾತಾಡೋದು? ನೀರು ಕುಡಿದು ಮೂರು ದಿವಸಗಳಾದವು. ಮಾತಾಡೋಕೆ ಉಸಿರೇ ಇಲ್ಲ.

ತುಂಟಾನೆ: ಮಾತಾಡಿ ಮಾತಾಡಿ ಅವಳ ಗಂಟಲು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಒಣಗಿ ಹೋಗಿದೆ. (ಎಲ್ಲರೂ ನಗುವರು) ನಾನು ಅವಳು ಮೋಟಗಾನ ಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆಗೆ ನೀರಿದೆಯಾ ಅಂತ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಹೋಗಿದ್ದೆವು.

ಎಲ್ಲರೂ: ನೀರಿದೆಯಾ?

ವಚಾಳಿ ಹಸ್ತಿನಿ: ಅಲ್ಲಿ ನೀರಿದ್ದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಗಂಟಲು ಏಕೆ ಹೀಗಿರುತ್ತಿತ್ತು.?

ಭವ್ಯದೇಹಿ: ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ದೂರ ನಡೆದೂ ನಡೆದು ನನ್ನ ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬೊಬ್ಬೆ ಬಂದಿವೆ. (ನರಳುತ್ತ ಕುಂಟುತ್ತಾನೆ)

ಗಜರಾಜ: ಹೂಂ! ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಗಂಭೀರವಾಗಿದೆ. ಈಗ ಬೇರೆ ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು.

ಸೌಮ್ಯಹಸ್ತಿನಿ: ಗಜರಾಜ! ನೀನು ಆ ಕೊಂಬಾನೆಯನ್ನು ನೀರು ಇರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಕಳಿಸಿದ್ದೆಯಲ್ಲ?(ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೊಂಬಾನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆ)

ವಚಾಳಿ ಹಸ್ತಿನಿ: ಹೆಸರು ಹೇಳಿದ ತಕ್ಷಣ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದ ಮಹಾರಾಯ. ನೂರು ವರ್ಷ ಆಯುಸ್ಸು ಕೊಂಬಾನೆ ನಿನಗೆ ನೂರು ವರ್ಷ ಆಯುಸ್ಸು.

ಕೊಂಬಾನೆ : ನೂರು ವರ್ಷ! ಹೌದು ಹೌದು. ನಾನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ನೂರು ವರ್ಷ ಬೇಕಾದರೂ ಹಾಯಾಗಿರಬಹುದು.

ವಚಾಳಿಹಸ್ತಿನಿ: ನೀರಿದೆಯಾ ಅಲ್ಲಿ?

ಹಸ್ತಿನಿ: ಕಬ್ಬಿದೆಯಾ?

ತುಂಟಾನೆ: ಆಟ ಆಡೋದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳ ಇದೆಯಾ?

ಮತ್ತೊಂದು ಆನೆ: ಹುಲ್ಲಿದೆಯಾ?

ಮಗದೊಂದು ಆನೆ: ಬಿದಿರಿದೆಯಾ?

ಕೊಂಬಾನೆ: (ಕಿವಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು) ತಡೆಯಿರಿ, ತಡೆಯಿರಿ. ಎಲ್ಲ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲಿ ನೀರಿದೆ, ಬಾಳೆ ತೋಟವಿದೆ, ಬಿದಿರಿದೆ, ಕಬ್ಬಿದೆ, ಆಟ ಆಡೋದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳವಿದೆ, ಹುಲ್ಲಿದೆ, ಎಲ್ಲ ಇದೆ. ಬೇಕಾದಷ್ಟು ತಿನ್ನ ಬಹುದು, ಬೇಕಾದಷ್ಟು ನೀರು ಕುಡಿಯಬಹುದು.

ಎಲ್ಲರೂ: ಉಂ! ಈಗಲೇ ಹೋಗೋಣ.

ಗಜರಾಜ: ತಡೆಯಿರಿ ತಡೆಯಿರಿ. ಕೊಂಬಾನೆ ಎಲ್ಲ ಸರಿ. ಆದರೆ ನೀನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಸ್ಥಳ ಎಲ್ಲಿದೆ ಅಂತ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಕೊಂಬಾನೆ: ಕೇಳಿರಿ ಗಜರಾಜ. ಈಗ ನಾವಿರುವ ಕಾಡಿನ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಬಂಡೆ ಬೆಟ್ಟ ಇದೆಯಲ್ಲ?

ಎಲ್ಲರೂ: ಬಂಡೆ ಬೆಟ್ಟ! ಬಹಳ ದೂರ ಒಮ್ಮೆ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗಿದ್ದೆವಲ್ಲ? ಅದನ್ನೇ ನೀನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು?

ಕೊಂಬಾನೆ: ಹೌದು. ಅದರಾಚೆಗೆ ಒಂದು ಹಾಳೂರು ಇದೆ.

ವಾಚಾಳಿಹಸ್ತಿನಿ: ಹಾಳೂರು!

ಕೊಂಬಾನೆ: ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತೇನೋ? ಈಗಂತೂ ಹಾಳು ಬಿದ್ದಿದೆ. ಆ ಹಾಳೂರಿನ ಆಚೆಗೆ ನಾನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಸ್ಥಳವಿರುವುದು.

ಗಜರಾಜ: ಎಲ್ಲರೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ. ಈಗಲೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣ. ದಾರಿ ತೋರಿಸು ಕೊಂಬಾನೆ.

(ಹಾಡು ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಹಾಡಿನ ತಾಳಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.)

ಹಾಡು:

ನಡೆಯಿರಿ ನಡೆಯಿರಿ

ಹೋಗೋಣವೆಲ್ಲರು
ಬೆಟ್ಟದ ಆಚೆಗೆ ಹೋಗೋಣ
ಬೆಟ್ಟದ ಆಚೆಗೆ
ಹೋಗೋಣವೆಲ್ಲರು
ಹಸುರೆಲ್ಲ ತುಂಬಿದ ಕಾಡಿಗೆ
ಹಸುರೆಲ್ಲ ತುಂಬಿದ
ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗೋಣ
ಮನದಣಿಯೇ ನೀರು ಕುಡಿಯೋಣ
ಮನದಣಿಯೇ ನೀರು
ಕುಡಿಯೋಣ ನಾವೆಲ್ಲ
ಸುಖವಾಗಿ ದಿನಗಳ ಕಳೆಯೋಣ
ನಡೆಯಿರಿ ನಡೆಯಿರಿ
ಹೋಗೋಣವೆಲ್ಲರು
ಹಾಳೂರಿನಾಚಿನ ಕಾಡಿಗೆ
ಹಾಳೂರಿನಾಚಿನ
ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗೋಣ
ಸುಖವಾಗಿ ದಿನಗಳ ಕಳೆಯೋಣ.

ದೃಶ್ಯ ೨

ಸ್ಮಾರಕ:

ಹಾಡೂರು। ಅರ್ಥಾತ್ ಉಜ್ಜಯಿನಿ ನಗರ। ಅಬ ಯಹ ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಹೈ। ಕಿಂತು ಕಿಸೀ ಜಮಾನೆ ಮೈ ಯಹ ನಗರ
ಬಹುತ್ ಸುಂದರ ತಾ। ಯಹ ನಗರ ಲೋಗೊ ಸೇ, ಬುಡೊ ಸೇ, ಬಾಲ ಬಚ್ಚೊ ಸೇ, ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷೊ ಸೇ, ಪಾಲತು

पशुओं से न जाने और किन किन से भरा हुआ था। यहाँ के मंदिरों की शिल्पकला उच्च कोटी की थी। इसे देखने के लिए देश विदेश से लोग आया करते थे। यहाँ के लोग उन विदेशियों से विदेश के बारे में जानकारी पाकर उसे देखने के लिए तथा शिक्षा पाने के लिए वहाँ चले गए। वहाँ की सुविधाओं से मोहित होकर वहीं बस गए। यहाँ बचे हुए शेष लोग भी कालांतर में अन्य नगरों में जा बसे। और यह नगर खाली पड़ गया। अनेक वर्षों तक यहाँ के मंदिर और इमारतें आदि वर्षा, धूप और सर्दी में भी खड़े रहे। लेकिन समय के साथ इनका रंग रूप बदल गया। और सारा नगर उजड़ गया।

यह है उजड़ा नगर

यह है उजड़ा नगर

है उजड़े नगर की एक कहानी मगर।

अरे। कहानी और उजड़े नगर की?

हाँ हाँ कहानी इस उजड़े नगर की....

न मोटर है न गाड़ी

न नानी जी की साड़ी

न बिल्ली है न कुत्ते

न छाते हैं न जूते

न पेड़, न बगीचे.....

तो क्या है तो क्या है इस उजड़े नगर में क्या है?

टूटी फूटी दीवारें हैं टूटी फूटी दीवारें

ऊँची नीची दीवारें हैं ऊँची नीची दीवारें

मोटी मोटी दीवारें हैं मोटी मोटी दीवारें

दीवारें ही दीवारें हैं दीवारें ही दीवारें

एक लड़का: श....श....श..... सुनो तो..... (चूँ चूँ ... चूँ चूँ चूँ चूँ
चूँ चूँ की आवाज़ आती है)

बच्चे: टूटी फूटी दीवारें क्या बोल उठीं?

ऊँची नीची दीवारें क्या बोल उठीं?

मोटी मोटी दीवारें क्या बोल उठीं?

एक लड़का: नहीं बुद्ध! दीवारें नहीं बोलतीं

ज़रा देखो तो इन दीवारों के बीच बसते हैं कितने चूहे?

बाकी सब: चू..ऊ....ऊ.....हेए.....ए !!!!

सब एक साथ: हटो हटो चूहे आ रहे हैं। (सब भाग जाते हैं)

(चूहों का मेला लगता है)

चावलवाला चूहा: चावल ले लो चावल

खुशबूदार चावल, स्वादिष्ट चावल

बासमती चावल

दुनिया का सबसे बढ़िया चावल

जल्दी ले लो, चावल चावल

भुट्टेवाला चूहा: भुट्टे ले लो भुट्टे

रूखे सूखे भुट्टे

खाने में मज़ेदार

कुतरने में असान

भुट्टे ले लो भुट्टे

ग्राहक चूहा: हाँ भाई दे दो। मुझे तो बहुत भूख लगी है। (कुछ भुट्टे मुहँ में डालकर)
यह तो चबाने में असान हैं ही नहीं । मुझे नहीं चाहिए । खुद ही रख लो।

चनेवाली चुहिया: चने चने, चने चबाओ चने
चुटकी चनेवाली के चटपटे चने
गरम गरम चने खाइए खाइए
क्या लाजवाब चने !

ग्राहक चूहिया: चुटकी चनेवाली
भर दो मेरी झोली
भूख लगी है बड़ी,
चट कर दूंगी अभी

घंटियोंवाली चुहिया: घंटियाँ लेलो घंटियाँ,
मंदिरों की घंटियाँ
सोने चांदी की घंटियाँ
जंगली जानवरों से
बचने के लिये घंटियाँ

ग्राहक चूहा: सच मुच! जंगली जानवरों से बच सकते हैं क्या? गारण्टी है तो दे दो ।

चुहिया: हाँ हाँ गारंटी है, दस पल की गारंटी है। यह लो।

ग्राहक चूहा: अरे ! चनेवाली, तू तो असली झूठ निकली। तुम्हारे चने तो चटपटे नहीं हैं। तुमने तो चने भूने ही नहीं। ये घटिया चने खाकर मेरे तो दाँत ही टूट गए।

दंतमंजनवाला चूहा: दाँत टूट गए? तो दंत मंजन लेलो। दाँत में लगाने का अनोखा मंजन। एक बार लगाओगे तो हमेशा लगाओगे। दाँत अगर टूट जाएँगे तो नये आजायेंगे।

(इस बीच गाना गाते हुए हाथियों का प्रवेश)

ನಡೆಯಿರಿ ನಡೆಯಿರಿ

ಹೋಗೋಣವೆಲ್ಲರು

ಹಾಳೂರಿನಾಚಿನ ಕಾಡಿಗೆ

ಹಾಳೂರಿನಾಚಿನ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗೋಣ

ಸುಖವಾಗಿ ದಿನಗಳ ಕಳೆಯೋಣ.

(चूहे तितर बितर होते हुए गिर जाते हैं)

एक चूहा: मेरे चने बिखर गए। मेरे चने बिखर गए।

दूसरा चूहा: अरे छोडो तुम्हारे चने, मेरी तो कमर टूट गई।

और एक चूहा: अरे! मेरे हाथ दब गए, मेरे हाथ दब गए।

तीसरा चूहा: मेरी पूँछ कट गई, मेरी लंबी सी, सुंदर सी पूँछ कट गई।

चौथा चूहा: अरे! यह क्या हो गया? बाप रे! हाथियों ने क्या कर डाला?

पाँचवा चूहा: घंटियाँ तो मैं ने खरिदी थी। पर इन हाथियों से बचने के लिये ये काफी साबित नहीं हुईं। कोई और उपाय करना होगा।

और एक चूहा: ठीक बात है।

छटा चूहा: तुम जल्दी जाओ और हाथियों से बातें करो।

सातवाँ चूहा: हाथी पानी पीने गये हैं। कुछ समय के बाद लौट आयेंगे। और हम बचे हुए चूहे भी मारे जायेंगे।

एक चूहा: नहीं नहीं । हम ऐसा नहीं होने देंगे। चलो जाकर उनसे बातें करेंगे।

तीसरा चूहा: कौन कौन जाएँगे? हाथियों से हम किस भाषा में बातें करेंगे?

ಏಕ ಚುಹಾ: ಹಢೆ ಹಾಥಿಯೆ ಕೀ ಖಾಷಾ ನಹೀ ಆತೀ।

ನಟಖಟ ಚುಹಾ: ಢುಙ್ಙೆ ಆತೀ ಹೆ।

ಬುಜುರ್ಗ ಚುಹಾ: ತುಢ ಚುಪ ರಹೆ ನಟಖಟ। ಬಙ್ಙೆ ಕೆ ಬೀಚ ತುಢ ಅಢನೀ ಙಬಾನ ಢತ ಚಲಾಒ।

ನಟಖಟ ಚುಹಾ: ಢಗರ ಢುಙ್ಙೆ ಁನಕೀ ಖಾಷಾ ಆತೀ ಹೆ।

ಬುಜುರ್ಗ ಚುಹಾ: ತುಢನೆ ಁನಕೀ ಖಾಷಾ ಕೆಸೆ ಸೀಖ ಲೀ?

ನಟಖಟ ಚುಹಾ: ಢುಙ್ಙೆ ಙಗಲ ಢೆ ಘೂಢನಾ ಬಹುತ ಢಸಂದ ಹೆ। ಢೆ ಕಢೀ ಕಢೀ ಆಢ ಸಬಕೀ ಆಁಖ ಬಚಾಕರ ಙಗಲ ಙಾತಾ ಹ್ಁ। ವಹಾಁ ಢರ ಹಾಥೀ ರಹತೆ ಹೆ। ಁಢ್ಢೆ ಅಢನೀ ಖಾಷಾ ಢೆ ಬೆಲತೆ ಹುಁ ಬಾರ ಬಾರ ಸುನಕರ ಢೆ ನೆ ಢೀ ಁನಕೀ ಖಾಷಾ ಸೀಖ ಲೀ ಹೆ।

ಬಜುರ್ಗ ಚುಹಾ: ಅಚ್ಛಾ ತೆ ಯಹ ಬಾತ ಹೆ?(ಅಢ್ಯ ಚುಹಾಁ ಸೆ) ತೆ ಁಸೆ ಅಢನೆ ಸಾಥ ಲೆ ಙಾಒ।

ನಟಖಟ ಚುಹಾ: ಚಲೀಁ ಚಲತಾ ಹ್ಁ ।

(ಕುಁ ಚುಹೆ ನಿಕಲ ಢಙತೆ ಹೆ। ನಟಖಟ ಢೀ ಁನಕೆ ಸಾಥ ಙಾತಾ ಹೆ)

ದೃಶ್ಯ ೩

(ಹಸುರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳು ಸಂತೋಷದಿಂದಿವೆ.)

ಗಜರಾಜ: ಅಂತು ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದೆವು. ಆಹಾರಕ್ಕೆ ನೀರಿಗೆ ಯಾವ ಕೊರತೆಯೂ ಇಲ್ಲ.

ಕೊಂಬಾನೆ: ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿತು, ತೃಪ್ತಿಯಾಯಿತು.

ಸೌಮ್ಯ ಹಸ್ತಿನಿ: ಅಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ ಕೊಂಬಾನೆ! ಸುತ್ತ ಢುತ್ತು ಇರುವ ಹಸುರು, ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಅರಳಿರುವ ಕಢಲದ ಹೂವುಗಳು, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿಗಳು, ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿದಾಗ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಢನಸ್ಸಿಗೂ ಹಬ್ಬವಾಗುತ್ತದೆ.

ವಾಚಾಳಿ ಹಸ್ತಿನಿ: ನೀರು ಕುಡಿದು ನನ್ನ ಗಂಟಲು ಸರಿಹೋಯಿತು. ನನಗಂತೂ ಕುಣಿಕುಣಿದು ಹಾಡ್ಬೇಕು ಅನ್ನಿಸ್ತಿದೆ.

(ಹಾಡುತ್ತ ಕುಣಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ)

ಹಾಡು:

ಬಂದು ತಲುಪಿದೆವು ನಾವು ಕಾಡನು ತಲುಪಿದೆವು

ಹೊಸ ಕಾಡನು ತಲುಪಿದೆವು

ನೀರು ನೆರಳು ಹಸುರನು ನೋಡಿ ಮೋಜು ಮಾಡಿದೆವು

ಕೆರೆಯನು ಕಂಡು ನೀರಲಿ ಇಳಿದು ಆಟವನಾಡಿದೆವು

ನೀರಾಟವನಾಡಿದೆವು.

ಸೊಂಡಿಲಿನಿಂದ ನೀರನು ಎರಚಿ ಮೋಜು ಮಾಡಿದೆವು ನಾವು ಮೋಜು ಮಾಡಿದೆವು

ಗಂಧವನ್ನಿಡಿದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಾಳೆಯ ತಿಂದೆವು ನಾವು ಬಾಳೆಯ ತಿಂದೆವು

ತಿಂದು ತಿಂದು ತೇಗಿ ನಾವು ಮೋಜು ಮಾಡಿದೆವು.

(ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇಲಿಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಆನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತವೆ)

ನಟಖಟ ಚೂಹಾ: ನಾವು ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

(ಈ ಮಧ್ಯೆ ಆನೆಗಳ ಹಾಡು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ)

ಗಜರಾಜ: (ಆನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು) ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಮ್ಮನಿರಿ.(ಆನೆಗಳು ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತವೆ.

ಇಲಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು)

ನೀವು ಏನು ಹೇಳಬೇಕೋ ಹೇಳಿರಿ.

ಏಕ ಚೂಹಾ: (ನಟಖಟ ಸೇ) ಇನ್ಸೇ ಕಹೊ ಕಿ ಇನ್ಸೇ ಹಮಾರಿ ಏಕ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಹೈ।

ನಟಖಟ ಚೂಹಾ: ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಮ್ಮದೊಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಇದೆ.

ವಾಚಾಳಿ ಹಸ್ತಿನಿ: ನೀವಿರೋದೇ ಇಷ್ಟು.(ಕೈಯಿಂದ ಅವರ ಅಳತೆ ತೋರಿಸುತ್ತ) ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ

ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡದೆ ಇನ್ನೇನು ಮಾಡೋಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ?

ತುಂಟಾನೆ: ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡೋಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತಾ? ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿ.

ಏಕ ಚೂಹಾ: आप झील की ओर जाते समय हमारे गाँव से होकर जाते हैं।

ನಟಖಟ ಚೂಹಾ: ತಾವು ಕೆರೆಯಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ನಮ್ಮೂರಕಡೆಯಿಂದ ಹೋಗುತ್ತೀರಿ.

ತುಂಟಾನೆ: ಹೌದು ಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ಅದಕ್ಕೆ?

ಏಕ ಚೂಹಾ: ಆಪಕೆ ಪೆರೊ ತಲೆ ದಬಕರ ಹಮಾರೆ ಬಹುತ ಸಾರೆ ಸಾಥಿ ಗಿರ ಜಾತೆ ಹೆ, ಘಾಯಲ ಹೊ ಜಾತೆ ಹೆ, ಮರ ಜಾತೆ ಹೆ, |

ನಟಖಟ ಚೂಹಾ: ನಿಮ್ಮ ಕಾಲ ಕೆಳಗೆ ಸಿಕ್ಕು ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗಾರರು ಬೀಳ್ತಾರೆ, ಗಾಯಗೊಳ್ತಾರೆ, ಸಾಯ್ತಾರೆ.

ವಾಚಾಳಿ ಹಸ್ತಿನಿ: ಚು.... ಚು..... ಚು..... ಪಾ..ಪ. ಬೀಳ್ತಾರೆ, ಗಾಯಗೊಳ್ತಾರೆ, ಸಾಯ್ತಾರೆ.

ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ನಮಗೇಕೆ ಹೇಳಿರಿ? ಆಂಬುಲೆನ್ಸ್ ಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ.

ಗಜರಾಜ: ವಾಚಾಳಿ ಹಸ್ತಿನಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಮ್ಮನಿರು. ಅವರ ಮಾತು ಮುಗಿಯಲಿ. (ಇಲಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು) ಹೇಳಿರಿ ಮೂಷಕರೆ.

ಏಕ ಚೂಹಾ: हम आपसे प्रर्थना करते हैं कि, आप झील की ओर जाते समय हमारी गाँव की ओर से न जाकर कोई अलग रास्ता अपना लें।

ನಟಖಟ ಚೂಹಾ: ತಾವು ಕೆರೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ತಾವು ನಮ್ಮೂರಕಡೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ದಾರಿಯಿಂದ ಹೋಗಿರಿ ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

ವಾಚಾಳಿ ಹಸ್ತಿನಿ: ನಾವು ನಮ್ಮಿಷ್ಟ ಬಂದ ಕಡೆಯಿಂದ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ನಮಗೆ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ನಿವ್ಯಾರು?

ಸಬ ಚೂಹೆ: नहीं नहीं। ऐसा मत कीजिए। हम सब नशटहो जाएँगे।

ನಟಖಟ ಚೂಹಾ: ಬೇಡ ಬೇಡ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ.

ಗಜರಾಜ: (ವಾಚಾಳಿಯನ್ನು ಕುರಿತು)ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿದೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ತೊಂದರೆಕೊಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. (ಇಲಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು)

ಆಗಲಿ ಮೂಷಕರೆ, ನಿಮಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ನಾವು ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ.

ನೀವು ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿರಿ. ನಾವ್ಯಾರೂ ನಿಮ್ಮ ತಂಟೆಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೊಂಬಾನೆ ನಾವು ಹೋಗಿ ಬರಲು ಬೇರೆ ದಾರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕು.

ಕೊಂಬಾನೆ: ಆಗಲಿ ಗಜರಾಜ.

ಚ್ಛೇ: आप धन्य हैं। बहुत बहुत धन्यवाद। अच्छा हम चलते हैं।

ನಟಖಟ ಚ್ಛೇ: ನಿಮಗೆ ನಮ್ಮ ಅನಂತ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. ತಮಗೆ ಏನಾದರು ತೊಂದರೆ ಯಾದರೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯಿರಿ. ನಾವು ಸದಾ ನಿಮ್ಮ ಸೇವೆ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುತ್ತೇವೆ. ನಾವಿನ್ನು ಹೋಗಿಬರುತ್ತೇವೆ. ನಮಸ್ಕಾರ.

ಗಜರಾಜ: ಸಂತೋಷ. ಹೋಗಿ ಬನ್ನಿ.

ಚ್ಛೇ: नमस्ते।

ಆನೆಗಳು: ನಮಸ್ಕಾರ

ವಚಾಳಿ ಹಸ್ತಿನಿ: ಚೋಟುದ್ದ ಇದಾವೆ, ಮಾರುದ್ದ ಮಾತಾಡ್ತಾವೆ.

ತುಂಟಾನೆ: ಏನು ಮಾತಾಡ್ತವಪ್ಪ! (ಅಣಕಿಸುತ್ತ) ಜಿ ಸುನೀ, ಹಮಾರಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಸುನೀ।

ಗಜರಾಜ: ಪರವಾಗಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ಬೇಗ ನೀವೂ ಅವರ ಭಾಷೆ ಕಲಿತುಬಿಟ್ಟಿರಲ್ಲ. ಇರಲಿ ಯಾವಗಲಾದರೂ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬಂದೀತು.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಗಜರಾಜ ಮೂಷಕರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮಾತು ಕೊಟ್ಟು ಕೆಲವು

ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದು ಹೋದವು. ಆ ಸುಂದರವಾದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳ ಹಿಂಡು ಸುಖವಾಗಿ ಕಾಲ

ಕಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಳೂರಿನ ಮೂಷಕಗಣ ಸಹ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದವು.

ಹೀಗಿರುವಾಗ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೆಯೇ ಇರುವ ನಗರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸರ್ಕಸ್ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಸರ್ಕಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ

ಚಮತ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವ ಆನೆಗಳು ಮುದಿಯಾಗಿದ್ದವು. ಅದರ ಯಜಮಾನನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ

ಬೇರೆಯ ಆನೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದು ಅವುಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು. ಹತ್ತಿರದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳ ಹಿಂಡುಗಳಿರುವ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಕೆಲವು ಜನರನ್ನು ಆನೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ನಿಯಮಿಸಿದನು. ಅವರು ಯಜಮಾನನಿಂದ ಹಣವನ್ನು ಪಡೆದು, ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಆನೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ತೊಡಗಿದರು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಗುಳಿಗಳನ್ನು ತೋಡಿದರು. ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿದಿರಿನ ಕೋಲು ಮತ್ತು ಎಲೆಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದರು. ಮೋಸ ತಿಳಿಯದೆ ಓಡಾಡುವಾಗ ಕೆಲವು ಆನೆಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟವು. ಮರುದಿನ ಆನೆ ಹಿಡಿಯುವವರು ಬಂದು ಉಪಾಯವಾಗಿ ಆನೆಗಳನ್ನು ದಪ್ಪ ದಪ್ಪ ಹಗ್ಗಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದರು. ಬಂಧನದಲ್ಲಿರುವ ಆ ಆನೆಗಳ ಗತಿ ಏನಾಯಿತು ಎಂದು ಈಗ ನೋಡೋಣ.

ದೃಶ್ಯ ೪

ಹಸ್ತಿನಿ: ನನಗೆ ಈ ಹಗ್ಗ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ.

ಮುದ್ದಾನೆ: ನನಗೆ ಹಸಿವೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಾವು ಕಬ್ಬು ತಿನ್ನಲು ಹೋಗೋಣ ಗಜರಾಜ.

ಪುಟ್ಟಾನೆ: ನನಗೆ ಬಹಳ ಭಯವಾಗುತ್ತಿದೆ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಾ ತುಂಟಾನೆ.

ಗಜರಾಜ: ಭಯಪಡಬೇಡ ಪುಟ್ಟಾನೆ. ಧೈರ್ಯವಾಗಿರು. ನಾವು ಯಾರಿಗೂ ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಮಾಡಿಲ್ಲ ನಮಗೂ ಏನೂ ಕೆಡಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಸೌಮ್ಯ ಸ್ತಿನಿ: ಈಗ ನಾವು ಏನು ಮಾಡುವುದು ಗಜರಾಜ.

ಗಜರಾಜ: ನಾಳೆ ಆ ಮನುಷ್ಯರು ಬಂದಾಗ ನಾನು, ನನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಲು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಸೌಮ್ಯ ಹಸ್ತಿನಿ: ಗಜರಾಜ! ನೀನೇ ಹೊರಟುಹೋದರೆ ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವರಾರು?

ತುಂಟಾನೆ: ಹೌದು ನೀನು ಹೋಗಬಾರದು. ನನಗೆ ಒಂದು ಉಪಾಯ ತಿಳಿದಿದೆ.

ಎಲ್ಲ ಆನೆಗಳು: ಏನು?

ತುಂಟಾನೆ: ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೊಂಬಾನೆ, ವಾಚಾಳಿ ಹಸ್ತಿನಿ. ಮತ್ತು ಲಂಬದಂತನನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆಯೋಣ. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕೂಗು ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರು ಬಂದು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಪುಟ್ಟಾನೆ: ಹೌದು ಹಾಗೇ ಮಾಡೋಣ.

ಗಜರಾಜ: ಹಾಗೇ ಮಾಡೋಣ.

ಎಲ್ಲ ಆನೆಗಳು: ಲಂಬದಂತ. ... ಕೊಂಬಾನೆ..... ವಾಚಾಳಿಹಸ್ತಿನಿ.....

(ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳ ನಂತರ ಮೂರೂ ಆನೆಗಳು ಓಡಿ ಬರುತ್ತವೆ)

ಮೂರೂ ಆನೆಗಳು: ಗಜರಾಜ, ತುಂಟಾನೆ, ಪುಟ್ಟಾನೆ, ಮುದ್ದಾನೆ, ಏನಿದು ನಿಮ್ಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ.

ವಾಚಾಳಿ: ಯಾರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿರುವುದು?

ಮುದ್ದಾನೆ: ಆ ದುಷ್ಟ ಮನುಷ್ಯರು.

ಲಂಬದಂತ: ಈ ಮರಿಯಾನೆಯನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದ್ದರೆ ಆ ಕಟುಕರು.

ಕೊಂಬಾನೆ: ಬಿಡಿಸೋಣ ಬನ್ನಿರಿ.

ವಾಚಾಳಿ: ಈ ಹಗ್ಗಗಳನ್ನು ಎಳೆಯಿರಿ.

(ಹಗ್ಗಗಳನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತಾರೆ.ಆದರೂ ಹಗ್ಗ ಹರಿಯುವುದಿಲ್ಲ)

ಗಜರಾಜ: ಈ ಹಗ್ಗ ಬಹಳ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿದೆ ಇದು ಹೀಗೆ ಹರಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ವಾಚಾಳಿ: ಮತ್ತೇನು ಮಾಡುವುದು?

ಗಜರಾಜ: ಈಗ ಉಳಿದಿರುವುದು ಒಂದೇ ದಾರಿ.

ಲಂಬದಂತ: ಏನದು ಬೇಗ ಹೇಳು.

ಗಜರಾಜ: ಈಗ ಆ ಚೋಡುದ್ದ ಇಲಿಗಳ ನಮಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು.

ವಾಚಾಳಿ: ಚೋಡುದ್ದ ಇಲಿಗಳೇ?

ಗಜರಾಜ: ಹೌದು.

ವಾಚಾಳಿ: ಆಗಲಿ ಅವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಬಿಡುಗಡೆ ಆಗುವ ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನಾನೇ ಅವರಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಗಜರಾಜ: ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನು ಕರೆತನ್ನಿರಿ. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಹೊತ್ತು ಕಳೆಯಬೇಡ ವಾಚಾಳಿ ಹಸ್ತಿನಿ.

ವಾಚಾಳಿ ಹಸ್ತಿನಿ: ಆಗಲಿ ಗಜರಾಜ. ನೀನೇನೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ. ನನಗೂ ನಿಮ್ಮ ಚಿಂತೆಯಾಗಿದೆ.

ಕೊಂಬಾನೆ ಲಂಬದಂತ: ನಾವೂ ನಿನ್ನ ಜೊತೆ ಬರುತ್ತೇವೆ. (ಹೋಗುತ್ತಾರೆ)

+

दृश्य ५

(उजड़े नगर का दृश्य। चूहे बिल खोदते हुए गाना गा रहे हैं।)

गाना: खोदो खोदो खोदो

गहरा सा बिल खोदो

आओ बच्चों चूहे बच्चों (उल्लू चील आदि से, छुप कर बचने के लिये)

आराम से यहाँ सो जाओ बच्चों (गहरा सा बिल खोदो)

(हाथियों का प्रवेश)

वाचाल हस्तिनि: जी सुनिये, हमारी प्रार्थना सुनिए।

एक चुहिया: बाप रे! हाथी फिर से आ गए हैं।

और एक चूहा: लेकिन गजराज ने तो वचन दिया था कि वे हमारे गाँव नहीं आर्येंगे!

तीसरा चूहा: फिर से हाथी आ गए हैं। हम मारे जायेंगे। मुझे तो डर लगता है।

चोथा चूहा: मगर इसमें डरने की क्या बात है? हाथी तो हमारे मित्र हैं। चलो जाकर उनका स्वागत करेंगे।

ವಾಚಾಳಿ ಹಸ್ತಿನಿ: ನಮಸ್ಕಾರ ಇಲಿಗಳೆ. ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೀರ?

चूहा: हम अच्छे हैं। आप कैसे हैं? गजराज कैसे हैं?

कौबाने: गजराजने पुरीति चैनागिल्ल.

चूहा: अरे! उनकी हालत अच्छी नहीं है? क्या हुआ है उन्हें?

वाचाही हस्तिनी: सरस्सिनल्लि चमत्कार माडि तौरिसलु अनैगलु बैकेन्दु मनुष्यरु
बन्दु नम्मू हिन्दिनवरन्नु कष्टि हाकिद्वारै.

लुबदन्त: अवरन्नु बिदिसलु अगुत्तिल्ल.

चुहिया: गजराज भी वे बंधन नहीं तोड़ सके?

वाचाही हस्तिनी: नहीं। हम सब मिलकर खींचनेपर भी बंधन नहीं टूटे।

चूहा: मोटी रस्सी से बांधा है? तो आप चिंता मत कीजिए। हम सब रस्सी काटकर
तोड़ सकते हैं।

और एक चूहा: कहाँ बांधा है उन्हें?

वाचाही हस्तिनी: इल्लिये. पक्कद काडिनल्लि. बैङ्गाद कूडले अ मनुष्यरु बन्दु नम्मू
संगडिगरन्नु सागिसुत्तारै. नैवुगलु अ रात्रिये बन्दु नम्मूवरन्नु कापाडबैकु.

चूहा: हाँ हाँ ज़रूर। हम सब इसी वक्त चलेंगे। चलिए हमें वह जगह दिखाइए।

अनैगलु: हिएगै बन्नि, हिएगै बन्नि.

दृश्य ६

चूहे: नमस्ते गजराज । अरे! ये नन्हें हाथी भी बंधन में फँस गए हैं! चिंता मत
कीजिए। हम अभी आपको इन बंधनों से मुक्त करेंगे।

गाना: चूहों चूहों चूहों

सावधान हो जाओ

हाथी हो गए हैं बंदी

बंधन तोड़ने हैं हमें जल्दी

नुकीले दाँत चलाओ इनपर
काटो सब इन्हें कुतर कुतर
काम में लग जाओ अभी
इनके बंधन टूट जाएँ सभी

ಗಜರಾಜ: ಧನ್ಯವಾದಗಳು ಮೂಷಕರೆ.

ಹಸ್ತಿನಿ: ಓ! ನನಗೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಹಗ್ಗಗಳೆಲ್ಲ ಬಿಚ್ಚಿಹೋದವು.

ಸೌಮ್ಯ ಹಸ್ತಿನಿ: ನನಗಂತೂ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ,

ಮುದ್ದಾನೆ: (ಪಕ್ಕದ ಇಲಿಗೆ) ಎಲ್ಲಿ ತೋರಿಸು ನೋಡೋಣ ನಿನ್ನ ಹಲ್ಲು ಎಷ್ಟು ಚೂಪಾಗಿದೆ?

(ಇಲಿ ಬಾಯಿ ತೆಗೆದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ)

ತುಂಟಾನೆ: ಇಷ್ಟು ದಪ್ಪ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಅದೆಷ್ಟು ಬೇಗ ಕಚ್ಚಿ ಕಿತ್ತು ಬಿಟ್ಟಿರಿ ನೀವು?

ಚ್ಛಾ ಅರೆ! यह रस्सी क्या चीज़ है? हम चाहे तो पहाड़ भी खोद डाल सकते हैं।

ವಾಚಾಳಿ: ಮೂರ್ತಿ ಚಿಕ್ಕದಾದರೂ ಕೀರ್ತಿ ದೊಡ್ಡದು ಎನ್ನುವಂತೆ ನೀವು ಚೋಟುದ್ದ ಇದ್ದರೂ ನಿಮ್ಮ

ಕೆಲಸ ಮಾತ್ರ ಹಿರಿಯದು.

ಆನೆಗಳು: ನಿಮ್ಮಿಂದ ಬಹಳ ಉಪಕಾರವಾಯಿತು.

ಚ್ಛಾ: उपकार कैसा? हम दोनों मित्र हैं। हम एक दूसरे की सहायता करेंगे ही।

ಮುದ್ದಾನೆ: ಗಜರಾಜ! ಈಗಲಾದರೂ ಹಣ್ಣು ಕಬ್ಬು ತಿನ್ನೋದಕ್ಕೆ ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ.

ಗಜರಾಜ: ಹೌದು. ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಹೋಗೋಣ ಮುದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮನ್ನು ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದ

ಈ ಮೂಷಕರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗೋಣ. ಈಗ ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಗ್ತಾ ಇದೆ. ಈ ದಿನ

ಅವರಿಗೆ ಔತಣ ಕೊಡೋಣ.

ಎಲ್ಲರೂ: ಔತಣ! ಔತಣ! (ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ)

ಹಾಡು:

ನಾವು ನೀವು ಎಲ್ಲರು ಸೇರಿ ಮೋಜು ಮಾಡೋಣ
ಆನೆ ಇಲಿಗಳು ಇಬ್ಬರು ಸೇರಿ ಕೂಡಿಯಾಡೋಣ
ದೊಡ್ಡವರು ನಾವೆಂಬ ಜಂಬವ ಮರೆತು ಬಿಡೋಣ
ಸಣ್ಣವರು ಕೂಡ ನಮ್ಮಂತೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳೋಣ

हाथी झुंड मूषकगण खूब नाचेंगे
हिल मिलकर हम सब खुशी मनाएँगे
छोटे होने पर भी हम वचन निभाएँगे
बड़े बड़े हाथियों की सहायता करेंगे

छोटे बड़े हम सब मिलकर खूब नाचेंगे
ನಾವು ನೀವು ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಮೋಜು ಮಾಡೋಣ
(ಎಲ್ಲರೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ)

ಆನೆಗಳು ಮತ್ತು ಇಲಿಗಳು

ಈ ನಾಟಕವು ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ವ್ಯಾಲಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಧ್ಯಾಪಕಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಿಂದಿ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಹೇಳಿಕೊಡುವುದು ನನ್ನ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯೇ ಅವರ ಮಾತೃ ಭಾಷೆಯಾದಂತಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು ಹಿಂದಿ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲದೆ ಈ ಭಾಷೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೀಳರಿಮೆಯಿತ್ತು. ಅವರುಗಳು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುವುದನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು, ಭಾಷೆ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಹಿಂಜರಿಕೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ನಾಟಕ ಬಹಳ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದೆನು. ಎರಡೂ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಒಂದೇ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಲು ಯೋಚಿಸಿ ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಆನೆ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲೂ ಹಾಗೂ ಇಲಿ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು ಹಿಂದಿಯಲ್ಲೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಾಟಕದ ಕೊನೆಗೆ ಆನೆಗಳು ಇಲಿಗಳ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಇಲಿಗಳು ಆನೆಗಳ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿತಿರುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳು ಮೂರುಸಲ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾನೇ ರಚಿಸಿದ್ದರೂ ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಶಾಖಾ ಚಂಚಾನಿಯವರ (ಅಂದು ವ್ಯಾಲಿಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲೆಯ ಅಧ್ಯಾಪಕಿಯಾಗಿದ್ದರು) ಕೊಡುಗೆಯೂ ಇದೆ.

ನಾಟಕ ೭

ಅಭಿನವ ಪಂಪ ಮತ್ತು ಕಂತಿದೇವಿ

ದೃಶ್ಯ ೧

ನಟ: ಸೂತ್ರಧಾರ! ಸೂತ್ರಧಾರ!

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ನಟ: ಸೂತ್ರಧಾರ! ಸೂತ್ರಧಾರ!

ನಟ: ಎಲ್ಲಿ ಹೋದನಪ್ಪ ಇವನು?

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ನಟ: ನಾವೆಲ್ಲ ಅವನಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ನಟ: ನಮ್ಮ ಸೂತ್ರಧಾರ ಒಳ್ಳೆ ರಸವತ್ತಾದ ನಾಟಕ ಆಡಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಹೆಸರುವಾಸಿ ಯಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಹೊಸ ನಟ: ಅದಕ್ಕೇ ಅಲ್ಲವೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಗುಂಪು ಸೇರಲು ಆಂಧ್ರದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದು.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ನಟ: ಹಿಂದೆ ಅವನು ಆಡಿಸಿದ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಜನ ತಪ್ಪದೆ ಮತ್ತೆ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ನಟ: ಆದರೆ ಈಗ ಅವನೇ ಇಲ್ಲದೆ ನಾಟಕ ಆದುವುದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯವೇನಿದೆ?

(ದಡ ಬಡ ಸದ್ದು ಮತ್ತು ನಗುವಿನೊಂದಿಗೆ ಸೂತ್ರಧಾರನ ಪ್ರವೇಶ)

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಆಹಾ! ಆಹಾ! ನಮ್ಮ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಸೂಕ್ತವಾದ ಪ್ರಾರಂಭ!

ನಟ: ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಇದ್ದೆಯಾ? ಎಷ್ಟು ಕೂಗಿದರೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ!

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಬೇಕೆಂತಲೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಮರೆಯಾಗಿದ್ದೆ.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ನಟ : ಇದೆಂತಹ ಚಲ್ಲಾಟ ನಿನ್ನದು?

ನಟ: ಅದಿರಲಿ, ಅದೇನೋ ಸೂಕ್ತವಾದ ಪ್ರಾರಂಭ ಅಂದೆಯಲ್ಲ. ಯಾವುದು ಸೂಕ್ತ ಯಾವುದು ಪ್ರಾರಂಭ?

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಇಂದು ನಾವು ಆಡಬೇಕೆಂದಿರುವ ಅಭಿನವ ಪಂಪ ಮತ್ತು ಕಂತಿದೇವಿ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಸಂವಾದ ಸೂಕ್ತವಾದ ಪ್ರಾರಂಭ ಎಂದೆ.

ನಟ: ಅದು ಹೇಗೆ?

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಹಿಂದೆ ಹೊಯ್ಸಳನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಭಿನವ ಪಂಪನ ಜೀವಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನವೂ ಹೊಗಳದಿದ್ದ ಕಂತಿ ದೇವಿ ಆತನು ತೀರಿಕೊಂಡನು ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗ, ಅವನನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿ ಅವನಿಲ್ಲದ ಆಸ್ಥಾನ ಬಿಕ್ಕೋ ಎನ್ನುತ್ತಿದೆ ಎಂದಳು.

ನಟ : ಓಹೋ!

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಹಾಗೆಯೇ ನೀವೂ ಸಹ ನನ್ನ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆಯಾದರೂ ಸರಿಯೆ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಗಳಿದಿರಲ್ಲ!

ನಟ : ಸರಿ ಸರಿ. ಈಗ ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಮಯವಿಲ್ಲ. ಬೇಗ ನಾಟಕ ಪ್ರಾರಂಭಿಸು. ನಮ್ಮ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಆಶಿಸಿದ ನಿನಗೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯೂ ತಪ್ಪಿ ಹೋದೀತು.

ಸೂತ್ರಧಾರ : ನೀನು ಹೇಳುವುದೂ ನಿಜ. (ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿ) ಎಲ್ಲ ನಟ ನಟಿಯರು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವರೇ?

ಎಲ್ಲರೂ : ಓಹೋ!

ನಟ : ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ , ನಾನು ನನ್ನ ಥೋಲು ಮರೆತಿದ್ದೇನೆ. ಇದೋ ಈಗಲೇ ತರುತ್ತೇನೆ.

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಸರಿ ಹೊರಡು.

ಹೊಸ ನಟ : ಆದರೆ ಈ ಅಭಿನವ ಪಂಪ ಯಾರು?

ಮಗದೊಬ್ಬ ನಟ : ಅಭಿನವ ಪಂಪ ಹೊಯ್ಸಳ ರಾಜನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದನು.

ಹೊಸ ನಟ : ಅಭಿನವ ಪಂಪ ಎಂದರೆ ಹೊಸ ಪಂಪ ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲವೇ?

ಮಗದೊಬ್ಬ ನಟ : ಹೌದು.

ಹೊಸ ನಟ : ಹಾಗಾದರೆ ಹಳೆಯ ಪಂಪನೊಬ್ಬ ಇರಲೇಬೇಕಲ್ಲವೇ?

ಮಗದೊಬ್ಬ ನಟ : ನಿನಗೆ ನಮ್ಮ ಕವಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಹೊಸ ನಟ: ಆಗಲಿ ಹೇಳು.

ಮಗದೊಬ್ಬ ನಟ: ಅಭಿನವ ಪಂಪನಿಗಿಂತ ಸುಮಾರು ನೂರೈವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕನ್ನಡದ ಕವಿ ಇದ್ದ.

ನಟ: ಅವನೇ ಆದಿ ಕವಿ ಪಂಪ.

ಹೊಸ ನಟ: ಹಾಗೋ?

ಮಗದೊಬ್ಬ ನಟ: ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಕಾವ್ಯ ಈ ಪಂಪನದೆ.

ಹೊಸ ನಟ: ಓ! ಅದಕ್ಕೇ ಆತ ಆದಿಕವಿ ಪಂಪ.

ಮಗದೊಬ್ಬ ನಟ: ಹೌದೋ ಜಾಣ.

ಹೊಸ ನಟ: ಅದು ಸರಿ. ಆದರೆ ಈ ಅಭಿನವ ಪಂಪ...

ಮಗದೊಬ್ಬ ನಟ: ಅಭಿನವ ಪಂಪನ ವಾಸ್ತವಿಕ ಹೆಸರು ನಾಗಚಂದ್ರ.

ಹೊಸ ನಟ: ಹಾಗಾದರೆ ಆತನನ್ನು ಅಭಿನವ ಪಂಪ ಎಂದೇಕೆನ್ನುವರು?

ಮಗದೊಬ್ಬ ನಟ: ಅದರ ಕಾರಣ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಆದಿಕವಿ ಪಂಪ ಎರಡು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ.

ಹೊಸ ನಟ: ಏಏಏಏ ಅಭಿನವ ಪಂಪನ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದರೆ ಆದಿಕವಿ ಪಂಪನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿಯಲ್ಲ ನೀನು?

ಮಗದೊಬ್ಬ ನಟ: ಅಯ್ಯಾ ಮಹಾನುಭಾವ! ಸ್ವಲ್ಪ ತಾಳ್ಮೆ ಇರಲಿ. ಆದಿಕವಿ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳದೆ ನಾಗಚಂದ್ರನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಹೊಸ ನಟ: ಓಹೊ! ಹಾಗೋ! ಆಗಲಿ ಆಗಲಿ. ಇದೋ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಹೇಳುವಂತಹವನಾಗು. (ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ).

ಮಗದೊಬ್ಬ ನಟ: ಆದಿಕವಿ ಪಂಪ ಎರಡು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ.

ಹೊಸ ನಟ: ಸರಿ.

ಮಗದೊಬ್ಬ ನಟ: (ನೆಲ ಮತ್ತು ಭಾವಣಿಯ ಕಡೆಗೆ ಕೈ ತೋರುತ್ತ) ಒಂದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟದ್ದು, ಇನ್ನೊಂದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟದ್ದು.

ಹೊಸ ನಟ: (ಅವನ ಕೈಗಳನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ನೋಡಿ) ಇಲ್ಲಿಗೆ!.....ಅಲ್ಲಿಗೆ!! ಛೇ! ಛೇ!! ಕನ್ನಡದ ಆದಿಕವಿ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡ ಮಹಾಕವಿ ಪಂಪ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಈ ನೆಲ ಮತ್ತು ಆ ಭಾವಣಿ ಬಗ್ಗೆ ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸಿರಲಾರ. ಹಾಗೆಂದರೇನು ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳಬಾರದೆ?

ಮಗದೊಬ್ಬ ನಟ: ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು ಮಿತ್ರ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಎಂದರೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಆಸೆ, ಆಮಿಷ, ಕೋಪ ತಾಪ, ದ್ವೇಷ ಅಸೂಯೆ, ತಂತ್ರ ಕುತಂತ್ರ, ಭಲ ಬಲ, ಸಾಹಸ ಪರಾಕ್ರಮ, ನೀತಿ ಧರ್ಮ ಈ ಎಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವಂತಹ ಕಾವ್ಯ ಮಹಾಭಾರತ.

ಹೊಸ ನಟ: ಮಹಾಭಾರತವೇ?

ಮಗದೊಬ್ಬ ನಟ: ಹೌದು. ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದಂತಹ ರಾಜರುಗಳ ನೀತಿ ನಡತೆ, ಶೌರ್ಯ ಧೈರ್ಯ, ಅವರು ಪಾಲಿಸಿದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹೇಳುವ ಮಹಾಭಾರತದ ಕಥೆಯನ್ನು 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದನು.

ಹೊಸ ನಟ: ಸರಿ. ಅವನು ರಚಿಸಿದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾವ್ಯ ಯಾವುದು?

ಮಗದೊಬ್ಬ ನಟ: ಅದು, ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಆ ಪರವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಬಾಹುಬಲಿಯ ಜೀವನವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಕಾವ್ಯ 'ಆದಿಪುರಾಣ'.

ಹೊಸ ನಟ: ಓಹೋ!ಹಾಗೋ! ಅದು ಸರಿ, ಆದರೆ ಈ ನಾಗಚಂದ್ರ ಹೇಗೆ ಅಭಿನವ ಪಂಪನಾದ?

ಮಗದೊಬ್ಬ ನಟ: ಅವನೂ ಸಹ ಆದಿಕವಿ ಪಂಪನಂತೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದು, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದು.....

ಹೊಸ ನಟ: ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಬಿಡು. ಒಂದು ಇಲ್ಲಿ ಬಾಳಿಬದುಕಿದ ರಾಜರ ನೀತಿ ನಡತೆ, ಶೌರ್ಯ ಧೈರ್ಯ, ಧರ್ಮವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡದ್ದು, ಇನ್ನೊಂದು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಪರವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಜೀವನವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಕಾವ್ಯ.

ಮಗದೊಬ್ಬ ನಟ: ನೀನು ಬಲು ಚುರುಕು. ಎಷ್ಟು ಬೇಗ ಗ್ರಹಿಸಿದೆ? ಈ ಇಬ್ಬರ ಕವಿತಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅಪಾರವಾದದ್ದು. (ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಮಟೆಯ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ).

ಘೋಷಣೆ: ಕೇಳಿರಿ ಕೇಳಿರಿ! ದೋರಸಮುದ್ರದ ನಾಗರಿಕರೆಲ್ಲ ಕೇಳಿರಿ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುಗಳಾದ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನರ ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಿರಿ. ಇಂದು ರಾಜಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿನವ ಪಂಪ ಎಂದು ಬಿರುದಾಂಕಿತರಾದ ನಾಗಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಭಿನವ ವಾಗ್ದೇವಿ ಎಂದು ಬಿರುದಾಂಕಿತರಾದ ಕಂತಿದೇವಿಯವರ ಕಾವ್ಯ ಗೋಷ್ಠಿ ನಡೆಯಲಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಮಗೆಲ್ಲ ಸ್ವಾಗತವಿದೆ. ರಸಿಕರೆಲ್ಲ ಆಗಮಿಸಿ ರಸಾಸ್ವಾದನೆಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೋರಿಕೆ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಘೋಷಣೆಯಾಯಿತು. ಮುಂದಿನ ದೃಶ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡೋಣ ನಡೆಯಿರಿ.

ದೃಶ್ಯ ೨

(ಅಭಿನವ ಪಂಪನ ಮನೆ. ಕವಿ ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಯಾವುದೋ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಮಿತ್ರನ ಪ್ರವೇಶ. ಆದರೆ ಅದರ ಅರಿವೇ ಇಲ್ಲದ ಕವಿ ಆಲೋಚನಾಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದಾನೆ.)

ಗೆಳೆಯ: (ಅತ್ಯಂತ ನಾಟಕೀಯತೆಯಿಂದ) ಅಭಿನವ ಪಂಪನೆಂದು ಬಿರುದಾಂಕಿತರಾದ ನಾಗಚಂದ್ರ ಕವಿಗಳೆ ಒಳಗೆ ಬರಲು ಅಪ್ಪಣೆಯೇ?

ನಾಗಚಂದ್ರ: ಓ ಗೆಳೆಯಾ! ಬಂದೆಯ? ಬಾ ಬಾ! (ಮುನಿಸು ತೋರುತ್ತ) ಏನಿದು ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಔಪಚಾರಿಕತೆ?

ಗೆಳೆಯ: ಅಪೂರ್ವವಾದ ಕವಿತಾಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಆಸ್ಥಾನಕವಿ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಸಹ ಸದಾ ಸರಳತೆಯಿಂದ ಬೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ನೀನು ಇಂದು ಘನವಾದ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದೀಯಲ್ಲ!

ನಾಗಚಂದ್ರ: ಘನವಾದ ಆಲೋಚನೆಯೇನೂಯಿಲ್ಲ ಗೆಳೆಯ. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಬೇಸರ.

ಗೆಳೆಯ: ಬೇಸರವೇ? ಯಾವ ವಿಷಯ?

ನಾಗಚಂದ್ರ: ಅಭಿನವ ವಾಗ್ದೇವಿ ಎಂದು ಬಿರುದು ಪಡೆದ ಆ ಕಂತಿದೇವಿ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಒಂದು ಮಾತು ಕೂಡ ಹೇಳುವುದೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಖಿನ್ನವಾಗಿದೆ.

ಗೆಳೆಯ: ಅಲ್ಲ ನಿನಗೆಂದಿನಿಂದ ಈ ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯಿತು? ಕಂತಿದೇವಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಗಳಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿನಗೆ ಖಿನ್ನತೆಯೇ? ಮಹಾರಾಜರು, ಆಸ್ಥಾನದ ಇನ್ನಿತರ ಪಂಡಿತರು

ಮತ್ತು ದೋರಸಮುದ್ರದ ಇಡೀ ಪ್ರಜಾಸಮೂಹವೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಮನಸಾರೆ ಹಾಡಿ
ಹೊಗಳುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ. ಸಾಲದೆ?

ನಾಗಚಂದ್ರ: ಅಯ್ಯೋ! ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಸಲಿ? ಗೆಳೆಯ ಯಾರು ಎಷ್ಟು ಹೊಗಳಿದರೇನು?
ಸಮಾನ ಪ್ರತಿಭೆಯುಳ್ಳ ಅಭಿನವ ವಾಗ್ದೇವಿಯಾದ ಕಂತಿದೇವಿ ನನ್ನ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಬಗ್ಗೆ
ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯ ನುಡಿ ನುಡಿಯದಿದ್ದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಜವಾದ ಬೆಲೆ ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ನನ್ನ
ಭಾವನೆ.

ಗೆಳೆಯ: ಓಹೋ! ಹಾಗೋ ವಿಷಯ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಬೇಸರಪಡುವ
ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಕಂತಿದೇವಿ ಎಷ್ಟೇ ಆದರೂ ಜೈನ ಸನ್ಯಾಸಿನಿ. ವಿರಾಗಿಗಳು
ಯಾವುದನ್ನೇ ಆಗಲಿ ಹೊಗಳುವುದೂ ಇಲ್ಲ ತೆಗಳುವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಮಾನ
ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವುದು ಅವರ ಸ್ವಭಾವ. ಅದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೆ?

ನಾಗಚಂದ್ರ: ಅದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಆದರೆ ಕೇಳು. ವಿರಾಗಿಣಿಯಾದರೂ ಆಕೆಗೆ
ಕಾವ್ಯಗುಣದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇದೆ. ಅದಕ್ಕೇಂದೇ ಅಲ್ಲವೇ ಆಕೆ ಅಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುವುದು?

ಗೆಳೆಯ: ಹೌದು ಅದು ನಿಜ. (ನಾಗಚಂದ್ರನು ಏನೋ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಹಾಗೆ ತೋರಿಬರುವನು)
ಏನೋ ನಿರ್ಧರಿಸಿರುವ ಹಾಗಿದೆ?

ನಾಗಚಂದ್ರ: ಹೌದು. ಇಂದಿನ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೆಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಆಕೆಯ
ಮುಂದಿಡುತ್ತೇನೆ. ಆಕೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸದಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ
ಹೊಗಳಿಯೇ ಹೊಗಳುತ್ತಾಳೆ.

ಗೆಳೆಯ: ಇಂತಹ ಸುಲಭವಾದ ಉಪಾಯ ನೀನು ಮೊದಲೇ ಏಕೆ ಯೋಚಿಸಲಿಲ್ಲ?

(ಸೇವಕನ ಪ್ರವೇಶ)

ಸೇವಕ: ಒಡೆಯ! ತಮ್ಮನ್ನು ಅಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಮೇನೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ನಾಗಚಂದ್ರ: (ಸೇವಕನಿಗೆ) ನಡೆ ಹೋಗೋಣ. (ಗೆಳೆಯನಿಗೆ) ಬಾ ಗೆಳೆಯ!

ಗೆಲೆಯ: ನಡೆ.

(ಹೋಗುತ್ತಾರೆ)

ದೃಶ್ಯ ೩

ನಟ: ಸೂತ್ರಧಾರ ಮುಂದಿನ ದೃಶ್ಯ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ಕಡುಕಷ್ಟ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಅದೇಕೆ?

ನಟ: ಹೊಯ್ಸಳ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ ಮಹಾ ಕಲಾಭಿರುಚಿಯುಳ್ಳ ರಾಜ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಹೌದು.

ನಟ ೨: ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಉಚ್ಚಮಟ್ಟಕ್ಕೆರಿತ್ತು.

ನಟ ೧: ಅವನು ಅನೇಕ ಸುಂದರವಾದ ಮಂದಿರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ನಟ: ಹಾಗಾದ ಮೇಲೆ ಅವನ ಸ್ವಂತ ಆಸ್ಥಾನ ಎಷ್ಟು ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು?

ಅಂತಹದನ್ನು ಈ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಹೇಗೆ?

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಏಕೆ ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪ್ರಭಾತ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಲಿಲ್ಲವೆ?

ನಟ: ಅಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ನಿರಾಶೆಯೇ ಕಾದಿತ್ತು. ಅವರಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಪರಿಕರಗಳು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ.

ನಟ: ಈಗೇನು ಮಾಡುವುದು?

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಗಾಬರಿಯಾಗಬೇಡ. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಪರಿಕರಗಳು ಸಿಗದಿದ್ದರೇನಂತೆ, ನಮ್ಮ ಈ ಸಭಿಕರ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿ ಸರ್ವಶಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸೋಣ.

ನಟ ೧: ಕೇವಲ ನಮಗೇ ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೂ ಕೆಲಸ ಹಚ್ಚಿದೆಯಲ್ಲ! ಮಹಾಪ್ರಚಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿ ನೀನು.

ನಟ: ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಒಪ್ಪಬೇಕಲ್ಲ?

ನಟ ೨: ನಾನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.(ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ) ನಿಮ್ಮ ಕಲ್ಪನಾ ಶಕ್ತಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ನಿಮಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯೇ?

ನಟ೧: ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ! ಅವನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಇಲ್ಲ ಗಿಲ್ಲ ಅಂದೀರಿ! ಉಪಚಾರಕ್ಕೆ ಅವನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದ್ದಾನೆ ಅಷ್ಟೆ. ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೇ ಬೇರೆ ದಾರಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ನೀವು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ಮನಸ್ಸು ತಣಿಯುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಭ್ರಮನಿರಸನವಾಗುತ್ತದೆ ಅಷ್ಟೆ. ಏನು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ? ಮೌನ ಸಮ್ಮತಿ ಲಕ್ಷಣ. (ಸೂತ್ರಧಾರನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ) ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: (ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಕಿವಿಯಲ್ಲೂ ಏನೋ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ) ಸರಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರಿ.

ನಟ: (ನಟಿಸುತ್ತ) ಇದು ಕಲಾತ್ಮಕವಾದ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಎರಕಹೊಯ್ದು ಮಾಡಿದ, ರತ್ನಜಟಿತವಾದ ಸಿಂಹಾಸನ.

ನಟ ೨: ಇವು ಕಪ್ಪು ಶಿಲೆಯನ್ನು ಕೆತ್ತಿ ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸದಿಂದ ಸುಂದರವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಕಂಬಗಳು.

(ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ನಟರು ಅವುಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸುವವನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಾರೆ)

ನಟ ೧: ಆಹಾ! ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು. ಈ ಮದನಿಕಾ ವಿಗ್ರಹದ ಸೌಂದರ್ಯ.

ನಟ ೨: ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು! ಈ ಆನೆಗಳ ಸಾಲು.

ನಟ ೩: ಇದೋ ನೋಡು ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಸೊಬಗಿನ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು.

ನಟ: ಇದೋ! ಈ ಭಿತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಹೊಯ್ಸಳರ ಮೂಲಪುರುಷನಾದ ಸಳ ಮತ್ತು ಮುನಿಯ ಚಿತ್ರವು ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಇವು ಉಭಯ ಕವಿಗಳು ಮಂಡಿಸಲು ರೇಷ್ಮೆಯ ಮೇಲುಹೊದಿಕೆಯನ್ನುಳ್ಳ ಸುಖಾಸನಗಳು.

ನಟ: ಇಲ್ಲಿ ಸಭಿಕರಿಗಾಗಿ ರತ್ನಗಂಬಳಿಯನ್ನು ಹಾಸಲಾಗಿದೆ.

(ತೆರೆಯ ಹಿಂದಿನಿಂದ ರಾಜನ ಆಗಮನದ ಸದ್ದು ಕೇಳುತ್ತದೆ)

ನಟ: ಅದೋ! ಪ್ರಭುಗಳು ಬರುವ ಸಮಯವಾಯಿತು.

(ಜನರು ಬರಲು ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ)

ವಂದಿಮಾಗಧರು: ಶ್ರೀ ಹೊಯ್ಸಳೇಶ್ವರ, ಶಿಲ್ಪಕಲಾಶ್ರಯದಾತ, ಕವಿ ಕುಲ ರಕ್ಷಕ, ರಿಪುಭೈರವ, ನಾಟ್ಯಕಲಾಶ್ರಯದಾತ, ಶರಣಾಗತರಕ್ಷಕ, ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಧನ ಮಹಾರಾಜರು ಬಿಜಯಂಗೈಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.....

(ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಜನರು ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ರಾಜನು ಕುಳಿತನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ)

ಸೇವಕ: ಅಭಿನವಪಂಪ ಎಂದು ಬಿರುದಾಂಕಿತರಾದ, ಆಸ್ಥಾನಕವಿಗಳಾದ ನಾಗಚಂದ್ರ ಕವಿಗಳು ದಯಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. (ನಾಗಚಂದ್ರನು ಬಂದು ರಾಜನಿಗೆ ವಂದಿಸುತ್ತಾನೆ)

ರಾಜ: ಕವಿಗಳು ಆಸನವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.(ನಾಗಚಂದ್ರನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ)

ಸೇವಕ: ಅಭಿನವ ವಾಗ್ದೇವಿ ಎಂದು ಬಿರುದಾಂಕಿತರಾದ ಕಂತಿದೇವಿಯವರು
ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. (ಕಂತಿದೇವಿ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಜನರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಅಡ್ಡಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ಆಕೆ
ಅವರನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತಾಳೆ.)

ಕಂತಿ : ಣಮೋ ಅರಿಹಂತಾಣಂ,

ಣಮೋ ಸಿದ್ಧಾಣಾಂ

ಣಮೋ ಆಯರಿಯಣಂ

ಣಮೋ ಉವಜ್ಞಾಯಾಣಂ

ಣಮೋ ಲೋಯೆ ಸವ್ವ ಸಾಹೂಣಂ

ಐಸೋ ಪಂಚ ನಮೋಕ್ಕಾರೊ

ಸವ್ವ ಪಾವ ಪ್ಪಣಾಸಣೋ

ಮಂಗಲಾಣಂ ಚ ಸವ್ವೇಸಿಂ

ಪಥಮಂ ಹವ ಈ ಮಂಗಲಂ.

(ಕಂತಿ ಕೈ ಮುಗಿದು ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ.)

ರಾಜ: (ಎದ್ದು ನಿಂತು ಗೌರವ ಸಲ್ಲಿಸಿ) ಅಭಿನವ ವಾಗ್ದೇವಿಯವರೆ ಆಸನವನ್ನು
ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

(ಕಂತಿದೇವಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ)

ಮಂತ್ರಿ: ಸಭೆ ಆರಂಭಿಸಲು ಅಪ್ಪಣೆಯೇ ಮಹಾಪ್ರಭು?

ರಾಜ: ಆಗಬಹುದು. ಕಂತಿದೇವಿಯವರೆ ಇಂದಿನ ಕವಿಗೋಷ್ಠಿಗೆ ವಿಷಯವೇನಾದರು
ನಿರ್ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೇ?

ಕಂತಿ: ಮಹಾರಾಜ! ಎಲ್ಲವೂ ನಾವು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಂತೆ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ
ಮೊದಲೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಹಾಗೆ ನಡೆಯದಿದ್ದಾಗ ನಿರಾಸೆಗೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅರ್ಥವೂ
ಇಲ್ಲ. ಬಂದುದನ್ನು ಬಂದಂತೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ಒಳಿತು ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ತಿಳುವಳಿಕೆ.

ಎಲ್ಲರು: ಸಾಧು!ಸಾಧು!!

ರಾಜ: ವೈರಾಗಿಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಮಾತು ತಮ್ಮದು ದೇವಿ. (ಅಭಿನವ ಪಂಪನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ)
ಅಭಿನವ ಪಂಪರೆ, ತಾವೇನಾದರೂ ಯೋಚಿಸಿರುವಿರೇ?

ನಾಗಚಂದ್ರ: ಅಹುದು ಪ್ರಭು. ಇಂದು ನಾನು ಕಂತಿದೇವಿಯವರ ಮುಂದೆ ಕೆಲವು
ಸಮಸ್ಯೆಗಳನಿಡುತ್ತೇನೆ. ಅವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಲಿ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆ.

ರಾಜ: ಓಹೋ!ಅಭಿನವ ಪಂಪರು ಒಳ್ಳೆಯ ಯೋಜನೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವಂತಿದೆ.
ತಮ್ಮ ಆಸಕ್ತಿ ಮೆಚ್ಚತಕ್ಕದ್ದೇ. ಇದಕ್ಕೆ ಅಭಿನವ ವಾಗ್ದೇವಿ ಕಂತಿಯವರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇದೆಯೇ?

ಕಂತಿ: ಮಹಾರಾಜ ಜಿನನ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ.

ರಾಜ: ಅಹ! ಇಂದು ನಮಗೆಲ್ಲ ರಸದೌತಣ. (ಸಭಿಕರೆಲ್ಲ ಹರ್ಷೋದ್ಗಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ)

ರಾಜ: ಅಭಿನವಪಂಪರೆ ನೀವಿನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬಹುದು.

ನಾಗಚಂದ್ರ: ಅಪ್ಪಣೆ ಮಹಾಪ್ರಭು. (ಸಭೆ ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕವಿಯು
ಎಲ್ಲರತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ) ನನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡೆ ಕೈವಲ್ಯ
ಸುಖಂ.

ಸಭಿಕ ೧: ಎಲ್ಲಾ ಇವನ! ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳು ಅಭಿನವ ಪಂಪ ಎಂದು ಬಿರುದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ
ತಡ ಈತನಿಗೆ ತಲೆಗೇರಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ಸಭಿಕ ೨: (ವ್ಯಂಗದಿಂದ) ಅಲ್ಲವೆ ಮತ್ತೆ? ಈತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಕೈವಲ್ಯ
ಸಿಗುತ್ತದಂತೆ.

ಸಭಿಕ ೩: ಕೈವಲ್ಯವೇನು ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯವಾಯಿತೆ, ಈತನಿಗೆ ಕೈ ಮುಗಿದ ಕೂಡಲೇ ಸಿಗಲು?

(ಕಂತಿ ನಸುನಗುತ್ತಾಳೆ)

ಮಂತ್ರಿಗಳು: ಶಾಂತವಾಗಿರಿ.

ಕಂತಿ: (ನಸು ನಕ್ಕು)

ಘನಮತಿ ಇನನುದಯದೊಳಂ

ವಿನಯದಿ ಫಲಪುಷ್ಪವೆರಸಿ,

ಭಕುತಿಯ ಭರದಿಂ ಮನಶುದ್ಧವಡೆದು

ಪರಮ ಜಿನನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡೆ ಕೈವಲ್ಯ ಸುಖಂ

ರಾಜ: ಭಲೆ! ಭಲೆ!!

ಸಭಿಕ ೧: ಸಾಧು ಸಾಧು.

ಸಭಿಕ ೨: ಅಲ್ಲವೆ ಮತ್ತೆ?

ರಾಜ: ಮುಂದುವರೆಸಿರಿ ಕವಿಗಳೆ.

ನಾಗಚಂದ್ರ: ಇಲಿಯಂ ತಿಂಬುದನು ಕಂಡೆ ಜೈನರ ಮನೆಯೊಳ್.

ರಾಜ: (ಬೆಚ್ಚಿ ಬಿದ್ದು) ಆಆಆಂ.

ಸಭಿಕ ೩: ಶಾಂತಂ ಪಾಪಂ. ಶಾಂತಂ ಪಾಪಂ.

ಸಭಿಕ ೪: ಜೈನರು ಮಹಾ ಅಹಿಂಸಾವದಿಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟರೆ ನಮ್ಮ ಕವಿಗಳು?

ಸಭಿಕ ೫: ಅಯ್ಯೋ! ಮಂದಮತಿಯೆ! ನಮ್ಮ ಕವಿಗಳೂ ಜೈನರೆ ಅಲ್ಲವೆ? ಇದು ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆ ಅಷ್ಟೆ.

ಸಭಿಕ ೬: ನೋಡೋಣ. ಕಂತಿ ದೇವಿ ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾಳೆ ಎಂದು.

ಕಂತಿ ದೇವಿ: (ಅಭಿನಯ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ)

ಬಲಮುರಿದ್, ಎಡಮುರಿದ್, ಓರ್ವಳುಂ

ಅಲಸದೆ ಅನುವಾಗಿ ಎಣ್ಣೆ ಬಾಣಲೆಯೊಳಗಂ

ತಿಲತೈಲದೆ ಮಾಡಿದ ಚೆ-

ಕ್ಕಿಲಿಯಂ ತಿಬುದನ್ನು ಕಂಡೆ ಜೈನರ ಮನೆಯೊಳ್.

ರಾಜ: ಆಹ! ಮೆಚ್ಚಿದೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಸಂಗಾವಧಾನ ದೇವಿ.

ಸಭಿಕ ೧: ಮತ್ತಿನ್ನೇನು ಚೆಕ್ಕಿಲಿ ತಿನ್ನದೆ ಇಲಿಯನ್ನು ತಿನ್ನುವರೆ ಜೈನರು.

ಸಭಿಕ ೨: ಈ ಇಬ್ಬರ ಜೋಡೀ ಬಲು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ.

ರಾಜ: (ಕೈ ಮಾಡಿ) ನಡೆಯಲಿ ರಸದೌತಣ.

ನಾಗಚಂದ್ರ: ನರಿ ರಾಗಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಭೂಪ ಪದಕಮನಿತ್ತಂ.

ರಾಜ: (ನಕ್ಕು)ಬಲು ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿದೆ.

ಸಭಿಕ ೧: ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನನಗೂ ಒಂದು ಪದಕ ಸಿಕ್ಕೇ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. (ಕೆಲವರು ನಗುತ್ತಾರೆ).

ಸಭಿಕ ೨: ನೋಡೋಣ ಕಂತಿದೇವಿ ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ.

ಕಂತಿದೇವಿ: (ನಸು ನಕ್ಕು) ಸರಸಿಜಮುಖಿಯಾಸ್ಥಾನದೆ

ಕೊರಳಂ ಬೆರಳೊಂದುಮಾಡಿ

ಪೊಗಳುತ ನೃಪನಂ

ಹರುಷದಿ ನುಡಿಸುವಳಾ ಕಿ

ನ್ನರಿ ರಾಗಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಭೂಪ

ಪದಕಮನಿತ್ತಂ

ರಾಜ: ಆಹ!ಆಹ! ಕಿನ್ನರಿ ರಾಗಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಭೂಪ ಪದಕಮನಿತ್ತಂ

ಸಭಿಕರು: ಆಹ! ಎಷ್ಟು ಸುಂದರವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ ದೇವಿ!

ನಾಗಚಂದ್ರ: ಗಜಮಂ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಪೊತ್ತರ್ ಪೆಗಲೊಳ್

ಎಲ್ಲರು: ಆಆಂ!

ರಾಜ: (ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಚ್ಚರಿಯೊಂದಿಗೆ) ಏನು? ಗಜವನ್ನು, ಆನೆಯನ್ನು ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತರೆ?

ಸಭಿಕ ೧: ಇಂತಹ ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದನ್ನು ಹೇಳೋ ಕವಿಗಳು ಕಂತಿದೇವಿಯನ್ನು ಒಳ್ಳೆ ಪೇಚಾಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿಸಿದರು.

ಸಭಿಕ ೨: ಅಹುದು ಅಹುದು. ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದೇ ತೋರುತ್ತದೆ.

ರಾಜ: ಇದರ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವಿರಾ ಕಂತಿದೇವಿಯವರೆ?

ಕಂತಿ: ಸಂದೇಹವೇ ಬೇಡ ರಾಜ. ಇದೋ ಕೇಳಿರಿ.

ನಿಜರಾಜ್ಯದೊಳುತ್ತಿಯ

ನಿಜಮಂ ಕಾಣಲ್ಕೆ, ಭೂಪಮನಮಂ ಮಾಡಲ್

ಪ್ರಜವದೆ ಲೇಖಕಜನ ಕಾ

ಗಜಮಂ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಪೊತ್ತರ್ ಪೆಗಲೊಳ್

ಎಲ್ಲರು: ಭಲೆ! ಭಲೆ!

ಸಭಿಕ: ರಾಜ್ಯದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದ ರಾಜನಿಗೆ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಲೇಖಕರು ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತರು. ಎಷ್ಟು ಸೊಗಸಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ ದೇವಿ!

ರಾಜ: ಮೆಚ್ಚಿದೆ ದೇವಿ! ಅಭಿನವ ಪಂಪರೆ. ಇನ್ನೂ ಹೊಸ ಬಾಣಗಳಿವೆಯೆ ನಿಮ್ಮ ಬತ್ತಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ?

ನಾಗಚಂದ್ರ: ಇದೊ ಕೇಳಿರಿ ಪ್ರಭು. ಸತ್ತವಳೆದ್ದೊಡಿ ಪೋದಳೇನಿದು ಚಿತ್ರಂ.

(ಎಲ್ಲರು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಚಿತ್ರದಂತೆ ಸ್ತಬ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ)

ಎಲ್ಲರು: ಸ ತ್ತ ವ ಳೆ ದ್ವೊ ಡಿ ಪೋ ದ ಳೆ ನಿ ದು ಚಿತ್ರಂ!

ಕಂತಿ: ಅತ್ತೆಯ ಬೈಗುಳ ಮಾತಿನಿಂ

ದತ್ತಿಗೆಯ ದೌರ್ಜನ್ಯದಿಂ ಗಂಡನ ಪೆಟ್ಟಿಂ

ಮತ್ತೆ ಮುದಿ ಮಾವನಿಂ ಬೇ

ಸತ್ತವಳೆದ್ದೊಡಿ ಪೋದಳೇನಿದು ಚಿತ್ರಂ?

ಸಭಿಕ: ಇಂತಹ ಪೀಡೆಯನ್ನು ತೊರೆದು ಓಡಿ ಹೋದುದು ವಿಚಿತ್ರವೇ?

ರಾಜ: ಭಲೆ! ಭಲೆ! ದೇವಿ.

ನಾಗಚಂದ್ರ: ಯಿಸಮಂ ಸೇವಿಸುತ ಬಾಳ್ವರೇನಚ್ಚರಿಯೋ!

ಹೊಸ ನಟ: ಯಿಸಮಂ, ವಿಷವನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ಯಾರಾದರೂ ಬಾಳಬಹುದೇ?

ಕಂತಿ: ರಸಬಾಳೆಯ ಕಬ್ಬಿನೊಳಂ

ರಸವಂ ತೆಗೆದಲ್ಲಿ ಗೋದಿನುಚ್ಚಗಳಿಟ್ಟುಂ

ಬಿಸಿಮಾಳ್ವ ತುಪ್ಪದೊಳು ಪಾ

ಯಿಸಮಂ ಸೇವಿಸುತ ಬಾಳ್ವರೇನಚ್ಚರಿಯೋ?

ಸಭಿಕ: ಯಿಸವಲ್ಲ. ಪಾಯಿಸವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ ಬಾಳುವುದೇನಚ್ಚರಿ?

ಸಭಿಕರೆಲ್ಲರು: ಭಲೆ! ಭಲೆ!

ನಾಗಚಂದ್ರ: ದನವಂ ಕಡಿಕಡಿದು ಬಸದಿಗಳೆಯುತಿರ್ದರ್

ರಾಜ: ದನವೆ?

ಕಂತಿ: ದನಮಲ್ತು. ಚಂದನವನಂ ಕಡಿಕಡಿದು ಬಸದಿಗಳೆಯುತಿರ್ದರ್.

ರಾಜ: ಅದು ಹೇಗೆ?

ಕಂತಿ: ವನದೊಳಗೆ ಪುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಯುತೆ

ತನಿಗಂಪಂ ಪತ್ತು ದೆಸೆಗೆ ಬೀರುತ್ತಿರ್ಪಾ

ಘನತರ ಸುರುಚಿರಸಚ್ಚಂ

ದನವಂ ಕಡಿಕಡಿದು ಬಸದಿಗಳೆಯುತಿರ್ಪರ್

ರಾಜ: ಮೆಚ್ಚಿದೆ ಅಭಿನವ ಪಂಪರೆ! ಮೆಚ್ಚಿದೆ ಕಂತಿದೇವಿಯವರೆ. ನಮ್ಮ ಕಿವಿಮನಗಳು ತಣಿದವು. ತಮ್ಮಂತಹ ಕವಿಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕಳೆ ಬಂದಿದೆ.(ಎಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಕೈ ಮುಗಿಯುವರು)ಈಗ ಇಂದಿನ ಸಭೆ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳಲಿ.

ದೃಶ್ಯ ೪

ಹೊಸ ನಟ: ಪ್ರಭುಗಳ ಕಿವಿಮನಗಳು ತಣಿದುವಂತೆ. ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ತಣಿಯಿತೆ?

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಏ ಏ ಏ ಏ ನಿನ್ನ ನಾಲಿಗೆ ಕಡಿವಾಣವಿಲ್ಲದ ಕುದುರೆಯಂತೆ ಓಡುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ? ಏನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆ? ಅವರ ಮನಸ್ಸು ತಣಿಯಲು ಇನ್ನೂ ಸಮಯವಿದೆ. ನಾಟಕವಿನ್ನೂ ಮುಗಿದಿಲ್ಲ.

ಹೊಸ ನಟ: ತಪ್ಪಾಯಿತು ಸೂತ್ರಧಾರ.

ಸೂತ್ರ: ಸೂತ್ರಧಾರ ಎಂದರೆ ಏನಂತ ಗೊತ್ತಿದೆಯೇನಯ್ಯ?

ಹೊಸ ನಟ: ಗೊತ್ತಿದೆ.

ಸೂತ್ರ: ಹೇಳು ನೋಡೋಣ.

ಹೊಸ ನಟ: ಸೂತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವವ

ಸೂತ್ರಧಾರ: ನೀವಾರು?

ನಟರು: ನಾವು ಸೂತ್ರದಗೊಂಬೆಗಳು.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸವೇನು?

ನಟರು: ನೀನು ಆಡಿಸಿದಂತೆ ಆಡುವುದು.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಹಾಗಾದರೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ.

ನಟರು: ಇದೋ ನಾವು ಸಿದ್ಧ.

(ಸೂತ್ರಧಾರನು ಸೂತ್ರವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವವನಂತೆ ಮತ್ತು ಆಡಿಸುವವನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಟರು ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಗಳಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಾರೆ.)

ನಟ: ಕಂತಿದೇವಿ ಮತ್ತು ನಾಗಚಂದ್ರರ ಈ ಕವಿತಾಗೋಷ್ಠಿ ನಡೆದ ನಂತರ ಕೆಲ ಕಾಲ ಕಳೆಯಿತು.

ಒಬ್ಬ ನಟ: ಆಮೇಲೇನಾಯಿತು?

ಹೊಸ ನಟ: ಕಂತಿದೇವಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಹೊಗಳಬೇಕೆಂಬ ನಾಗಚಂದ್ರರ ಬಯಕೆ ಈಡೇರಿತೆ?

ನಟ: ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ.

ಹೊಸ ನಟ: ಪಾಪ.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ನಟ: ಆಮೇಲೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ನಾಗಚಂದ್ರರ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಕೆಟ್ಟಿತು.

ನಟ: ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಕೆಟ್ಟಿತೆ?

ಹೊಸ ನಟ: ಆಮೇಲೆ?

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ನಟ: ಹಲವು ದಿನಗಳು ಕಳೆದವು.

ನಟ: ಕೆಲವು ವಾರಗಳು ಕಳೆದವು.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ನಟ: ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳು ಕಳೆದವು.

ನಟ: ಅವರು ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು.

ಹೊಸ ನಟ: ಅಯ್ಯೋ! ಎಂತಹ ಅನ್ಯಾಯ.

ನಟರು: ಆ ಮೇಲೆ.....

(ರಂಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಬಂದು ಒಂದೇ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

ನಟರು ಒಮ್ಮಿಲೆ ಎಲ್ಲರಂತೆ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ)

ನಟ: ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದು ಎಲ್ಲ ಬಾಣಗಳು ಒಂದೇ ಗುರಿಯೆಡೆಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಡೆಗೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಿರಿ?

ಒಬ್ಬ: ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅಭಿನವ ಪಂಪರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದು?

ನಟ ೧: ಏಕೆ? ಎಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು?

ನಟ ೨: ಏಕೆ? ಅವರಿಗೆ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಗೋಷ್ಠಿಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿರುವರೆ?

ಮತ್ತೊಬ್ಬ: ಅಯ್ಯಾ! ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯ ಗೋಷ್ಠಿ? ಅವರ ನಮ್ಮ ಋಣ ತೀರಿತು.

ನಟ: ಎಂದರೆ?

ಮತ್ತೊಬ್ಬ: ಅವರು ಸೌಧಮಸ್ವರ್ಗ ಸೇರಿದರು.

ಒಬ್ಬ: ನಾವೆಲ್ಲ ಅವರ ಪಾರ್ಥಿವ ಶರೀರದ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ?

ನಟ: ಅಯ್ಯೋ! ಇದೆಂತಹ ಸಿಡಿಲಿನಂತಹ ವಾರ್ತೆ!

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ನಟ: ನಡೆಯಿರಿ ನಾವೂ ಹೋಗಿ ಕವಿಗಳ ಅಂತಿಮ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯೋಣ.

(ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ)

ದೃಶ್ಯ ೫

(ಕವಿಯ ಕಳೇಬರನ್ನು ಇರಿಸಿದ ಸ್ಥಳ. ಜನರು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಬಂದು ಕೈ ಮುಗಿದು ದೂರ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.)

ಒಬ್ಬ: ಅಯ್ಯೋ! ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಋಣ ತೀರಿತೆ?

ಮತ್ತೊಬ್ಬ: ನೀವು ನಮ್ಮನ್ನು ಅಗಲಿ ಹೊರಟೇಬಿಟ್ಟಿರೆ ?

(ಕಣ್ಣೀರು ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ)

ಒಬ್ಬ: ಮಲ್ಲಿನಾಥ ಪುರಾಣ ಎಂಥ ಸುಂದರವಾದ ಕಾವ್ಯ! ಛೇ! ಅಂತಹ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಭಾಗ್ಯ ನಮಗಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬ: ಇಂತಹ ಕವಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡದ್ದು ನಮ್ಮ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯವೇ ಸರಿ.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ: ಅವರು ಬರೆದ ರಾಮಚಂದ್ರ ಚರಿತ ಪುರಾಣವೇನು ಕಡಿಮೆಯದೆ?

ಒಬ್ಬ: ಅದಕ್ಕೇ ಅಲ್ಲವೆ ಅವರಿಗೆ “ ಕವಿತಾಮನೋಹರ” “ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿದ್ಯಾಧರ” ಎಂದೆಲ್ಲ ಬಿರುದುಗಳು ದೊರೆತದ್ದು?

ಕಂತಿ: ಕವಿರಾಯ ಕವಿಪಿತಾಮಹ

ಕವಿಕಂತಾಭರಣ, ಕವಿಶಿಖಾಮಣಿ ಭಾಪುರೆ!

ಕವಿಕುಲತಿಲಕ ಪಂಪುಗ

ಕವಿಚಕ್ರೇಶಂಗೆ ಸಾವು ಸಮನಿಸಿತಕಟಾ!!

ಇನ್ನೇಕೆ ದೋರನೋಲಗ-

ಮಿನ್ನೇಕೆ ಕವಿತ್ವವಾದ-ತರ್ಕ-ಸಮಸ್ಯಂ!

ಇನ್ನೇಕೆ ಬಲ್ವಿಚಾರಂ

ಚೆನ್ನಿಗಕವಿ ಪಂಪರಾಜನಳಿದಬಳಿಕ್ಕಂ!! (ಎಂದು ಹಣೆಗೆ ಕೈ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ)

ನಾಗಚಂದ್ರ: (ಧಿಗ್ಗನೆದ್ದು ಕುಳಿತು) ಎಲೆ ಕಂತಿ ಗೆದ್ದವರಾರೆಂದು ತಿಳಿಯಿತೆ? ಮಿಕ್ಕೈಲ್ಲ ಹೆಂಗಸರಂತೆ ನೀನೂ ಕೂಡ ಸತ್ತವರನ್ನು ಹೊಗಳಿದೆಯಲ್ಲ?

ಕಂತಿ: ಮಿಕ್ಕೈಲ್ಲ ಹೆಂಗಸರಂತೆ ಎನ್ನಲು, ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ಕೇವಲ ಹೆಂಗಸರ ಗುಣವಲ್ಲ ಕೇಳು ಕವಿಯೆ. ಅದು ಲೋಕದ ಸಹಜ ಗುಣ. ಜಿನನು ನಿನ್ನನ್ನು ನೂಕಾಲ ಚೆನ್ನಾಗಿಡಲಿ. ಏವೊ ಅರಿಹಂತಾಣಾಂ ಏವೊ ಸಿದ್ಧಾಣಾಂ.....(ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಹೋಗುವಳು . ಜನರೆಲ್ಲ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಸ್ತಂಭಿತರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವರು. ನಂತರ ಹೋಗುವರು)

ದೃಶ್ಯ ೬

ಹೊಸ ನಟ: ಬಹಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿದೆ ಈ ಘಟನೆ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಈ ಘಟನೆಯಷ್ಟೇಯಲ್ಲ ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ದೇವಚಂದ್ರ ಬರೆದ ಕಥೆಯೂ ಅಷ್ಟೇ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿದೆ.

ಹೊಸ ನಟ: ಹೌದೇ? ಅದೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ನೋಡೋಣ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: (ಇನ್ನಿಬ್ಬರ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ) ಹೇಳೋಣವೇ?

ನಟರು: ಓಹೋ!

ಸೂತ್ರಧಾರ: ದೋರರಾಯನು ದೋರಸಮುದ್ರವೆಂಬ ತಟಾಕಮಂ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಧರ್ಮಚಂದ್ರನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದನು.

ನಟ: ಅವನ ಮಗನು ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿ ಭಂದ, ಅಲಂಕಾರ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಕಾವ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ನಟ: ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಬುದ್ಧಿ ಚುರುಕುಗೊಳ್ಳಿಸಲು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮತೀ ತೈಲವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕುಡಿಕೆಯೊಳಿಟ್ಟು ಮಂದಮತಿಯಾಗಿದ್ದರಿಗೆ ಅರೆಬಿಂದುಮಾತ್ರಮಂ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ನಟ: ಅದನ್ನು ಅರಿಯದೆ ಕಂತಿಯೆಂಬವಳು ಆ ತೈಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೇವಿಸಿದಳು.

ನಟ: ಉರಿಹತ್ತಿ ಬಾವಿಯೊಳ್ ಬಿದ್ದಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಂಠಪ್ರಮಾಣದ ನೀರಿದ್ದುದರಿಂದ ಜೀವವುಳಿದು ವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದೆಯಾಗಿ ಕವಿತೆಹಾಡತೊಡಗಿತು.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ದೋರರಾಯನ ಆಸ್ಥಾನದ ಕನ್ನಡ- ಸಂಸ್ಕೃತ ಕವಿ ಅಭಿನವ ಪಂಪನು ಬಂದು ಸಾವಿರ ಪ್ರಶ್ನೆಯಂ ಕೇಳಲ್.

ನಟ: ಆಕೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಉತ್ತರಿಸಿದಳು.

ಹೊಸ ನಟ: ಅದನ್ನು ಆಗಲೆ ನೋಡಿದೆವಲ್ಲ.

ಸೂತ್ರ: ರಾಜನು ಆಕೆಯನ್ನು ರಾಜಸಭೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಅವಳು
ಕವೀಶ್ವರಿಯಾದಳು

ಹೊಸ ನಟ: ಕಥೆಯೇನೋ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕೇವಲ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮತಿ
ತೈಲ ಕುಡಿಯುವುದರಿಂದಲೇ ಕವಿಯಾಗುವ ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಹಾಗೆ
ಮಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತಲ್ಲ?

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ನಟ: ಹೌದೋ ಜಾಣ! ನೀನು ಬಲು ಚುರುಕು.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಹೌದು ಈ ರೀತಿಯ ಬಿಡಿಸಲಾಗದ ಗಂಟುಗಳು ಅಲ್ಲಿವೆ. ಸಿಕ್ಕ
ಆಧಾರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಮನೋರಂಜನೆ ಮಾಡುವುದು ನಮ್ಮ
ಕೆಲಸ.

ಎಲ್ಲರು: ಸತ್ಯವನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ಹೊರತರುವುದು ಸಂಶೋಧಕರ ಕೆಲಸ.

(ಎಲ್ಲರು ಬಂದು ಕೈ ಮುಗಿದು)

ಜಿನನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿ.

ಅಭಿನವ ಪಂಪ ಮತ್ತು ಕಂತಿದೇವಿ

ಸುಮಾರು ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ ಪರಿಪಾಠವಾಗಿದೆ. ಆ
ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಪಂಪ, ರನ್ನ, ಹರಿಹರ, ರಾಘವಾಂಕ ಮುಂತಾದ ಕವಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ ವಿಷಯ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯಾಯಿತು. ಅವರಿಗೆ ಹಳಗನ್ನಡದ
ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆನಿಸಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಂತಿ ಮತ್ತು ಅಭಿನವ ಪಂಪನ ಸಮಸ್ಯಾ ಪೂರ್ತಿಯ ಪದ್ಯಗಳು ಸೂಕ್ತವೆನಿಸಿದವು. ಕಂತಿಯ ಕಥೆ
ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನೇ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ನಾಟಕದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಅದು ಅವರ ಮನದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಳ್ಳೆಯ
ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದೆನಿಸಿ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಕನ್ನಡದ ಆದಿಕವಿ ಪಂಪ ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿ ನಾಗಚಂದ್ರ, ಜೈನ ಸಂನ್ಯಾಸಿನಿ ಕಂತಿ ದೇವಿ,
ಜೈನ ಧರ್ಮದ ಪರಿಚಯ, ಹೊಯ್ಸಳ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ ಮುಂತಾದವರ ಪರಿಚಯ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಚಯ, ಉತ್ತಮ ಭಾಷೆಯ ಪರಿಚಯ,
ಹಳಗನ್ನಡದ ಪರಿಚಯಮಾಡಿಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶ ಈ ನಾಟಕದ್ದು. ಇದು ಒಂದು ಕುತೂಹಲಕಾರಿ ಮತ್ತು ನವಿರು ಹಾಸ್ಯಭರಿತ ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಾಟಕ. ಇದನ್ನು
ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡುಸಲ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

एक दिन का बादशाह

ऐतिहासिक धरातल पर रचित एक काल्पनिक नाटक

लेखिका: लीला गरडी

एक दिन का बादशाह

सूत्रधार: (हाथ में एक बड़ा ग्रंथ लिये, गंभीरता से पढ़ते हुए) इतिहास! इतिहास! (ग्रंथ के पन्ने पलटते हुए नीरस ध्वनि में) भारत में गुलाम वंश का शासन काल सन. बारह सौ छह से बारह सौ नब्बे तक। खिल्जी वंश का शासन काल ई. बारह सौ नब्बे से तेरह सौ बीस तक। तुगलक वंश का शासन काल सन तेरह सौ बीस से सन चौदह सौ बारह तक। पानीपत का युद्ध सन पंद्रह सौ छब्बीस के इक्कीस अप्रैल को। बाबर का दिल्ली की गद्दी पर बैठना सत्ताईस अप्रैल पंद्रह सौ छब्बीस(प्रेक्षकों की ओर देखकर) मैं जानता हूँ, भारत के इतिहास से आप सब वाकिफ़ हैं। राजाओं के नाम, वंश, तारीख और युद्धों के वर्णन, क्या यही सब इतिहास है? क्या आपने कभी इतिहास में पढ़ा है कि तेज़ बुखार से तड़पते हुए हुमायूँ को बचाने के लिए बाबर ने क्या किया? अपने देश काबूल से भेजे गए ख़रबूज़े का फल खाते हुए बाबर को कैसा लगा? जी हाँ यह भी इतिहास में लिखा है। हुमायूँ बाबर का बेटा था। यह तो आप सब जानते हैं। लेकिन क्या आप जानते

हैं कि मुगल वंश के इस दूसरे बादशाह का दिल कैसा था? सन पंद्रह सौ उनचास में चौसा नामक स्थान पर शेरशाह और हुमायूँ दोनों की सेनाओं का मुकाबला हुआ। (आगे की बातें तीव्र गति से, आवेग में बोलता है) शेरशाह की चतुराई से हुमायूँ की सेना तितर बितर हो गई। मुगल बादशाह हुमायूँ की भुजा पर तीर लग गई। तुरंत उस तीर को निकाल हुमायूँ बेचारे अपनी जान बचाने के लिए अपने घोड़े के साथ नदी में कूद पड़े। नदी के प्रवाह में घोड़ा डूब गया। हुमायूँ की जान भी खतरे में थी। उसी वक़्त, तीर पर एक भिंती खड़ा था। पानी में बहते हुए बादशाह को देखकर भिंती ने नदी में कूदकर अपनी मशक के सहारे हुमायूँ की जान बचाई। (राहत की साँस लेकर, आवेग को कम करके) जी हाँ! बादशाह हुमायूँ की जान बच गई। (कुछ क्षण रुककर) लेकिन क्या आप जानते हैं कि भिंती ने इस अहसान के बदले में बादशाह हुमायूँ के सामने क्या मांग रखी? (रुक रुक कर दृढ़ता से) उसने कहा “हुज़ूर! एक दिन के लिए मुझे बादशाह बना दीजिए”। (कुछ क्षणों के मौन के बाद) क्या आप अंदाज़ा लगा सकते हैं कि हुमायूँ ने क्या कहा होगा? (कुछ क्षण रुककर एकदम क्रुद्ध आवाज़ में) “ मशक में पानी ढोने वाले भिंती की यह हिम्मत? तेरी जीभ काट ली जायेगी।” (कुछ क्षण रुककर) जी नहीं। दिलखुश, दिलदार, दयालू मुगल बादशाह हुमायूँ ने भिंती को एक दिन के लिये तख्त बख़्श दी। हाँ हाँ तख्त बख़्श दी। (ग्रंथ के पन्ने पलटते हुए) जी हाँ, इतिहास में यह भी लिखा है। लेकिन उसमें यह नहीं लिखा है कि एक दिन के लिए बादशाह बनकर भिंती ने राज्य का निर्वाह कैसे किया?(कुछ रुक कर) नहीं लिखा है तो क्या हुआ? हम अपनी कल्पना की आंखों से देख लेते हैं।

(परदे के पीछे से आवाज़ आती है।)

बा अदब, बा मुलाहिज़ा, होशियार, दिल्ली सल्तनत के एक दिन के बादशाह पधार रहे हैं।

(गाना गाते हुये गायकों का प्रवेश। सूत्रधार भी उनमें शामिल हो जाता है।)

एक दिन का बादशाह
एक दिन बस एक दिन
सिर्फ एक दिन का बादशाह

लखनो का वह रहने वाला
भिशती का काम करने वाला
गाँव गाँव सैर करनेवाला
गंगा में वह तैरने वाला

एक दिन बस एक दिन
सिर्फ एक दिन का बादशाह

चमड़े के थैलेवाला
थैले में पानी भरनेवाला
हुमायूँ की जान बचानेवाला
बखशीस में सल्तनत पानेवाला

एक दिन बस एक दिन

सिर्फ एक दिन का बादशाह

(आवाज़)

एक दिन के बादशाह पधार रहे हैं.....

(भिशती राजा प्रवेश करके सिंहासन पर आसीन हो जाते हैं। मंत्री तथा अन्य दरबारी, राजा को सर झुका कर प्रणाम करते हैं। यह भूलकर कि अब वह राजा है, भिशती भी सर झुका कर प्रणाम करता है। दरबारी परस्पर देखकर हँसते हैं। कुछ असमंजस के बाद राजा सबको बैठने का इशारा करता है। सब बैठते हैं। द्वारपाल का प्रवेश।)

द्वारपाल: (झुक कर सलाम करके) महाराज कुछ लोग आपसे मिलने आए हैं।

राजा: मुझसे मिलने आए है? (खुशी से) उन्हें अंदर बुला लाओ।

द्वारपाल: जी हुज़ूर।(चला जाता है)

(कुछ ग्रामीण लोगों का प्रवेश। वे सारे राजा को देखकर खुशी से झुक कर सलामकरते हैं। राजा भी बहुत खुश होकर उठ खड़ा होता है, तुरंत अपनी हैसियत समझकर बैठ जाता है।)

एक ग्रामीण: बादशाह को मुबारकबाद अर्ज करता हूँ। हुज़ूर के तख्त संभालने की इस शुभ घड़ी पर हमारी ओर से यह छोटी सी भेंट पेश कर रहे हैं। महाराज इसे कुबूल करें। (एक बड़ी सी कद्दू देते हैं, लोग हँस पड़ते हैं, राजा को देखकर चुप हो जाते हैं)

भिशती राजा: आपकी भेंट से मैं बहुत खुश हूँ। वज़ीर, हमारे इन मेहमानों को हमारी ओर से कीमती वस्त्र भेंट के रूप में दिये जाने का इंतज़ाम किया जाए।

वज़ीर: जो हुक्म महाराज। (तालियाँ बजाता है, कुछ सेवक भेंट लाते हैं और मेहमानों को देते हैं। मेहमान बहुत खुशी से राजा को फिर से प्रणाम करते हैं और निकल जाते हैं)

वज़ीर: हुज़ूर दरबार का काम शुरू करने के लिए इज़ाज़त चाहता हूँ।

भिशती राजा: (हक्काबक्का सा) दरबार का काम? ज़रूर ज़रूर। इज़ाज़त है।

वज़ीर: हुज़ूर हमारे राज्य की जनता बहुत दुःखी है।

भिशती राजा: क्यों दुःखी है भला?

वज़ीर: कुछ महीनों से हमले होते रहने की वजह से बहुत सारे फ़ौजी आदमी मारे गये हैं।

भिशती राजा: लड़ाई हमले में तो लोग मरते ही हैं। इसमें नई बात क्या है?

वज़ीर: सैनिकों के मर जाने की वजह से उनके परिवारों में रोटी कमाने वाला कोई नहीं रहा। वे सब भूख से तड़प रहे हैं।

भिशती राजा: भूक से तड़प रहे हैं? यह बुरी बात है। (सोच की मुद्रा में कुछ देर रहने के बाद) तो खज़ाने से पैसा दे दो।

वज़ीर: पैसे कहाँ से दें हुज़ूर ?

भिशती राजा: शाही खज़ाने से दे दो। और कहाँ से ?

वज़ीर: लेकिन हुज़ूर! खज़ाने का पैसा तो वैसे ही लड़ाई के लिए बहुत खर्च हो चुका है। खज़ाना खाली है हुज़ूर।

भिशती राजा: खज़ाना खाली है? तो उसे भरवा दो।

वज़ीर: (आँखें घुमाते हुए) कैसे भरवा दें हुज़ूर?

भिशती राजा: उं...उं....उं... (एकदम) टंकशाला के कर्मचारियों को बता दो कि मेरा हुक्म है, कि नये सिक्के बनायें।

वज़ीर: (हैरानी से) लेकिन हुज़ूर, सिक्के बनाने के लिए सोना या चाँदी नहीं है ।

भिशती राजा: (जैसे अपने आप से कह रहा हो) सोना या चाँदी नहीं है, सोना चाँदी नहीं है । (एकदम) तो क्या हुआ ? चमड़े से सिक्के बनाओ । चमड़ा तो जितना चाहे मिलता है!

वज़ीर: (जुगुप्सा से) चमड़े के सिक्के?

भिशती राजा: हाँ हाँ । क्यों नहीं? मैं... मैं बादशाह हूँ । मैं.. मैं अपने राज्य में सुधार लाना चाहता हूँ । मैं लोगों की भलाई चाहता हूँ । बेचारे गरीब और अनाथ लोग खुश रहें ।.....यह मेरा हुक्म है- जितनी जल्दी हो सके, जितने सिक्के बन सकें चमड़े से बना दो, और खज़ाना भरवा दो, सारे सैनिक परिवारों में बाँट दो।

सारे दरबारी: (एक साथ) ला हौल वला कुव्वत !!!!!

(कुछ क्षणों के लिए सब लोग स्थंभित रहते हैं, फिर चले जाते हैं ।
गायकों का प्रवेश।)

एक दिन का बादशाह

एक दिन बस एक दिन

सिर्फ एक दिन का बादशाह

तख्त पर बैठा भिशती राजाने सवाल किया

पैसों की कमी है क्या हुक्म दिया

सोना चाँदी ना सही

चमड़े की तो कमी नहीं

जाओ जाओ चमड़ा लाओ

चमड़े के ख़ूब सिक्के बनाओ

इन सिक्कों से खज़ाना भराओ

खाओ पियो मौज मनाओ

सब माला माल हो जाओ

एक दिन बस एक दिन

सिर्फ एक दिन का बादशाह

सूत्रधार: चमड़े के सिक्के? क्या हमारी कल्पना आपको पसंद नहीं आयी? क्या आप समझते हैं कि यह मुमकिन नहीं है? लेकिन रुकिए। इतिहास का एक किस्सा सुनिए : सन तेरह सौ पच्चीस में मुहम्मद बिन तुग़लख दिल्ली की गद्दी पर बैठा। इतिहासकार लिखते हैं – दिल्ली के सुल्तानों में वह सबसे बड़ा विद्वान, योग्य एवं आदर्शवादी पुरुष था। उसका मन हमेशा नई नई योजनाएँ बनाने में लगा रहता था। इन नई योजनाओं को अमल में लाने के लिये खूब धन खर्च होने के कारण उसका खज़ाना खाली हो गया था। उस समय तक दिल्ली में सोने और चांदी के सिक्के चलते थे। राज्य में सोना और चांदी की कमी हो जाने के कारण तुग़लक ने तांबे के सिक्कों को कानूनी मानने की हुकुम दे दी। ज़रा सोचिए, अगर एक विद्वान राजा तांबे के सिक्के बनाने की आज्ञा दे सकता है तो क्या एक सामान्य भिश्ती जिसके लिए चमड़े की मशक बहुत कीमती चीज़ है- चमड़े के सिक्के बनाने की हुकुम नहीं दे सकता?

(रंगमंच पर भिश्ती राजा के भोजन की तैयारी होने लगती है।)

माफ़ कीजिए। इतिहास का ज़िक्र करते हुए मैं तो भूल ही गया था कि अब दोपहर हो चुकी है। भिश्ती राजा के पेट में चूहे दौड़ रहे हैं। (राजा का आगमन) शाही खाने के बारे सोच सोच कर भिश्ती राजा के मुँह में पानी आने

लगा है। मज़ेदार खाना खाने की उम्मीद लिए वे भोजन के लिए बैठे हैं। (चला जाता है।)

भिशती राजा:(उत्सुकता से) मीर बेकावलजी , क्या क्या खाना बना है?

मीर बेकावल: हुज़ूर! आज (एक एक बर्तन की ओर इशारा करते हुए) ज़र्दबिरंज, शीरबिरंज, खुश्के, खिचड़ी, साग, हलुआ, काबूली चावल.....

भिशती राजा: (बीच में) इतना सारा मेरे लिए! खुदा का लाख लाख शुक्र है। मीर बेकावल एक एक करके बताइए ।

मीर बेकावल: जी हुज़ूर। यह रहा ज़र्दबिरंज (सामने लाकर बताता है)

भिशती राजा: यह क्या होता है?

मीर बेकावल: (परोसते हुए) यह शाही चावल है हुज़ूर। चावल घी दूध में पकाया गया है, उसमें गुड़ मिलाया गया है। बादाम, पिस्ता, काजू, खिशमिश, केसर, इलायची डालकर खास तौर पर आपके लिए बनी हुई अक्वल दर्जे की चीज़ है हुज़ूर।

भिशती राजा: (खुशी से फूलकर) उं... उं....., घी दूध में पकाया है, गुड़ मिलाया है।

बादाम, पिस्ता, काजू उफ़। मज़ेदार मालूम पड़ता है। चलो आजमाकर देखते हैं।

(खुशी से खाता है। दो तीन कौर खाने के बाद, उसका मुँह छोटा हो जाता है) अरे इसमें तो चावल का मज़ा ही नहीं बचा। बस घी ही घी है!

मीर बेकावल: हुज़ूर! आपको मज़ा नहीं आया? छोड़ दीजिए इसे। यह लीजिए। यह है शीर बिरंज।

भिशती राजा: शीर बिरंज! यह क्या होता है?

मीर बेकावल: घी में पकाया हुआ गेंहू है हुज़ूर। काली मिर्च, लोंग, दालचीनी, खिशमिश, गुड़ वगैरह डालकर बनाई हुई शाही चीज़ है हुज़ूर।

भिशती राजा: (उस्तुकता से) काली मिर्च, लौंग, दालचीनी, खिशमिश, गुड़! बहुत खूब, बहुत खूब। परोसिए। (कुछ कौर खाने के बाद थोड़ी निराशा से) भाई! बस जितना इसका नाम मज़ेदार है उतना यह शीरबिरंज मज़ेदार नहीं है।

मीर बेकावल: (हड़बड़ाते हुए) मज़े..मज़ेदार नहीं है हुज़ूर! इस बंदे को माफ़ कीजिए। यह बंदा कहन चाहता है कि हुज़ूर को हलुआ ज़रूर पसंद आयेगा। यह लीजिए पेश करता हूँ ।

भिशती राजा: हलुआ! हाँ हाँ उसे भी आजमायेंगे। (खा कर) हाँ। यह उम्दा है। (मीर बेकावल राहत की साँस लेता है) लेकिन मीर बेकावलजी, (इधर उधर देखकर) हमें तो बाजरे की रोटी की याद सता रही है। बाजरे की रोटी खाए बिना हमारा खाना पूरा नहीं होता। इतनी सारी चीज़ें तो आपने बना ही दी है। बाजरे की रोटी की बारी कब आयेगी?

मीर बेकावल: (परेशान होकर) बाजरे की रोटी! बाजरे की रोटी! हुज़ूर!

भिशती राजा: हाँ हाँ, बाजरे की रोटी। (अंदर कमरे की ओर देखते हुए) क्यों अभी बन रही हैं क्या?

मीर बेकावल: (हिचकिचाते हुए) नहीं हुज़ूर। बात ..यह ..है ...कि..

भिशती राजा: बात क्या है?

मीर बेकावल: (जल्दी से) बात यह है कि शाही गोदाम में बाजरा नहीं है।

भिशती राजा: (त्योरियाँ चढ़ाकर) क्यों भला?

मीर बेकावल: हुज़ूर! यहाँ, पूरे साल के लिए ज़रूरी चीज़ें एक ही बार खरीदी जाती हैं। और इन चीज़ों में बाजरे का नामोनिशान तक नहीं होता।

भिशती राजा: (खीझकर) लेकिन क्यों?

मीर बेकावल: क्यों कि हुज़ूर राजघराने के लोग बाजरा नहीं खाते।

भिशती राजा: (व्यंग से मुँह बनाते हुए) राज घराने के लोग बाजरा नहीं खाते। (गुस्से में) और क्या खाते हैं?

मीर बेकावल: (घमंड से सीन तना कर) ज़र्द बिरंज, शीर बिरंज, खुशके, हलुआ..

भिशती राजा: (व्यंग से) ज़र्द बिरंज, शीर बिरंज, खुशके, हलुआ। अरे! यह क्यों नहीं कहते कि घी गुड़ चावल, घी गुड़ गेहूँ, घी गुड़ दाल, घी घी घी गुड़ गुड़ गुड़। सब का ज़ायका एक सा।

मीर बेकावल: (मुँह लटकाये खड़ा रहता है।)

भिशती राजा: जानते हो हम क्या खाते हैं? (खुशी से) बाजरे की रोटी, बैंगन का भर्ता, सरसों का साग, मूली के पराठे। अरे! जानते हो क्या मज़ेदार खाना होता है? हर एक का ज़ायका अलग अलग। जी भर के खा लेने पर जिस्म लोहे के जैसा ताक़तवर होता है। इसी वजह से मेरी बाहों में इतनी ताक़त है। इन्हीं बाहों से ही मैं ने हुज़ूर हुमायूँ की जान बचाई। है न बात सच?

मीर बेकावल: जी हुज़ूर।

भिशती राजा: तो सुन लो। “मैं एक दिन का सुलतान, हुक्म देता हूँ कि आज से शाही खुराक में, बाजरे की रोटी और बैंगन का भर्ता शामिल किया जाए।

(कुछ क्षणों के लिए फ्रीज़ हो जाते हैं और चले जाते हैं। गाना गाने वालों का प्रवेश)

एक दिन का बादशाह

एक दिन बस एक दिन

सिर्फ़ एक दिन का बादशाह

भिशती को भूख लगी थी सख़्त

दरबार किया गया बरखास्त

शाही रसोइया मीर बेकावल

पेश किया ज़र्द बिरंज चावल

शाही खाने का जब लिया स्वाद
हाय! भिश्ती को आई बाजरे की याद
मीर बेकावल बेचारे घबराये
या अल्लाह! बाजरे की रोटी अब कहाँ से लाए?
बिगड़ कर भिश्ती ने हुक्म दिया
यह कैसी है लापरवाही
बाजरे को बनाओ खुराक शाही

दिल्ली सल्तनत का

एक दिन का बादशाह
एक दिन बस एक दिन
सिर्फ एक दिन का बादशाह

(सब चले जाते हैं)

सूत्रधार: वाह! बाजरे की रोटी और बैंगन का भर्ता। जी हाँ अभी खा कर आ रहा हूँ। क्या मज़ेदार चीज़ है! आप भी खा कर देखियेगा, तबीयत खुश हो जाएगी। (रंग मंच के बीच में भिश्ती राजा शतरंज के खेल के मोहरें देख रहे हैं। भिश्ती राजा की ओर देखते हुए) लेकिन भिश्ती राजा की तबीयत खुश नज़र नहीं आ रही है। दीवान – ए – खास में बैठे भिश्ती राजा शतरंज का खेल समझने की कोशिश कर रहे हैं। कुछ हैरान नज़र आ रहे हैं। कभी शतरंज के मोहरे उठाकर देखते हैं तो कभी शाही लिबास की ओर देखते हैं। शायद वे समझ नहीं पा रहे हैं कि शाही रिवाज़ें ज़्यादा वज़नदार है या फिर शाही लिबास? भिश्ती राजा गहरी सोच में डूबे हैं। (सूत्रधार का निर्गमन)

द्वारपाल: (प्रवेश कर) महाराज! एक गुप्तचर आपसे मिलना चाहता है।

भिशती राजा:(नीरस ध्वनि में) पेश करो। (गुप्तचर प्रवेश कर सलाम करता है) कहो क्या कहना चाहते हो।

गुप्तचर: (द्वारपाल के सामने कह न पाने के कारण असमंजस में है। हिचकते हुए) हु...ज़ूर....

भिशती राजा:(खीझकर) कहो।

गुप्तचर: (हड़बड़ा कर इधर उधर देखकर, एकदम राजा के कान में कहने लगता है।)

भिशती राजा: (उसे दूर हटाते हुए) अरे यार! यह क्या कानाफूसी कर रहे हो? खुलके बातें करो। (गुप्तचर का हाल देखकर द्वारपाल हँसता है। गुप्तचर उसकी ओर देखकर मुँह बनाता है। इसे देखकर राजा कहता है) तखलिया। (द्वारपाल एकदम भाग जाता है) कहो।

गुप्तचर: हुज़ूर राज की बात है। राज्य पर आफ़त आई है।

भिशती राजा: आफ़त? कैसी आफ़त? आफ़तें तो आती ही रहती हैं। आफ़तों से हम नहीं डरने वाले।

गुप्तचर: पर हुज़ूर! शेरशाह अपनी पूरी सेना बल के साथ हमले के लिए राजधानी की ओर बढ़ रहा है।

भिशती राजा: (निरुत्साह से) तो हम क्या कर सकते हैं?

गुप्तचर: हुज़ूर! आप तो दिल्ली के सुल्तान हैं हुज़ूर। आप क्या कुछ नहीं कर सकते?

भिशती राजा: (एकदम उत्साह के साथ) हाँ! हाँ! हम बहुत कुछ कर सकते हैं।अंअं..... इस मामले में सलाह मशविरा करने के लिए वज़ीर को बुलाओ।

गुप्तचर: जी हुज़ूर। (सलाम करके चला जाता है)

आवाज़: वज़ीर पधार रहे हैं।

वज़ीर: (सलाम करके) वज़ीर आपकी सेवा में हाज़िर है हुज़ूर।

भिशती राजा: ख़बर मिली है कि शेरशाह सेना बल के साथ राजधानी की ओर हमले के लिए आ रहा है।

वज़ीर: (आतंकित हो कर) शेरशाह हमले के लिए आ रहे हैं? ला हौल वला कुव्वत! यह ख़बर तो पहले सेनापति को देनी चाहिए।

भिशती राजा: सेनापति को देनी चाहिए? सेनापति को बुलाओ।

आवाज़: सेनापति पधार रहे हैं

सेनापति: (सलाम करके) हुज़ूर आपने हमें याद किया?

भिशती राजा: (वज़ीर को इशारे से ख़बर बताने को कहते हैं)

वज़ीर: हमारा पुराना दुश्मन शेरशाह फिर से सेनाबल के साथ हमपर हमला करने के लिए राजधानी की ओर बढ़ रहा है। हमें जल्द से जल्द कुछ करना चाहिए।

सेनापति: कर तो हम बहुत कुछ सकते हैं। लेकिन बादशाह के हुक्म के बिना कुछ भी करना मुनासिब नहीं होगा। (राजा की ओर देखता है)

भिशती राजा: तो बुलाइए बादशाह को। (एकदम पछताकर) मेरा मतलब है कि..... मेरा हुक्म है कि बादशाह..... हुमायूँ को हाज़िर किया जाए।

सारे दरबारी: (एकदम अचरज से) हुमायूँ को हाज़िर किया जाए!

भिशती राजा: (खीझकर) द्वारपाल!

द्वारपाल: जी हुज़ूर। (तुरंत चला जाता है)

आवाज़: दिल्ली सल्तनत के, कलके और कलके बादशाह
मुग़ल बादशाह बाबर के पुत्र हुमायूँ पधार रहे हैं....

(हुमायूँ का प्रवेश। दोनों एक दूसरे को सलाम करते हैं।)

हुमायूँ: (शायरी करने की मनोलहरी में)

बदनसीब को खुशनसीब बनानेवाले
हमारी तकदीर हमारी किसमत बनाने वाले
हम हाज़ीर हैं आपके सामने।
हमें क्यों याद किया गया?

भिशती राजा: खबर आयी है की शेरशाह सेना के साथ हमले के लिए दिल्ली की ओर बढ़ रहा है।

हुमायूँ: (जुगुप्सा से) शेरशाह! इस शख्स को तो हमले के बिना और कुछ सूझता ही नहीं। (भिशती की ओर मुड़कर) बादशाह तो आप हैं। किसी तरह इस मामले को संभालिए। हमारे यहाँ मुशायरा चल रहा है। माफ़ कीजिए हमें जाना पड़ेगा।

वज़ीर: लेकिन हुज़ूर(दोनों की ओर देखते हुए) दिल्ली सल्तनत खतरे में है।

हुमायूँ: (बड़ी निश्चिंता से) खतरा? हो ही नहीं सकता वज़ीर जी। आज ही सुबह हमारे प्यारे मुर्गे ने हमारे कंधे पर बैठकर बाँग दी है। अब तो शुभ ही शुभ होगा।

भिशती राजा: (खीझकर) लेकिन शेरशाह सेना के साथ आ रहा है।

वज़ीर: जी हाँ जहाँप....।(गलती होने के कारण दांतों से जीभ काटकर) इसलिए अगर आप मुशायरे से थोड़ा वक़्त निकाल लें तो हुज़ूर को...

हुमायूँ: नामुमकिन। खामखाँ मुझे परेशान न करें। बादशाह तो भिशती जी हैं। उन्हीं से पूछिए।

(वज़ीर, सेनापति एक बार भिशती को और एक बार हुमायूँ को देखते रह जाते हैं)

भिशती राजा: (तंग आकर) यह तख़्त यह सल्तनत हमें नहीं चाहिए। आपने हमें एक दिन के लिए बादशाह बनाया। इसके लिए बहुत बहुत शुक्रियाँ। लेकिन अब मैं – दिल्ली के एक दिन का बादशाह ऐलान करता हूँ कि इसी घड़ी से दिल्ली की सल्तनत फिर से हुमायूँ को लौटा रहा हूँ। दिल्ली की सल्तनत मुबारक हो। अब मैं

चलता हूँ। खुदा हाफिज़। (सर से शाही ताज उतारकर हुमायूँ को सौंपता है और चला जाता है। बाकी सब पुतले के जैसे खड़े रहते हैं।)

गाना:

उस एक दिन में घड़ी एक आई
गुप्तचर ने यों खबर सुनाई
खतरे में है दिल्ली राजधानी
वही शेरशाह की पुरानी कहानी
भिशती को अब हुई हैरानी
हुमायूँ को हाज़िर किया गया
भिशती ने ऐसा ऐलान किया
“ बस हुई एक दिन की सल्तनत
इसे लौटाने का आया अब वक़्त”
संभालिए अब आप अपना तख़्त”
हुमायूँ को शुक्रिया अदा किया
अपने गाँव वह लौट गया
एक दिन बस एक दिन
सिर्फ़ एक दिन का बादशाह

सूत्रधार:

वक़्त! भिशती के तख़्त लौटाने का वक़्त
हुमायूँ के फिर से तख़्त संभालने का वक़्त
और अब आया है
हमारी कल्पना को रोकने का वक़्त...।

खुदाहाफिज़ (आदाब अर्ज करके चलाजाता है)

“एक दिन का बादशाह” – कैसे और क्यों?

अठारह वर्ष पुरानी बात है। हमारा एक छोटा सा अनौपचारिक स्कूल है सि. एफ. एल.(Centre For Learning)। यहाँ जो भी विषय सिखाया जाता है, उसे, जहाँ तक संभव है, अन्य आयामों से भी समझने और समझाने का पूरा प्रयास किया जाता है। अर्थात्, यहाँ हर विषय को सामाजिक, सांस्कृतिक, ऐतिहासिक, आधुनिक, मनोवैज्ञानिक आदि दृष्टि से देखा जाता है। स्कूल के अधिकांश लोग इस प्रक्रिया में सम्मिलित होते हैं। १९९३ में यहाँ की, अंग्रेज़ी और इतिहास की अध्यापिका डा॥ विजयलक्ष्मी जयतीर्थ, मुगलों के विषय में एक प्रोजेक्ट कर रही थीं। उन्होंने मुझे से (मैं स्कूल में हिंदी और कन्नड की अध्यापिका रही हूँ) पूछा कि क्या हिन्दी में भी इस विषयक कुछ काम हो सकता है? मैं ने तुरंत हाँ कर दी। अगले दिन ही मैं हिंदी में इतिहास की पुस्तकें उठा लायी। लेकिन जो पुस्तकें मुझे मिलीं, वे उच्च भाषा में होने के कारण बच्चों को समझने में कठिनाई होती थी। मुझे सचमुच कुछ भी नहीं सूझ रहा था कि क्या किया जाय। लेकिन कुछ करने के लिए मन तड़प रहा था। जो भी हो मैं बाबर और हुमायूँ के जीवन के बारे में पढ़ना चाहती थी। हमारे स्कूल की लाइब्रेरियन उषा मुकुंद ने पुस्तकालय से एक पुस्तक, “हुमायूँ नामा” जिसे हुमायूँ की बहन गुलबदन ने लिखा है, निकालकर मुझे पढ़ने को दी। मूल पुस्तक पर्शियन भाषा में है। मैंने इसका अंगरेज़ी अनुवाद (*Gulbadan Rose body Princess*) पढ़ा। इसके साथ साथ और एक प्रमुख ग्रंथ “आइन-ए-अकबरी” जो अकबर नामा के नाम से मशहूर है, भी पढ़ने को मिला। यह ग्रंथ मेरी आत्मीय सहेली और उस समय हमारे स्कूल की कला की अध्यापिका विशाखा चंचानी (जो खुद बच्चों के लिये लिखती हैं, चित्रांकन करती हैं और अनेक अन्य क्षेत्रों में काम करती हैं) ने अपने घर की पुरानी पुस्तकों के संग्रह से ढूँढ निकाली जो उनके पूज्य पिताजी की अत्यंत प्रिय प्रति थी। इनमें उल्लेखित अनेक दिलचस्प विषयों से मुझे यह नाटक लिखने की प्रेरणा मिली। हुमायूँ का, भिंशी को एक दिन के लिये बादशाह बनाना, शायरी में हुमायूँ की दिलचस्पी, उनका, शकुन को मानना आदी के बारे में “हुमायूँ नामा” में, और, शाही खाने के बारे में “आइन- ए- अकबरी” में जानकारी मिलती है। दोनों पुस्तकें अद्भुत हैं। इनमें वर्णित विषय के बारे में बच्चों के साथ हिंदी में चर्चा होती रही जिसकी वे प्रतीक्षा करते थे। इसी विषय के आधार पर बाकी कहानी को गढ़ कर “एक दिन का बादशाह” नाटक का रूप दिया गया है। ग्यारह से तेरह वर्ष के विद्यार्थियों ने इसे खेलकर दिखाने में रुचि दिखाई है। आशा है कि अन्य बच्चों को भी अच्छा लगेगा।

यह सच है कि मुख्य रूप से इस नाटक की रचना मैं ने की है। लेकिन इसमें मेरी आत्मीय सहेली विशाखा चंचानी का महत्वपूर्ण योगदान रहा है जिनके बिना यह नाटक पूर्ण नहीं हो पाता। मैं जानती हूँ, यह बात मानने के लिये विशाखा तैयार नहीं हैं। लेकिन मैं इस सत्य को उद्घाटित किये बिना नहीं रह सकती। डा॥ विजयलक्ष्मी जयतीर्थ, उषा मुकुंद, विशाखा चंचानी और हमारे स्कूल का अध्यापक गण, जिन्होंने ने इसके प्रयोग में नाना रूप से अपना पूरा सहयोग दिया है, मैं उन सबकी आभारी हूँ। अपने अनेक प्रश्न तथा उत्साह से मुझे हमेशा कार्य रत रखने वाले बच्चों का भी मैं आभार मानती हूँ।

लीला गरडी
दिसंबर २०११

ಏಕ ದಿನ್ ಕಾ ಬಾದಶಾಹ

ಇದು ಹಿಂದಿ ನಾಟಕ. ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೯೩-೯೪ ರಲ್ಲಿ ಮೊಘಲರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಅಂಗವಾಗಿ ಈ ನಾಟಕ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಇದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಬರೆದ ಒಂದು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ನಾಟಕ. ಈ ನಾಟಕದ ರಚನೆ ಹುಮಾಯೂನ ತಂಗಿ ಬರೆದ, “ಗುಲ್ ಬದನ್” ಹಾಗೂ “ಆಯಿನೆ ಏ ಅಕ್ಬರಿ” (ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅನುವಾದ) ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಆಧಾರವಾಗಿವೆ. ಇದು ಹಾಸ್ಯಭರಿತ ನಾಟಕವಾಗಿದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಇದನ್ನು ಬಹಳ ಇಷ್ಟಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡ ಸಲ ಇದನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ,

ನಾಟಕ ೯

ಮತ್ಸ್ಯ ನಾಟಕ

(ರಂಗದ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕಾರು ಕಥೆಗಾರರು ಬರುತ್ತಾರೆ.)

ಸೂತ್ರಧಾರ: ನಮಸ್ಕಾರ.

ಕಥೆಗಾರರು: ಸಭಿಕರಿಗೆಲ್ಲ ನಮಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಗತ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ನಾವು ಈಗ ನಿಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಕಥೆ ಬಹಳ ಬಹಳ ಹಳೆಯದು.

ಕಥೆಗಾರ: ಅಂದರೆ ಎಷ್ಟು ಹಳೆಯದು?

ಸೂತ್ರ: ಅದು ಬಹಳಾ..... ಹಳೆಯದವಾ.

ಕಥೆಗಾರ: ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜನ ಕಾಲದ್ದೋ ಇಲ್ಲ ಅವರ ಅಜ್ಜನ ಕಾಲದ್ದೋ?

ಸೂತ್ರ: ಇಲ್ಲ ಇನ್ನೂ ಬ.....ಹ.....ಳ ಹಳೆಯದು.

ಕಥೆಗಾರ: ನೀನು ಬ.ಹ.....ಳ ಹಳೆಯದು ಅಂದರೆ ನಮಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕು ಎಷ್ಟು ಹಳೆಯದು ಅಂತ.

ಸೂತ್ರ: ಹೇಳಿಲೇನಿ ಇರು. ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜ , ಅಜ್ಜನ ಅಜ್ಜ, ಅವರ ಅಜ್ಜನ ಮುತ್ತಜ್ಜ, ಮತ್ತಜ್ಜನ ಮುತ್ತಜ್ಜ, ಆ ಮತ್ತಜ್ಜನ ಮುತ್ತಜ್ಜ, ಆ ಮತ್ತಜ್ಜನ ಮುತ್ತಜ್ಜ, ಆ ಮತ್ತಜ್ಜನ ಮುತ್ತಜ್ಜ, ಆ ಮತ್ತಜ್ಜನ ಮುತ್ತಜ್ಜ, ಆ ಮತ್ತಜ್ಜನ ಮುತ್ತಜ್ಜ, ಆ ಮತ್ತಜ್ಜನ ಮುತ್ತಜ್ಜ, ಆ ಮತ್ತಜ್ಜನ ಮುತ್ತಜ್ಜ

ಕಥೆಗಾರ: ಸಾಕಪ್ಪಾ ಸಾಕು.

ಕಥೆಗಾರ: ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅಂದರೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ (ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಕಡೆ ತೋರಿಸಿ) ಅಜ್ಜಂದಿರ ಮೂಲ ತಲೆಮಾರಿನವರ ಕಥೆ.

ಸೂತ್ರ: ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡೆ ಜಾಣ.

ಕಥೆಗಾರ: ಸರಿ ಶುರು ಮಾಡು.

ಸೂತ್ರ: ಒಂದು ಆಳವಾದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಬಗೆ ಬಗೆ ಮೀನುಗಳಿದ್ದವು.

ಕಥೆಗಾರ: ಒಂದು ಆಳವಾದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಬಗೆ ಬಗೆ ಮೀನುಗಳಿದ್ದವು. (ಒಮ್ಮಿಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ)

ಅಯ್ಯಾ ಸೂತ್ರಧಾರ! ನಿಲ್ಲು. ಏನು ನೀನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇರೋದು? ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಅಜ್ಜಜ್ಜಜ್ಜಜ್ಜಜ್ಜಜ್ಜನ ಕಥೆ ಹೇಳೀನಿ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಈಗ ಮೀನಿನ ಕಥೆ ಹೇಳತಾ ಇದಿಯಲ್ಲ! ಏನು ನಾವೆಲ್ಲ ಮೀನಿನ ಮಕ್ಕಳೆ?

ಸೂತ್ರ: ಅಲ್ಲಪ್ಪಾ. ಸ್ವಲ್ಪ ತಾಳ್ಮೆ ಇರಲಿ. ಅಲ್ಲ, ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರು ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತಾರೆಯೇ?

ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಇತರ ಜೀವ ಜಂತುಗಳು ಇಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯ ಬದುಕುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಯೇ?

ಕಥೆಗಾರ: ಖಂಡಿತ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಸೂತ್ರ: ಹಾಗಾದರೆ ನಮ್ಮ ಜನಾಂಗದವರ ಮೂಲದವರ ಜೊತೆ ಮೀನಿನ ಕಥೆಯು ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಅದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಗೌರವ ಮತ್ತು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಕೇಳು.

ಕಥೆಗಾರ: ತಪ್ಪಾಯಿತು.. ಗೌರವದಿಂದ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಹೇಳು.

ಸೂತ್ರ: ಆಳವಾದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಬಗೆ ಬಗೆ ಮೀನುಗಳಿದ್ದವು.

ಕಥೆಗಾರ: ಆಳವಾದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಬಗೆ ಬಗೆ ಮೀನುಗಳಿದ್ದವು.

(ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಕಥೆಗಾರನೂ ಒಂದೊಂದು ಮೀನಿನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅದರದರ ವಿಷಯ ಹೇಳುತ್ತ ರಂಗದ ತುಂಬ ಓಡಾಡುತ್ತಾರೆ. ದೊಡ್ಡ ಮೀನು, ಚಿಕ್ಕ ಮೀನು, ಉದ್ದ ಮೀನು, ದುಂಡಗಿನ ಮೀನು,

ಸಣ್ಣ ಮೀನು, ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟೆ ಮೀನು, ಚೂಪು ಹಲ್ಲಿನ ಮೀನು, ಕತ್ತಿ ಬಾಯಿಯ ಮೀನು, ಉದ್ದ ಮೀನೆ
ಮೀನು, ಇತ್ಯಾದಿ)

ಸೂತ್ರ: ಆಳವಾದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಬಗೆ ಬಗೆ ಮೀನುಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲೊಂದಿತ್ತು ಪುಟ್ಟ ಮೀನು
ಮತ್ಸ್ಯ.

(ಆಗ ಒಬ್ಬ ಪುಟ್ಟ ಮೀನು ಮತ್ಸ್ಯ ನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಓಡಾಡುತ್ತಾನೆ)

ಎಲ್ಲರೂ: (ಮೃದಂಗ, ತಾಳದ ಧ್ವನಿಯೊಂದಿಗೆ ಹಾಡು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ)

ಆಳವಾದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಬಗೆ ಬಗೆ ಮೀನುಗಳಿದ್ದವು
ಅವುಗಳಲ್ಲೊಂದಿತ್ತು ಪುಟ್ಟ ಮೀನು ಮತ್ಸ್ಯ
ಪುಟ್ಟ ಮೀನು ಮತ್ಸ್ಯ ಬಲು ಬಲು ಸೊಗಸಾಗಿತ್ತು
ಕಾಮನಬಿಲ್ಲಿನ ಬಣ್ಣಗಳು ಅದರ ಮೇಲೆ ಹೊಳೆದಿದ್ದವು
ತಂದಾನಿ ತಾನಿ ತಾನಿ ತಾನಿ ತಂದಾನಿ

(ಹಾಡು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಮೀನುಗಳು ಫೀಜಿ ಆಗುತ್ತವೆ)

ಸೂತ್ರ: ದೊಡ್ಡವರು ಸಣ್ಣವರನ್ನು ನುಂಗುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವ ವಿಷಯವೆ.

ಕಥೆಗಾರ: ಇಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಸೂತ್ರ: ಸಾಗರದಲ್ಲಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಮೀನುಗಳು ಚಿಕ್ಕ ಮೀನುಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಬದುಕುತ್ತವೆ. ಕಥೆಗಾರ:
ಹಾಗಾಗಿ ಈ ದೊಡ್ಡ ಮೀನುಗಳು ಮತ್ಸ್ಯನನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಧಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದವು

(ಮೃದಂದಗದ ತೀವ್ರ ಧ್ವನಿಯೊಂದಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮೀನುಗಳು ಮತ್ಸ್ಯ ನನ್ನು ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವವು. ಮತ್ಸ್ಯ ಭಯದಿಂದ ಈಜಿ ತಪ್ಪಿ ಸಿಕ್ಕೊಳ್ಳುವುದು. ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಮೃದಂಗದ ಧ್ವನಿ ಮಂದವಾಗುತ್ತದೆ.)

ಸೂತ್ರ: ಮತ್ಸ್ಯ ಭಯದಿಂದ ಈಜಿ ತಪ್ಪಿ ಸಿಕ್ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಥೆಗಾರ: ಅದು ಬಂಡೆಗಳ ಹಿಂದೆಯೋ ಸಸ್ಯಗಳ ಹಿಂದೆಯೋ ಅಡಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಸೂತ್ರ: ಒಂದೊಂದು ಸಲ ದೊಡ್ಡ ಮೀನಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಥೆಗಾರ: ದೊಡ್ಡ ಮೀನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಸೂತ್ರ: ಆದರೂ ಮತ್ಸ್ಯ ಗೆ ಬಹಳ ಭಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಥೆಗಾರ: ಒಂದುಸಲ ಒಂದುದೊಡ್ಡ ಹಾವುಮೀನು ಮತ್ಸ್ಯ ನನ್ನು ಕಂಡು ಅದನ್ನು ತಿನ್ನ ಬೇಕೆಂದು ಅದರ ಹಿಂದೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು.

ಸೂತ್ರ: ಇನ್ನೇನು ಮತ್ಸ್ಯ ಹಾವು ಮೀನಿನ ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಗಬೇಕು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯ ಹೇಗೋ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಬೇಗ ಬೇಗ ಈಜಿಕೊಂಡು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು. ಕಥೆಗಾರ: “ಅಬ್ಬಾ! ಸದ್ಯ ಬದುಕಿದೆ.” ಎಂದು ಕೊಂಡಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಈಜಿಕೊಂಡು ಸಾಗರದ ದಡಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿತು.

ಸೂತ್ರ: ಅಲ್ಲಿ ಮನು ಅಲೆಗಳ ಸದ್ದು ಕೇಳುತ್ತ, ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಗೆ ಮೈ ಒಡ್ಡಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಕಥೆಗಾರ: ಮತ್ಸ್ಯ ಅವನ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಕಚಗುಳಿ ಇಟ್ಟಿತು.....

(ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದೆಲ್ಲ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕಥೆಗಾರರು ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಮನುವಿನ ಪ್ರವೇಶ.)

ಮನು: ಇದೇನು? ಆಕಾಶದಿಂದ ಬಿದ್ದ ನಕ್ಷತ್ರವೇ? ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಬಿದ್ದ ಪುಷ್ಪವೇ? ಅಥವಾ
ಕಾಮನಬಿಲ್ಲಿನ ತುಣುಕೇ?

ಮತ್ಸ್ಯ: ನಾನು ಆಕಾಶದಿಂದ ಬಿದ್ದ ನಕ್ಷತ್ರವಲ್ಲ. ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಬಿದ್ದ ಪುಷ್ಪವಲ್ಲ. ಕಾಮನಬಿಲ್ಲಿನ
ತುಣುಕೂ ಅಲ್ಲ. ನಾನು ಪುಟ್ಟ ಮೀನು ಮತ್ಸ್ಯ. ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಬಹಳ ಕರುಣೆ ಇರುವವನಂತೆ
ತೋರುತ್ತೀ.

ಮನು: ನನ್ನ ಹೆಸರು ಮನು. ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹತ್ತಿರದ ಊರಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತೇನೆ.ನಿನಗೇನು ಬೇಕು ಹೇಳು.

ಮತ್ಸ್ಯ: ಈ ನಾಗರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮೀನುಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳು ನನ್ನನ್ನು ತಿನ್ನಲು
ಬರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದಯವಿಟ್ಟು ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕಾಪಾಡು.

ಮನು: ಹಾಗೋ! ಆಗಲಿ ನೀನೇನೂ ಹೆದರ ಬೇಡ. ನೀನು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಾಗಿರುವೆಯಂತೆ.ಬಾ.

(ಮನು ಮತ್ಸ್ಯನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.)

ಮನುವಿನ ಮನೆಯ ದೃಶ್ಯ,

ಮನು: ಮಾನುಷಿ, ಮಾನಸ್, ಮಾನು, ಮಾನಸಿ ಎಲ್ಲರೂ ಬನ್ನಿ. ಇಲ್ಲಿ ಯಾರು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ನೋಡ
ಬನ್ನಿ.

(ಕುಣಿದು ಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರೂ ಬರುತ್ತಾರೆ)

ಎಲ್ಲರು: ಯಾರು? ಯಾರು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ?

ಎಲ್ಲರೂ: ಆ ಆ ಆ ಆ ಆ ಎಷ್ಟು ಮುದ್ದಾಗಿದೆ!

ಅಪ್ಪ!

ಎಂತಹ ಮುದ್ದು ಮೀನಿದು,

ಆಡಲು ಬೇಕು ನಮಗಿದು,

ಸಾಕಲು ಬೇಕು ನಮಗಿದು,

ತಾನ ತನನ ತಾನನ

ತಾನ ತನನ ತಾನನ

ಅಮ್ಮ!

ನಾನು ಇದರ ಅಕ್ಕನಾಗುವೆ

ನಾನು ಇದರ ತಮ್ಮನಾಗುವೆ

ನಾನು ಇದರ ಗೆಲೆಯನಾಗುವೆ

ತಾನ ತನನ ತಾನನ

ತಾನ ತನನ ತಾನನ

ಅಪ್ಪ!

ಎಂತಹ ಮುದ್ದು ಮೀನಿದು,

ಆಡಲು ಬೇಕು ನಮಗಿದು,

ಸಾಕಲು ಬೇಕು ನಮಗಿದು,

ತಾನ ತನನ ತಾನನ

ತಾನ ತನನ ತಾನನ

ನಾನು ಒಂದು ಪಾತ್ರ ತರುವೆ

ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ತರುವೆ

ನಾನು ಇದಕೆ ಉಟ ತರುವೆ

ತಾನ ತನನ ತಾನನ

ತಾನ ತನನ ತಾನನ

ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಇದನ್ನು ಸಾಕುವೆವು

ಮನು: ಹಾಗೇ ಮಾಡಿರಿ. ಇದರ ಹೆಸರು ಮತ್ಸ್ಯ.

(ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ನೀರು ಹಾಕಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ)

ಮತ್ಸ್ಯ: ಬಹಳ ಉಪಕಾರವಾಯಿತು.

ಮಾನಸ್: ಮತ್ಸ್ಯ ನೀನು ಈಜು ನೋಡೋಣ.

ಮಾನಸಿ: ನಿನ್ನ ಬಣ್ಣಗಳು ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿವೆ?

ಮಾನುಷ್: ನಿನ್ನ ಈಜು ರೆಕ್ಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಡುತ್ತದೆ.

ಮನು: ಸರಿ. ನೀವೆಲ್ಲ ಅದನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ.

ಮಕ್ಕಳು: ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ ಅಪ್ಪ.

ಸೂತ್ರ: ಮನುವಿನ ಕುಟುಂಬ ಮೀನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡಿತು.

ಕಥೆಗಾರ: ಮೀನು ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡದಾಯಿತು.

ಸೂತ್ರ: ಅದು ಇದ್ದ ಪಾತ್ರ ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಲದಾಯಿತು.

ಕಥೆಗಾರ: ಅವರು ಅದನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದರು.

ಸೂತ್ರ: ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅದು ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡದಾಯಿತು.

(ಇಬ್ಬರೂ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುತ್ತಾರೆ)

ಮಾನಸ್: ಮತ್ಸ್ಯ ! ನೀನು ಬೇಗ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವೆ. ಈ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಾಲುಗಳು.

ಮತ್ಸ್ಯ: ಹೌದು. ನನಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸ್ಥಳ ಬೇಕು. ನನ್ನನ್ನು ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ.

ಮನು: ಅದೇ ಸರಿಯಾದ ಉಪಾಯ..

ಮಕ್ಕಳು: ಮತ್ಸ್ಯ ನಮ್ಮಿಂದ ದೂರ ಹೋಗುತ್ತಿಯೇ?

ಮತ್ಸ್ಯ: ನೀವು ದಿನವೂ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು ಬನ್ನಿರಿ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆಯಿರಿ. ನಾನು ಕೂಡಲೆ ದಡಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಆಡುತ್ತೇನೆ.

ಮಕ್ಕಳು: (ಋಷಿಯಿಂದ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುತ್ತ) ಆಗಲಿ ಆಗಲಿ.

ಮನು: ನಡೆಯಿರಿ ಮತ್ಸ್ಯ ನನ್ನ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ

(ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ)

(ಸೂತ್ರಧಾರ ಮತ್ತು ಕಥೆಗಾರನ ಪ್ರವೇಶ)

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಮತ್ಸ್ಯ ಈಗ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಥೆಗಾರ: ಮನುವಿನ ಕುಟುಂಬದವರು ದಿನವೂ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

(ಇಬ್ಬರೂ ನಿರ್ಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ)

ಮಾನಸಿ: ಮತ್ಸ್ಯ ಮತ್ಸ್ಯ. (ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾಳೆ. ಮತ್ಸ್ಯ ಈಜಿಕೊಂಡು ದಡಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.)

ಮತ್ಸ್ಯ: ಮಾನಸ್, ಮಾನುಷ್ ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಗಿದ್ದೀರ?

ಮಾನಸ್: ಮತ್ಸ್ಯ, ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೇವೆ.

ಮಾನವಿ: ನೀನು ಹೇಗಿದ್ದೀಯ?

ಮತ್ಸ್ಯ: ನಾನು ಹಾಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಈಜಲು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸ್ಥಳ ಇದೆ. ನೀರು ತಂಪಾಗಿ ಖುಷಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಮಾನಸಿ: ನೀನು ಇನ್ನೂ ದೊಡ್ಡವನಾಗಿದ್ದೀಯ.

ಮಾನುಷ್: ನಿನ್ನ ಈಜುರೆಕ್ಕೆಗಳು ನೋಡು ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡವಾಗಿವೆ?

ಮನು: ಹೌದು. ಇನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೆರೆಯೂ ಸಾಲುವುದಿಲ್ಲ

ಮತ್ಸ್ಯ: ಹೌದು. ನಾನು ಬೇಗ ನದಿಯನ್ನು ಸೇರಬೇಕು.

ಮನು: ಆಗಲಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ನದಿಗೆ ಒಂದು ಕಾಲುವೆ ತೋಡುತ್ತೇವೆ.

ಮಕ್ಕಳು: ಆಗ ನೀನು ನಿನ್ನ ಈಜುರೆಕ್ಕೆಗಳಿಂದ ಈಜಿಕೊಂಡು ನದಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಆದರೆ ನೀನು ಮತ್ತೆ ನಮ್ಮಿಂದ ದೂರ ಹೋಗುತ್ತೀಯ.

ಮತ್ಸ್ಯ: ನೀವು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಎಲ್ಲರೂ : ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ.

(ಎಲ್ಲರೂಹೋಗುತ್ತಾರೆ)

(ಸೂತ್ರಧಾರ ಮತ್ತು ಕಥೆಗಾರನ ಪ್ರವೇಶ)

ಸೂತ್ರ: ಮನು ತಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಒಂದು ಕಾಲುವೆಯನ್ನು ತೋಡಿದನು.

ಕಥೆಗಾರ: ಮತ್ಸ್ಯ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಈಜಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ನದಿಯನ್ನು ಸೇರಿತು.

ಸೂತ್ರ: ಮನುವಿನ ಕುಟುಂಬದವರು ಆಗಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗಿ ಮತ್ಸ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕಥೆಗಾರ: ಮತ್ಸ್ಯ ಕೆಲ ಸಮಯ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದು ದಿನ ದಿನವೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಸೂತ್ರ: ಆಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ನದಿಯೂ ಚಿಕ್ಕದೆನ್ನಿಸತೊಡಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಈಜಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರಿತು.

ಕಥೆಗಾರ: ಅಲ್ಲಿ ಅದು ಇನ್ನೂ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಸೂತ್ರ: ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ದೂರ ದೂರದವರೆಗೂ ಓಡಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಮನು ಅದನ್ನು ಕಾಣಲು ಆಗಾಗ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇಬ್ಬರೂ: ಹಾಗೆ ಬಂದಾಗ.

(ಇಬ್ಬರೂ ನಿರ್ಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ)

ಸಮುದ್ರದ ದೃಶ್ಯ.

ಮನು: ಮತ್ಸ್ಯ.(ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾನೆ)

ಮತ್ಸ್ಯ: ಮನು, ಬಂದೆಯಾ? ನಾನು ನಿನಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಮನು: ಏನದು? ಹೇಳು.

ಮತ್ಸ್ಯ: ಇನ್ನು ಕೆಲದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತದೆ.

ಮನು: ಹೌದೆ?

ಮತ್ಸ್ಯ: ಹೌದು. ಆ ಮಳೆ ಅನೇಕ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಸುರಿಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಮನು: ಹ್ಲೂಂ!

ಮತ್ಸ್ಯ: ಬಾವಿ, ಕೆರೆ, ನದಿ ಹೊಂಡಗಳು ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತವೆ.

ಮನು: ಹೌದೆ?

ಮತ್ಸ್ಯ: ಮರಗಿಡಗಳು. ತಗ್ಗು ದಿಣ್ಣೆಗಳು, ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳು, ಮನೆ ಮಠಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ಮನು: ಅಯ್ಯೋ! ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಗತಿ ಏನು?

ಮತ್ಸ್ಯ: ಹೆದರಬೇಡ, ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉಪಾಯವಿದೆ.

ಮನು: ಅದೇನು?

ಮತ್ಸ್ಯ: ನೀನು ಉರವರಿಗೆಲ್ಲ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾದ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ನೌಕೆಯನ್ನು ಈಗಿನಿಂದಲೇ ಕಟ್ಟಲು ಶುರು ಮಾಡು. ಮಳೆ ಬಂದಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿರಿ. ನಾನು ಬಂದು ನಿಮಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಮನು: ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದು. ನಾನು ಹಾಗೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ ಮತ್ಸ್ಯ.

ಮತ್ಸ್ಯ: ಆಗಲಿ. ಹೋಗಿ ಬಾ.

(ಹೋಗುತ್ತಾರೆ)

(ಸೂತ್ರಧಾರ ಮತ್ತು ಕಥೆಗಾರನ ಪ್ರವೇಶ)

ಸೂತ್ರ: ಮನುವು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ಉರ ಜನರಿಗೆ ಮತ್ಸ್ಯ ಹೇಳಿದ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿದನು. ಕಥೆಗಾರ:
ಆದರೆ ಅವರು ಯಾರೂ ಆತನ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ನಂಬಲಿಲ್ಲ.

ಉರನ ದೃಶ್ಯ

(ಉರವರೆಲ್ಲ ಸೇರುತ್ತಾರೆ)

ಮನು: ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿರಿ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಮಳೆ ಬರಲಿದೆ.

ಜನ: ಅದು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಈಗೇನು ವಿಶೇಷ?

ಮನು: ಹಾಗಲ್ಲ. ಈ ಸಲ ಆ ಮಳೆ ಬಹಳ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ನೀರಿನ ಮಟ್ಟ
ಹೆಚ್ಚಿ ಬಾವಿ, ಕೆರೆ, ನದಿ ಹೊಂಡಗಳು ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತವೆ.

ಜನ: ಹ ಹಾ ಹ್ಲಾ ಹ್ಲಾ ! ಅದು ಯಾವಾಗಲೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲಸಮಯದ ನಂತರ ಎಲ್ಲವೂ
ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಮನು: ಇಲ್ಲ ಈಗ ಹಾಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವುಗಳು ನೌಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಬೇಕು.

ಜನ: ನಿನಗೆ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟಿದೆ. ಮಳೆ ನಿಲ್ಲದೆ ಇರುತ್ತದೆಯೆ. ಹೋಗು ನಿನಗೆಲ್ಲೋ ಹುಚ್ಚು. ನಾವು ನಿನ್ನ
ಮಾತು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ.

(ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ)

ಮನು: ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಬೇಡವಾದರೆ ಬಿಡಲಿ. ನಾನು ಮಾತ್ರ ಮತ್ಸ್ಯ ಹೇಳಿದಂತೆ ನೌಕೆ ಕಟ್ಟುತ್ತೇನೆ.

(ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ)

(ಸೂತ್ರಧಾರ ಮತ್ತು ಕಥೆಗಾರನ ಪ್ರವೇಶ)

ಸೂತ್ರ: ಮನು ತಾನೊಬ್ಬನೆ ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟು ದೊಡ್ಡದೊಂದು ನೌಕೆ ಕಟ್ಟಿದ.

ಕಥೆಗಾರ: ಕೆಲದಿನಗಳ ನಂತರ ಮತ್ಸ್ಯ ಹೇಳಿದಂತೆ ನಡೆಯಿತು.....

ಹಾಡು:

ಶುಭ್ರವಾದ ಆಗಸದಲ್ಲಿ ರವಿಯು ಥಳ ಥಳ ಹೊಳೆದನು
ರವಿಯ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿದವು ನೀಲಿಯ ಮೋಡಗಳು
ನೀಲಿಯ ಮೋಡಗಳು ಕಪ್ಪಗಿನ ಮೋಡಗಳು
ಕಪ್ಪು ಕಪ್ಪು ಮೋಡಗಳು, ದಟ್ಟ ದಟ್ಟ ಮೋಡಗಳು
ದಡ ದಡ ಬಂದವು ಮೋಡಗಳು ಆಗಸವನ್ನೆ ಕವಿದವು

ಥಳಿಸಿತು ಮಿಂಚು

ಗುಡುಗಿತು ಮೋಡ

ಮಳೆ ಸುರಿಯಿತು ಧೋ ಧೋ

ಧೋ ಧೋ ಧೋ ಧೋ

ಧೋ ಧೋ ಧೋ ಧೋ

ಮಳೆ ಸುರಿಯಿತು ಧೋ ಧೋ

ಉಕ್ಕಿತು ಸಮುದ್ರ

ಮೊರೆದವು ಅಲೆಗಳು ಷ್.....ಷ್.....

(ಈ ಹಾಡಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮಕ್ಕಳು ಸೂರ್ಯ ಮೋಡ ಮಿಂಚು, ಮಕ್ಕಳು ಅಲೆಗಳಿಗಿಳಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು
ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ)

(ಸೂತ್ರಧಾರ ಮತ್ತು ಕಥೆಗಾರನ ಪ್ರವೇಶ)

ಸೂತ್ರ: ಮತ್ಸ್ಯ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮರಗಿಡಗಳು.ತಗ್ಗು ದಿಣ್ಣೆಗಳು, ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳು, ಮನೆ ಮಠಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋದವು.

ಕಥೆಗಾರ: ಕೆಲವರು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕೊಚ್ಚಿ ಹೋದರು.

ಸೂತ್ರ: ಕೆಲವರು ಮನುವಿನ ನೌಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದರು.

ಕಥೆಗಾರ: ಕೆಲವು ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ನೌಕೆಯೊಳಗೆ ಬಂದವು.

ಸೂತ್ರ: ಮನು ಬಂದವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ನೌಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟನು.

ಕಥೆಗಾರ: ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳು ಬೆಟ್ಟದಷ್ಟು ಎತ್ತರವಾಗಿದ್ದವು.

ಸೂತ್ರ: ನೌಕೆ ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟೆ ಹೌಯ್ದಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಥೆಗಾರ: ನೌಕೆಯಲ್ಲಿನ ಜನರು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಹೆದರಿ ಹೋಗಿದ್ದರು.

ಇಬ್ಬರೂ: ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ನೀರೇ ನೀರು.

ಹಾಡು: (ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ, ನೌಕೆಯಲ್ಲಿ ಜನರು ಬರುತ್ತಾರೆ.)

ಸಮುದ್ರದ ನೀರು ಉಕ್ಕಿ ಮೊರೆದಿದೆ

ಸಮುದ್ರದ ನೀರು ಉಕ್ಕಿ ಮೊರೆದಿದೆ

ಭೂಮಿಯು ಎಲ್ಲಾ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ

ಭೂಮಿಯು ಎಲ್ಲಾ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ

ಗುರಿಯಿಲ್ಲದೆ ತೇಲಿದೆ ಈ ನೌಕೆ

ಗುರಿಯಿಲ್ಲದೆ ತೇಲಿದೆ ಈ ನೌಕೆ

ದೋಣಿಯಲ್ಲಿನ ಜನ: ನಾವು ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದಿನ ಈ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿರಲು ಸಾಧ್ಯ?

ಮಾನಸ್: ಮತ್ಸ್ಯ ಇನ್ನೂ ಯಾಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ?

ಮಾನಸಿ: ಪಾಪ ಅದಕ್ಕೂ ದಾರಿ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಮಾನವಿ: ಇಲ್ಲ ಅದು ಬಂದೇ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮನು: ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅದರ ದಾರಿ ಕಾಯೋಣ.

(ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ)

ಮಾನಸ್: ಅದೊ ನೋಡು ಮತ್ಸ್ಯ ಬರುತ್ತಿದೆ.

ಮಾನವ್: (ಸಂತೋಷದಿಂದ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುತ್ತ) ಅದೋ ನೋಡು ಅದರ ದೊಡ್ಡ ಕೊಂಬು.

ಎಲ್ಲರೂ: (ಸಂತೋಷದಿಂದ) ಮತ್ಸ್ಯ ಮತ್ಸ್ಯ !

ಮತ್ಸ್ಯ : ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನೌಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದು ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು. ಈಗ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹಗ್ಗವನ್ನು ದೋಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಅದರ ಇನ್ನೊಂದು ತುದಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಕೊಂಬಿಗೆ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿರಿ. ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

(ಜನರು ಹಾಗೇ ಮಾಡುವರು, ಮತ್ಸ್ಯ ನೌಕೆಯನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಈಜುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ನಂತರ)

ಜನರು: ಭೂಮಿ ಭೂಮಿ! ಅದೋ ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಭೂಮಿ.

ಮಕ್ಕಳು: ಭೂಮಿ ಬಂತು ಭೂಮಿ ಬಂತು.

ಮತ್ಸ್ಯ: ಈಗೋ ಭೂಮಿ.ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನೌಕೆಯಿಂದ ಇಳಿದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ. ಅಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿರಿ.

(ಎಲ್ಲರೂ ಇಳಿದು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ)

ಮತ್ಸ್ಯ: ನಾನಿನ್ನು ಹೋಗಿಬರುವೆ.

ಎಲ್ಲರೂ: ನಿನ್ನಿಂದ ತುಂಬ ಉಪಕಾರವಾಯಿತು. ಹೋಗಿ ಬಾ ಮತ್ಸ್ಯ.

ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡು:

ಆಳವಾದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಬಗೆ ಬಗೆ ಮೀನುಗಳಿದ್ದವು
ಅವುಗಳಲ್ಲೊಂದಿತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಮೀನು ಮತ್ಸ್ಯ
ದೊಡ್ಡ ಮೀನು ಮತ್ಸ್ಯ ಪರೋಪಕಾರಿಯಾಗಿತ್ತು
ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಈಜಿ ಬಂದು ಜೀವ ಸಂಕುಲ ಉಳಿಸಿತ್ತು
ತಂದಾನಿ ತಾನಿ ತಾನಿ ತಾನಿ ತಂದಾನಿ

(ಸೂತ್ರಧಾರ ಮತ್ತು ಕಥೆಗಾರನ ಪ್ರವೇಶ)

ಸೂತ್ರ: ಹೀಗೆ ಮನುವಿನ ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ಊರಿನ ಕೆಲವು ಜನರು ಉಳಿದರು, ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಉಳಿದವು.

ಕಥೆಗಾರ: ಅವರೆಲ್ಲರ ಸಂತಾನವೇ ನಾವೆಲ್ಲರೂ.

ಸೂತ್ರ: ಮನುವಿನಿಂದಲೇ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಬದುಕಿದ್ದೇವೆ. ಅದರಿಂದಲೇ ನಾವು ಮಾನವರು.

ಕಥೆಗಾರ: ಅದು ಸರಿ. ನಾವೆಲ್ಲ ಮತ್ಸ್ಯನಿಂದಲೇ ಉಳಿದದ್ದಲ್ಲವೇ?

ಸೂತ್ರ: ಉಳಿದದ್ದು ಮತ್ಸ್ಯ ನಿಂದಾದರೂ ನಾವೆಲ್ಲ ಮನುವಿನ ಸಂತತಿ. ಅಲ್ಲದೆ ಮತ್ಸ್ಯ ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆ?

ಕಥೆಗಾರ: ಯಾರು?

ಸೂತ್ರ: ಮತ್ಸ್ಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರ.

ಕಥೆಗಾರ: ಅವತಾರ ಎಂದರೇನು?

ಸೂತ್ರ: ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಿ ಪೂರ್ತಿ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದಾಗ ವಿಷ್ಣುವು ಯಾವುದೋ ರೂಪತಳೆದು ಬಂದು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮನುವಿನ ಪರಿವಾರವನ್ನು ಉಳಿಸಿದ.

ಕಥೆಗಾರ: ಮಹಾ ದಯಾವಂತನು ಅವನು. ಅವನಿಗೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ. (ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡು)

ಆಳವಾದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಬಗೆ ಬಗೆ ಮೀನುಗಳಿದ್ದವು

ಅವುಗಳಲ್ಲೊಂದಿತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಮೀನು ಮತ್ಸ್ಯ

ದೊಡ್ಡ ಮೀನು ಮತ್ಸ್ಯ ಪರೋಪಕಾರಿಯಾಗಿತ್ತು

ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಈಜಿ ಬಂದು ಜೀವ ಸಂಕುಲ ಉಳಿಸಿತ್ತು

ತಂದಾನಿ ತಾನಿ ತಾನಿ ತಾನಿ ತಂದಾನಿ

(ಆಧಾರ: ಮತ್ಸ್ಯ - (ಮಕ್ಕಳ ಪುಸ್ತಕ) ಬರೆದವರು- ಶಾಂತಾರಾಮೇಶ್ವರಿ)

ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರದ ಕಥೆಯನ್ನು ಶಾಂತಾರಾಮೇಶ್ವರಿಯವರು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಸರಳವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಚಿತ್ರಗಳೂ ಸುಂದರವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತವೆ. ನಾನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ “ಫ್ಲೇ ಹೋಮ್” ನಲ್ಲಿ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದ ಕಥೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅವರಿಗಾಗಿ (ಮೂರು ಮೂರೂವರೆವರ್ಷದ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ) ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅನೇಕ ಸಲ ಆಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆಮೇಲೆ ಇದನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ನಾಟಕವನ್ನಾಗಿ ರಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮೀನುಗಳು. ಮೋಡ. ಮಿಂಚು, ಸೂರ್ಯ ದೋಣಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಬಣ್ಣ ತುಂಬುವುದು ಮತ್ತು ನಾಟಕವಾಡುವುದು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಿಯ.

ಪುಣ್ಯಕೋಟಿ

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಆಗಲೆ ಸಭೆ ನೆರದಿದೆ. ಎಲ್ಲಪ್ಪಾ ನಮ್ಮ ನಟರು, ಮೇಳದವರು?

ನಟರು: ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದೇವೆ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಹಾಗಾದರೆ ತಡವೇಕೆ? ಆರಂಭಿಸೋಣವೇ?

ನಟ: ಓ ಹೋ! ಆಗಬಹುದು.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಸರಿ ಮೊದಲು ಗೋವನ್ನು ಕರೆದು ತಾ.

(ಒಬ್ಬನು ಹೋಗಿ ಗೋವನ್ನು ತರುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಗಂಧ ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚಿ, ಹಾರ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.

ಕೈಮುಗಿದು ಆರತಿ ಬೆಳಗಿ ಎಡೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬ ನಟನು ಹಸುವನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ನಟನು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲರ ಮುಖಭಾವವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರುವನು.

ಸೂತ್ರಧಾರನು ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸುವನು, ಏನು ಎಂಬಂತೆ ಅಭಿನಯಿಸುವನು)

ನಟ: ಅಯ್ಯ ಸೂತ್ರಧಾರ! ಎಲ್ಲರೂ ಮೊದಲು ಗಣಪತಿಯ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಾವು ಗೋವಿನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ್ದೇಕೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎಲ್ಲರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ.

ಸೂತ್ರ: ಹೌದೇ? ಹಾಗಾದರೆ ಕೇಳು. ನಾವು ಇಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಕತೆ, ಆಡುತ್ತಿರುವ ನಾಟಕ, "ಗೋವಿನ ಕತೆ."

ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರುಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.....

ನಟ: ಏನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ?

ಸೂತ್ರ: ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಮೂವರು ಮಾತೆಯಿರುವರಂತೆ.

ನಟ: ಏನು? ಮೂವರು ಮಾತೆಯರೆ? ಅದು ಹೇಗೆ?

ಸೂತ್ರ: ಜನ್ಮ ಕೊಟ್ಟ ತಾಯಿ,

ನಟ: ಸರಿ

ಸೂತ್ರ: ಅನ್ನಕೊಡುವ ಭೂತಾಯಿ.

ನಟ: ಸರಿ ಸರಿ.

ಸೂತ್ರ: ಭೂತಾಯಿ ಅನ್ನಕೂಡಲು ಗೊಬ್ಬರ ಒದಗಿಸುವ ಗೋ ತಾಯಿ.

ನಟ: ಎಷ್ಟು ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ!

ಸೂತ್ರ: ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳು ಗೋಮಾತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿದ್ದಾರಂತೆ. ಅವಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆಯೇ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮೊದಲು ಗೋವಿನ ಪೂಜೆ.

ನಟ: ನಾನು ಒಪ್ಪಿದೆ. ನಿಮಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತೆ? (ಸಭಿಕರಿಗೆ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ) ಸರಿ.

ಸೂತ್ರ: ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ನೆರದಿರುವಂತಹ ಎಲ್ಲ ಸಹೃದಯರಿಗೂ ತಲೆಬಾಗಿ ಒಂದಿಸುವೆವು, ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ನಮಿಸುವೆವು, ಶರಣು ಶರಣೆನ್ನುವೆವು, ನಮ್ಮಿಂದೇನಾದರು ತಪ್ಪಾದರೆ ಕ್ಷಮೆಯಿರಲಿ ಎಂದು ಬೇಡುವೆವು. ಈಗ ಪುಣ್ಯಕೋಟಿಯ ಕತೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸೋಣವೇ?

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಓ ಹೋ! ಧರಣಿ ಮಂಡಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಭವ್ಯವತ್ತಾರು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಕರ್ನಾಟವೆಂಬ ದೇಶವು ಮೆರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಅರುಣಾದ್ರಿ ವೆಂಬ ಬೆಟ್ಟವಿತ್ತು. ಅದು ಅನೇಕ ಬೆಟ್ಟಗಳಿಗೂ ಸುತ್ತುವರಿದು ಹನ್ನೆರಡು ಯೋಜನಗಳಷ್ಟು ಉದ್ದಗಲವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿತ್ತು.

ನಟ: ೧೨ ಯೋಜನ ಎಂದರೆ ಎಷ್ಟು ಮಹಾರಾಯ?

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಒಂದು ಯೋಜನವೆದ್ದರೆ ಒಂಬತ್ತು ಮೈಲುಗಳು. ನೀನೇ ಲೆಕ್ಕಮಾಡಿ ನೋಡು.

ನಟ ೧: ಕತೆ ಹೇಳೀನಿ ಅಂತ ಒಳ್ಳೆ ಕಷ್ಟದ ಲೆಕ್ಕ ಕೊಡ್ತಿಯಲ್ಲಯ್ಯ. ಮಾಡಕ್ಕೆ. ಓ..ಓ..ಓ. ನೀವೇ ಯಾರಾದರೂ ಹೇಳಿರಯ್ಯ ಅದೆಷ್ಟು ಅಂತ. ಒಂದು ಯೋಜನ ಅಂದರೆ ಒಂಬತ್ತು ಮೈಲಿ ಅಂತ. ಹನ್ನೆರಡು ಯೋಜನ ಅಂದರೆ ಎಷ್ಟು?

(ಯಾರೂ ಹೆಳದಿದ್ದರೆ)

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಹನ್ನೆರಡು ಒಂಬತ್ತಲೆ ನೂರಾ ಎಂಟು. ಅಂದ್ರೆ ಅರುಣಾದ್ರಿಯ ಬೆಟ್ಟಗಳು ನೂರಾ ಎಂಟು ಮೈಲಿಗಳವರೆಗೆ ಹಬ್ಬಿದ್ದುವು. ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು ಇಲ್ಲಿಂದ (ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ) ಮೈಸೂರಿನವರೆಗಿನ ದೂರದಷ್ಟು.

ನಟ ೧: ಅಬ್ಬಬ್ಬಾ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಅಲ್ಲಿ ಆಲ ಬೇಲ ಅತ್ತಿ ಅರಳಿ, ತೇಗ ಶ್ರೀಗಂಧ ಬಿದಿರು ಬೂರುಗ, ಮಾವು ಬೇವು ನೆಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆ, ಹೊಂಗೆ ತೆಂಗು ಕಂಗು, ಜಾಲಿ ಬನ್ನಿ ಬಿಲ್ವ, ಸೀಗೆ ಹೊನ್ನೆ ಈಚಲು ಮುಂತಾದ ಮರಗಳು ಸೊಂಪಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದವು.

ನಟ ೨: ಆಹಾ....ಆಹಾ...ಆಹಾ. ಎಷ್ಟೊಂದು ರೀತಿಯ ಗಿಡಗಳು?

ಸೂತ್ರಧಾರ: ನೇರಿಳೆ ನಿಂಬೆ ನೆಲ್ಲಿ ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ತಾಳೆ ಬಾಳೆ ಕಿತ್ತಳೆ ದಾಳಿಂಬೆ, ಮಾವು ಮಾದಲ ಹಲಸು, ಚಕ್ಕೋತ ಎಲಚಿ ಅಂಜೂರ ಇತ್ಯಾದಿ ಹಣ್ಣುಗಳು ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದವು.

ನಟ ೨: (ರುಚಿಯನ್ನು ಸವಿಯುವವನಂತೆ) ಆಹಾ.....ಆಹಾ. ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ಮಂಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟು ಚೆನಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಹದ್ದು ಕೊಕ್ಕರೆ ಕಾಡು ಕೋಳಿ, ಗಿಡುಗ ಗೀಜಗ ಗೂಬೆ, ಹಂಸ ಗಿಳಿ ಕೋಗಿಲೆ ನವಿಲು ಟಿಟ್ಟಿಭ ಗರುಡ ಚಂದ್ರಮುಕುಟ ಪಾರಿವಾಳ ಮುಂತಾದ, ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಮನೋಹರವಾದ ಹಕ್ಕಿಗಳು ವಾಸವಾಗಿದ್ದು ಕೂಜನಗೈಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ನಟ ೪: (ಸಂಗೀತಕೇಳುವವನಂತೆ ಆಲಿಸಿ) ಆಹಾ ಆಹಾ ಆಹಾ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಮೊಲ್ಲೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಜಾಜಿ ಸಂಪಿಗೆ, ಹೊನ್ನೆ ಕೇತಕಿ ಸುರಗಿ ಸೇವಂತಿಗೆ, ಕಣಗಿಲೆ ಪಾರಿಜಾತ ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ ರತ್ನಗಂಧಿ ದಾಸವಾಳ ನಂದಿ ಬಟ್ಟಲು, ತಾವರೆ ನೈದಿಲೆ ಮುಂತಾದ ನಯನಮನೋಹರವಾದ ಹೂಗಳು ಅರಳಿ ದವನ ಮರುಗ ಇತ್ಯಾದಿಎಲ್ಲವೂ ಆಹ್ಲಾದಕರವಾದ ಕಂಪನ್ನು ಸೂಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ನಟ ೨: (ಮೂಸಿ ನೋಡುತ್ತ) ಉಂ ಉಂ ಉಂ ಹಾಗೇನಾದರು ಈಗ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಅಲ್ಲೇ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಮೊಲ ಮುಂಗುಸಿಗಳು, ನಾಯಿ ನರಿ ತೋಳಗಳು, ಆನೆ ಜಿಂಕೆಗಳು, ಮಂಗ ಮಾರ್ಜಾಲಗಳು, ಕೋಣ ಕರಡಿಗಳು, ಸಿಂಹ ಚಿರತೆಗಳು, ಹಾವು ಹುಲಿಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟಿದ್ದವು.

ನಟ ೩: (ಗಡ ಗಡ ನಡುಗುತ್ತ) ಅಹ ಹ ಹ ಹ ಹ ಹ ಹ. ಬೇಡಪ್ಪಾ ಬೇಡ. ನನಗೆ ನನ್ನ ಪಾರಿವಾಳದ ಗೂಡಿನಂತಹ ಮನೆಯೇ ಸಾಕು.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಇಂತಹ ಸುಂದರವಾದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಕಾಳಿಂಗ ಗೌಡ.

ನಟ ೩: (ಹೆದರುತ್ತ)ಸು...ಸುಂದರವೋ ಭ್..ಭಯಂಕರವೋ? ಅಂತಹ ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯೆ ಅವನೇನು ಮಾಡ್ತಿದ್ದ ಅಂತೀನಿ!

ಸೂ: ನೂರಾರು ತುರುಗಳ ದೊಡ್ಡಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನ ದಿನಚರಿಯನ್ನು ಕವಿಯ ಬಾಯಿಂದಲೇ ಕೇಳೋಣ.

(ಹಾಡು ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಡುತ್ತ ನಟರು ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುತ್ತಾರೆ.ಇಬ್ಬರು ನೀಲಿಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ನದಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗೌಡ ಸ್ನಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಭಿನಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ)

ಉದಯಕಾಲದೊಳೆದ್ದು ಗೌಡನು

ನದಿಯ ಸ್ನಾನವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು

ಮದನ ತಿಲಕವ ಫಣೆಯೊಳಿಟ್ಟು

ಚದುರಸಿಕೆಯನು ಹಾಕಿದ

(ಚದುರಸಿಕೆ = ಚಚ್ಚೌಕವಾದ ವಸ್ತ್ರ,
ಹೆಗಲಿನ ಮೇಲೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಾಕಿದನು)

ಎಳೆಯ ಮಾವಿನ ಮರದ ಕೆಳಗೆ (ಕೊಳಲಿನ ಶಬ್ದ)

ಕೊಳನೂದತ ಗೊಲ್ಲ ಗೌಡನು

ಬಳಸಿ ನಿಂದ ತುರುಗಳನ್ನು

ಬಳಿಗೆ ಕರೆದನು ಹರುಷದಿ

ಗಂಗೆ ಬಾರೇ ಗೌರಿ ಬಾರೇ

ತುಂಗಭದ್ರೆ ನೀನು ಬಾರೇ

ಅಂಗನಾಮಣಿ ನೀನು ಬಾರೆಂದು

ಅಂಗವಿಸಿ ತಾ ಗೊಲ್ಲ ಕರೆದನು

(ಅಂಗವಿಸಿ = ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ)

ನಟ ೩: ಆಹಾ ಎಂತಹ ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರುಗಳು!

(ಹಾಡು)

ಪುಣ್ಯಕೋಟಿಯೇ ನೀನು ಬಾರೇ

ಪುಣ್ಯವಾಹಿನಿ ನೀನು ಬಾರೇ

ಪೂರ್ಣಗುಣ ಸಂಪನ್ನೆ ಬಾರೆಂದು

ನಾಣ್ಯದಿಂ ಗೊಲ್ಲ ಕರೆದನು.

(ನಾಣ್ಯದಿಂ = ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ)

ನಟ ೧: ಅಲ್ಲಯ್ಯ ಗಂಗೆ ಗೌರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ.

ನಟರು: ಹೌದು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ.

ನಟ ೧: ತುಂಗ ಕಾವೇರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ.

ನಟರು: ಹೌದು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ.

ನಟ ೧: ಆದರೆ ಪುಣ್ಯಕೋಟಿ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ನಾವೆಂದೂ ಕೇಳಿಯೇಯಿಲ್ಲವಲ್ಲ? ಹಾಗೂ
ಯಾರಾದರೂ ಹೆಸರಿಡುತ್ತಾರೆಯೇ?

ಸೂತ್ರ: ಆ ಹಸುವಿಗೆ ಹಾಗೆ ಹೆಸರಿಡಲು ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾರಣವಿತ್ತು.

ಮೇಳ ೧: ಏನದು?

ಸೂತ್ರ: ಪುಣ್ಯಕೋಟಿ ಅಂದ್ರೆ ಒಂದಲ್ಲ ಎರಡಲ್ಲ,

ನಟ ೨: ಅಲ್ಲ.

ಸೂತ್ರ: ನೂರಲ್ಲ ಸಾವಿರವಲ್ಲ,

ನಟ ೨: ಅಲ್ಲ.

ಸೂತ್ರ: ಲಕ್ಷವಲ್ಲ ಹತ್ತುಲಕ್ಷವಲ್ಲ

ನಟ ೨: ಅಲ್ಲ.

ಸೂತ್ರ: ಒಂದು ಕೋಟಿ, ಅಂದ್ರೆ ನೂರುಲಕ್ಷ ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿರುವವಳು ಎಂದು ಅರ್ಥ.

ನಟ ೧: ಒಂದು ಕೋಟಿ ಎಂದರೆ ನೂರು ಲಕ್ಷವೇ?

ಸೂತ್ರ: ಹೌದು, ಕಾಳಿಂಗ ಗೌಡನ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಪುಣ್ಯ ಕೋಟಿ ಹಸು ಕೋಟಿ ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿತ್ತು.
ಅದಕ್ಕೇ ಆ ಹೆಸರು.

ನಟ ೧: ಕೋಟಿ ಎಂದರೆ ನೂರು ಲಕ್ಷ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಪುಣ್ಯ ಎಂದರೆ ಏನೆಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಳಿಸಿ
ಹೇಳು ಮಾಹಾರಾಯ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಪುಣ್ಯ ಎಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣಗಳು ಎಂದರ್ಥ. ಪುಣ್ಯಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ ಒಳ್ಳೆಯ
ಗುಣಗಳಿದ್ದವು.

ನಟ ೧: ಹಾ.....ಗೋ!

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಹೌದು. ಆ ಹಸು ಒಂದು ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಿಲ್ಲ,

ನಟ ೨: ಮಾಡಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಸೂತ್ರ: ಒಬ್ಬರ ಮನ ನೋಯಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ,

ನಟ ೨: ನೋಯಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ,

ಸೂತ್ರ: ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಿಲ್ಲ,

ನಟ: ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಿಲ್ಲ,

ಸೂತ್ರ: ಒಂದು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ನಟ ೪: ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಸೂತ್ರ: ಹೀಗೆ ಆ ಹಸು ಆಚಾರವಂತೆ, ವಿನಯವಂತೆ, ನ್ಯಾಯವಂತೆ, ಕರುಣಾವಂತೆ, ಸತ್ಯವಂತೆ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಕೋಟಿಯಾಗಿತ್ತು.

ನಟರು: ಅದ್ಭುತ! ಅದ್ಭುತವಾದ ಹೆಸರು, ಅದ್ಭುತವಾದ ಹಸು!

ಸೂತ್ರ: ಮುಂದೆ ಕೇಳು. ಹೀಗೆ ಒಂದೊಂದು ಹಸುವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕರೆದು ಕರುಗಳನ್ನು ಹಾಲು ಕುಡಿಯಲು ಬಿಟ್ಟು ಹಾಲನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಗೊಲ್ಲ ಗೌಡನು ಕರೆದ ಹಾಲನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ದನಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಲು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು.

(ಹಾಡು. ಗೌಡನ ಅಭಿನಯ)

ಚಂದ್ರಗಾವಿಯ ಅಂಗಿ ತೊಟ್ಟು

ಇಂದ್ರನೀಲದ ಪಾಗು ಸುತ್ತಿ

ಚಂದ್ರಕಾಂತಿಯ ದುಪಟಿಯನ್ನು

ಚಂದದಿಂದಲಿ ಪೊದ್ದನು

ಸೂತ್ರ: ಹೀಗೆ ಸಿಂಗರಗೊಂಡು ಕಾಳಿಂಗ ಗೌಡನು ಕೊಳಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, 'ಗೋವಿಂದ' ಎಂದು ಕೈಮುಗಿದು ದನಗಳನ್ನು ಕಾಡಿಗೆ ಮೇಯಿಸಲು ಕರೆದೊಯ್ದನು.

ಮೇಳ: ಬಲು ರಸಿಕನಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಕಾಳಿಂಗ ಗೌಡ.

ಸೂತ್ರ: ಹೌದು. ಮುಂದೇನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ನೋಡು.

ಕಾಳಿಂಗ: (ಹುರ್ ರ್ ರ್ ರ್, ಹಲ್ಯ ಹಲ್ಯ, ಎನ್ನುತ್ತ) ಗಂಗೆ ಗೌರಿ ಕಾವೇರಿ ಪುಣ್ಯವಾಹಿನಿ ಎಲ್ಲರು ಕೇಳಿರಿ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮೇಯುವಾಗ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇರಿ, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಹೋಗದಿರಿ. ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಲ್ಲು ಮೇದು ನದಿಯ ನೀರು ಕುಡಿಯಿರಿ. ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ನಾನು ನುಡಿಸುವ ಕೊಳಲ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬನ್ನಿರಿ. ತಿಳಿಯಿತೇ? (ಎಂದು ಹಸುಗಳ ಮೈಸವರಿ ಮುದ್ದಿಸಿ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಕಳುಹಿಸುವನು. ದನಗಳು ತಲೆಯಾಡಿಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳು ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಹುಲಿಯ ಪ್ರವೇಶವಾಗುತ್ತದೆ.)

ದೃಶ್ಯ ೨

ಹಬ್ಬಿದಾ ಮಲೆ ಮಧ್ಯದೊಳಗೆ
ಅರ್ಬುತಾನೆಂಬ ವ್ಯಾಘ್ರನು
ಗಬ್ಬಿತನದೊಳು ಬೆಟ್ಟದಾ ಅಡಿ
ಕಿಬ್ಬಿಯೊಳು ತಾನಿರುವನು

ಒಡಲಿಗೇಳು ದಿವಸದಿಂದ
ತಡೆದಾಹಾರವ ಬಳಲಿ ವ್ಯಾಘ್ರನು
ಅಡಗಿಕೊಂಡು ಗವಿಯಬಾಗಿಲ
ಹೊರನುಡಿಯ ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು

(ಕೊಳಲ ಧ್ವನಿಯೊಂದಿಗೆ ಹಸುಗಳ ಕೊರಳ ಗಂಟೆಗಳ ಶಬ್ದ. ಹಾಗೂ ಹಸುಗಳ ಪ್ರವೇಶ.)

ಸಿಡಿಲು ಘೋಷದಿ ಮೊರೆಯುತಾ ಹುಲಿ
ಘುಡುಘುಡುಸಿ ಭೋರಿಡುತ ವ್ಯಾಘ್ರನು
ತುಡುಕಿಯೆರಗಿದ ರಭಸದಿಂದೊ
ಗೊಡೆದವಾಗಾ ಗೋವುಳು

(ಮೃದಂಗದ ತೀವ್ರ ಧ್ವನಿಯೊಂದಿಗೆ ಹಸುಗಳು ಓಡುತ್ತವೆ.)

ಅದರ ರಭಸಕೆ ನಿಲ್ಲಲರಿಯದೆ
ಕದುಬಿ ಕಮರಿಯ ಬಿದ್ದು ಪಶುಗಳು ಕದುಬಿ = ಆತುರಪಟ್ಟು
ಪೆದರಿ ತಲ್ಲಣಗೊಂಡು ಪಶುಗಳು
ಚೆದರಿ ಓಡಿಹೋದವು

(ಮೃದಂಗದಧ್ವನಿ ಮಂದ ವಾಗಿ ನಿಂತುಹೋಗುತ್ತದೆ)

ಹುಲಿ: (ಕೋಪದಿಂದ ಹಲ್ಲು ಕಟೆಯುತ್ತ) ಎಲ್ಲ ದನಗಳು ಓಡಿಹೋದವು. ಒಂದು ಹಸುವೂ ನನ್ನ
ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ.(ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ಓಡಾಡುತ್ತದೆ.)

(ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಕೋಟಿ)

ಪುಣ್ಯ: ಅಯ್ಯೋ! ಎಲ್ಲ ಹಸುಗಳು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಹಸುರು ಹುಲ್ಲು ತಿನ್ನುತ್ತ ನನಗೆ ಸಮಯಕಳೆದದ್ದೇ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಕರುವು ಹಸಿದು ನನಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿರಬಹುದು. ನಾನು ಬೇಗ ಹೋಗಬೇಕು (ಬೇಗ ಬೇಗ ನಡೆಯುತ್ತ ಬರುತ್ತದೆ)

ಹುಲಿ: (ಒಮ್ಮಿಲೆ ಹುಲಿಯು ಅದನ್ನು ತಡೆದು) ನಿನ್ನನೀಗಲೆ ಬೀಳಿಸಿ ಸೀಳಿಬಿಡುವೆನು...

ಪುಣ್ಯಕೋಟಿ: (ನಮಿಸಿ) ಕಾಲಿಗೆರಗುವೆ ವ್ಯಾಘ್ರ ರಾಯನೆ, ದಯತೋರು ನನ್ನಮೇಲೆ.

ಹುಲಿ: (ಘರ್ಜಿಸುತ್ತದೆ).

ಪು: ಒಂದು ಬಿನ್ನಹ ಹುಲಿಯರಾಯನೆ

ಕಂದನೈದನೆ ಮನೆಯ ಒಳಗೆ

ಒಂದು ನಿಮಿಷದಿ ಮೊಲೆಯ ಕೊಟ್ಟು

ಬಂದು ನಾನಿಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವೆ

ಹುಲಿ: ಹಸಿದ ವೇಳೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದೊಡವೆಯ

ವಶವ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೀಗ

ನುಸುಳಿಹೋದರೆ ನೀನು ಬರುವೆಯ

ಹಸನಾಯಿತೀಗ

ಪುಣ್ಯ: ಇಲ್ಲ ಹುಲಿರಾಯನೆ ಕೇಳು. ನಾನೆಂದೂ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವವಳಲ್ಲ. ಸತ್ಯವೇ ನನ್ನ ದೇವರೆಂದು ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಸಲಿ?

ಹುಲಿ: ಬಿಡು. ಎಂತೆಂತಹ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರೂ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ನಂಬುವುದು?

ಸಿಕ್ಕಿದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಪುಣ್ಯ: ಅಯ್ಯೋ ಹಾಗೆ ಹೇಳಬೇಡ ಹುಲಿರಾಯನೆ. ಹಸಿದ ಕಂದನಿಗೆ ಹಾಲು ಕೊಟ್ಟು

ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಬರುವೆನು. ನಿನಗೆ ಯಾರ ಮೇಲೆ ನಂಬುಗೆ ಹೇಳು. ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು

ಮಹೇಶ್ವರನನ್ನು ನಂಬುವೆಯ? ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರನ್ನು ನಂಬುವೆಯ? ಈ ಭೂಮಿತಾಯಿಯನ್ನಾದರೂ ನಂಬುತ್ತಿಯಲ್ಲವೆ. ಇದೋ ಕೇಳು.

ಮೂರುಮೂರ್ತಿಗಳಾಣೆ ಬರುವೆನು

ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಮರಾಣೆ ಬರುವೆನು

ಧಾರುಣಿದೇವಿಯಾಣೆ ಬರುವೆನು

ಎಂದು ಭಾಷೆಯ ಮಾಡುವೆ.

ಹುಲಿ: (ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡುತ್ತದೆ.ಅದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ನಂಬುಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.)

ಪುಣ್ಯ: ನೀರಮೇಲಿನ ಗುಳ್ಳೆಯ ಹಾಗೆ ಇರುವ ಈ ದೇಹವನ್ನು ನಂಬಿ ನಾನು ಸತ್ಯವನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಸತ್ಯವೇ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ತಂದೆ

ಸತ್ಯವೇ ನಮ್ಮ ಬಂಧು ಬಳಗ

ಸತ್ಯ ವಾಕ್ಯಕೆ ತಪ್ಪಿ ನಡೆದರೆ

ಮೆಚ್ಚಿನಾ ಪರಮಾತ್ಮನು ಎಂದು ನಂಬಿರುವವಳು ನಾನು. ಹುಲಿರಾಯನೆ! ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆ ತೋರು (ಎಂದು ಹುಲಿಯ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ.)

ಹುಲಿ: ಹುಂ... ಹೋಗು. ಆದರೆ ನೆನಪಿರಲಿ ತಡಮಾಡದೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಾ.

ಪುಣ್ಯ: ನಿನಗೆ ಸಂದೇಹವೇ ಬೇಡ. ತಪ್ಪದೇ ಬರುವೆನು.

(ಪುಣ್ಯಕೋಟಿ ಸಂತಸದಿಂದ ಕೈಮುಗಿದು ಹೊರಡುತ್ತದೆ.)

ದೃಶ್ಯ ೩

(ಹಸುಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರುಗಳೊಡನೆ ಹುಲ್ಲು ಮೆಲಕುತ್ತ ಕುಳಿತಿವೆ. ಒಂದು ಕರು ಮಾತ್ರ ಅಂಬಾ ಎನ್ನುತ್ತ ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ಓಡಾಡುತ್ತಿದೆ.)

ಪುಣ್ಯ: ಬಾ ಕಂದ. ಬೇಗ ಬಾ. ಬೇಗ ಹಾಲು ಕುಡಿ.

ಕರು: ಏನಾಯಿತಮ್ಮ. ನೀನೇಕೆ ತಡವಾಗಿ ಬಂದೆ?

ಪುಣ್ಯ: ಅಡವಿಯಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಾಘ್ರನು ನನ್ನನ್ನು ತಡೆದು ತಿನ್ನುವೆ ಎಂದನು. ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಮತ್ತೆ ಬರುವೆನೆಂದು ಭಾಷೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಂದಿರುವೆನು. ನಾನೀಗ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗಬೇಕು. ಒಂದು ಮಾತು ನಿನಗೆ ನೆನಪಿರಲಿ. ಮುಂದೆ ನೀನು ಹುಲ್ಲು ಮೇಯಲುಹೋದಾಗ ಎಚ್ಚರದಿಂದಿರು. ಬೆಟ್ಟದ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಬೇಡ, ಅಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟ ವ್ಯಾಘ್ರನಿರುವನು.

ಕರು: ಅಮ್ಮ ನೀನೇಕೆ ಸಾಯಲು ಹೋಗುವೆ? ನನ್ನನ್ನೇಕೆ ತಬ್ಬಲಿ ಮಾಡುವೆ? ನೀನು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಬಿಡು.

ಪುಣ್ಯ: ಕಂದ!

ಕೊಟ್ಟ ಭಾಷೆಯ ತಪ್ಪಲಾರೆನು
ಕೆಟ್ಟ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಲಾರೆನು
ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದಲಿ ಪೋಪೆನಲ್ಲಿಗೆ
ಕಟ್ಟಕಡೆಗಿದು ಖಂಡಿತ

ಸತ್ಯವೇ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ತಂದೆ
ಸತ್ಯವೇ ನಮ್ಮ ಬಂಧು ಬಳಗ
ಸತ್ಯವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿ ನಡೆದರೆ
ಅಚ್ಚುತಾ ಹರಿ ಮೆಚ್ಚನು

ಕರು: ಆರ ಮೊಲೆಯನು ಕುಡಿಯಲಮ್ಮ
ಆರ ಸೇರಿ ಬದುಕಲಮ್ಮ
ಆರ ಬಳಿಯಲಿ ಮಲಗಲಮ್ಮ
ಆರು ಎನಗೆ ಹಿತವರು

ಪುಣ್ಯ: (ಕರುವನ್ನ ಇತರ ಹಸುಗಳ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ)
ಅಮ್ಮಗಳಿರಾ ಅಕ್ಕಗಳಿರಾ
ಎನ್ನ ತಾಯೊಡಹುಟ್ಟುಗಳಿರಾ
ನಿಮ್ಮ ಕಂದನೆಂದು ಕಾಣಿರಿ
ತಬ್ಬಲಿ ಮಗನ್ನೈದನೆ

ಮುಂದೆ ಬಂದರೆ ಹಾಯಬೇಡಿರಿ
ಹಿಂದೆ ಬಂದರೆ ಒದೆಯಬೇಡಿರಿ
ನಿಮ್ಮ ಕಂದನೆಂದು ಕಾಣಿರಿ
ತಬ್ಬಲಿ ಮಗನ್ನೈದನೆ.

ನಾನಿನ್ನು ಹೋಗಿ ಬರುವೆ.

ಇತರ ಹಸುಗಳು: ಪುಣ್ಯ ಕೋಟಿ ನೀನು ಅಳಿದ ಮೇಲೆ ನಾವು ಉಳಿದು ಏನು ಫಲ? ನಾವೂ
ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಬರುವೆವು.

ಪುಣ್ಯ: ಇಲ್ಲ. ಹುಲಿಗೆ ಭಾಷೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವವಳು ನಾನು. ನೀವು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಬರುವುದು ಧರ್ಮವಲ್ಲ. ನನ್ನ ನಿಮ್ಮ ಋಣ ತೀರಿತು. (ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟು ಗೌಡನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ)

ದೃಶ್ಯ ೪

(ಗೌಡನು ಎಲೆಮೆಲ್ಲುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ.)

ಪುಣ್ಯ: ಗೌಡನೆ, ನನ್ನ ಕರು ಕೊಟ್ಟಿಗೈಯಲ್ಲಿದೆ. ಬೆಟ್ಟದ ಹುಲಿಗೆ ಭಾಷೆಯ ಕೊಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅದರಂತೆ ನಾನೀಗ ಹುಲಿಯ ಬಾಯನ್ನು ಹೊಗಳು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡು ಅಯ್ಯನೆ. (ಎಂದು ಕೈಮುಗಿದು ಕೇಳುತ್ತದೆ)

ಗೌಡ: ಇದೆಂತಹ ಮಾತು ಪುಣ್ಯ ಕೋಟಿ? ನಾನಿರುವಾಗ ನೀನೇಕೆ ಹುಲಿಯ ಪಾಲಾಗಬೇಕು? ನಿನಗಾವ ಹೆದರಿಕೆಯೂ ಬೇಡ. ನಾನೀಗಲೆ ಹೋಗಿ ದುಷ್ಟ ವ್ಯಾಘ್ರನನ್ನು ವಧಿಸಿ ಬರುವೆನು. ನೀನು ನಿನ್ನ ಕರುವಿನೊಂದಿಗೆ ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳು.

ಪುಣ್ಯ: ಆಗದಾಗದು ಗೌಡನೆ. ಕೊಟ್ಟ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಅದನ್ನು ವಧಿಸಲು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವುದೇ? ಅದರಂತಹ ಅಧರ್ಮ ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ. ಕೊಟ್ಟ ಭಾಷೆಗೆ ನಾನು ತಪ್ಪಲಾರೆನು.

ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳಾಣೆ ವ್ಯಾಘ್ರಗೆ
ಎನ್ನ ಹರಣವ ಒಪ್ಪಿಸಿರುವೆನು
ಎನ್ನ ನಂಬಿದ ವ್ಯಾಘ್ರನಿಗೆ ಕೇ
ಡನ್ನು ಬಗೆವುದು ಧರ್ಮವೆ?

ಅದರಂತಹ ಅಧರ್ಮ ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ. ಕೊಟ್ಟಭಾಷೆಗೆ ತಪ್ಪಲಾರೆನು. ಇದೋ ನಾನೀಗ ಹೊರಟೆ.

ಗೌಡ: ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನನ್ನು ಎಂತಹ ಧರ್ಮ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಸಿದೆ ಪುಣ್ಯಕೋಟಿ? (ಎಂದು ತಲೆಗೆ ಕೈಹಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳುವನು) ನಿನ್ನ ಕರುವು ತಬ್ಬಲಿಯಾಯಿತಲ್ಲ!

(ಗೌಡನು ಒಂದುಕಡೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಹಸುವು ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ)

ಸೂತ್ರಧಾರ: (ಬಂದು ನಿಂತು ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡುತ್ತಾನೆ)

ನಟ ೧: (ಕೋಪದಿಂದ) ಏನಯ್ಯ ಏನು ನೋಡುತ್ತಿರುವೆ?

ಸೂತ್ರ: ನಿನ್ನನ್ನೇ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೆ. ಪುಣ್ಯ ಅಂದರೇನು? ಕೋಟಿ ಅಂದರೇನು? ಎಂದು ಏನೇನೋ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆಯಲ್ಲ. ಧರ್ಮ ಅಧರ್ಮ ಅಂದರೇನು ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತೀಯೇನೋ ಎಂದು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೆ.

ನಟ ೧: ಅಯ್ಯಾ ಕತೆ ಕೇಳಿ ಮನಸ್ಸು ಮೂಕವಾಗಿದೆ. ಮುಂದೇನಾಗುತ್ತದೆ ಅಂತ ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳೋದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೂ ನೀನೇ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸು.

ಸೂತ್ರ: ಆಗಲಿ ಮುಂದೆ ನೋಡು.

ದೃಶ್ಯ ೫

ಹುಲಿ: ಬಹು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಒಂದು ಹಸು ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದು ತನ್ನ ಕರುವನ್ನು ನೆನೆದು ಎಷ್ಟು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಬೇಡಿತು. ಅದರ ದೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಮರುಗಿ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟೆ. ಅದೇಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದೀತು ಈಗ? ಆಗಲೇ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದ ಹಸುಗಳು ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಇರುತ್ತವೆ. ಅವು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಸಿಗುವುದು ಬಹು ಕಷ್ಟ. ಇನ್ನು ನನಗೆ ಉಪವಾಸವೇ ಗತಿ.(ಎಂದು ನಿರಾಸೆಯಿಂದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ಮಲಗುತ್ತದೆ)

ಪುಣ್ಯ: ಅಯ್ಯ ಹುಲಿರಾಯ!

ಹುಲಿ: ಯಾರು? (ಕಣ್ಣುಜ್ಜಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು) ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದು ನಿಜವೇ?

ಪುಣ್ಯ: ನಾನು ಬರುವುದು ತಡವಾಯಿತೆಂದು ಕೊಪಗೊಳ್ಳಬೇಡ ಹುಲಿರಾಯ.ಇದೋ

ಖಂಡವಿದೆಕೊ ರಕ್ತವಿದೆಕೊ

ಗುಂಡಿಗೆಯ ಕೊಬ್ಬುಗಳಿದೆಕೊ

ಉಂಡು ಸಂತಸಗೊಂಡು ನೀ ಭೂ

ಮಂಡಲದೊಳು ಬಾಳಯ್ಯನೆ.

ಹುಲಿ: (ಅಪನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿದ್ದು) ಸತ್ಯವೇ ದೇವರೆಂದು ಕೊಟ್ಟಭಾಷೆಗೆ ತಪ್ಪದೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದಿರುವೆ ನೀನು. ನನ್ನ ಹಸಿವೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಲು ಬಂದ ನೀನು ನನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಕ್ಕನೇ ಆಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನನ್ನೇಗೆ ತಿನ್ನಲಿ?

ಪುಣ್ಯ: ಹುಲಿರಾಯ ನಿನಗಾಗಿಯೆ ನಾನು ಬಂದಿರುವೆನು. ನೀನೇಕೆ ಚಿಂತಿಸುವೆ? ನನ್ನನ್ನು ತಿಂದು ನಿನ್ನ ಹಸಿವೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೋ.

ಹುಲಿ: ಇಲ್ಲ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ತಿನ್ನಲಾರೆ. ಅದು ಧರ್ಮವಲ್ಲ. ಅಯ್ಯೋ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಿನ್ನಂತಹ
ಎಷ್ಟೋ ಹಸುಗಳನ್ನು ತಿಂದಿರುವೆನು. ನಾನಿನ್ನೂ ಬದುಕಿ ಉಳಿದರೆ ನಿನ್ನಂತಹ ಅನೇಕ ಹಸುಗಳನ್ನು
ತಿನ್ನುವ ಪಾಪ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ನಾನು ಸಾಯುವುದೇ ಮೇಲು. (ಹಸುವಿನ ಪಾದ ಮುಟ್ಟಿ
ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದು ಬೆಟ್ಟದ ಕಡೆಗೆ ಓಡುವುದು)
ಪುಣ್ಯ: ಬೇಡ ಹುಲಿರಾಯ! (ಅದರ ಹಿಂದೆ ಹೋಗುವುದು)

ದೃಶ್ಯ ೬

ಸೂತ್ರ: ಹುಲಿ ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಹಾರಿತು. ಹಸುವು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಯಿತು. ಆಗ
ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶ್ವರರು ಬಂದು ಹುಲಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಕೊಟ್ಟರು ಮತ್ತು ಹಸುವನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿ ಅದರ
ಕಂದನಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು.(ಕಂದಾ ಕಂದಾ ಎನ್ನುತ್ತ ಪುಣ್ಯಕೋಟಿಯ ಪ್ರವೇಶ) ಅಗೋ .

ಪುಣ್ಯ: ಕಂದಾ!

ಗೌಡ: ಪುಣ್ಯಕೋಟಿ!

ಹಸುಗಳು: ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದೆಯಾ!

ಕರು: ಅಮ್ಮ!

ಹಸುಗಳು: ಆ ಕ್ರೂರ ಹುಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ತಿನ್ನಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಅದೇ ಸಂತೋಷ.

ಪುಣ್ಯ: ಇಲ್ಲ. ಸತ್ಯದ ಶಕ್ತಿಗೆ ಅದರ ಕ್ರೌರ್ಯವೆಲ್ಲ ಅಳಿದುಹೋಯಿತು.

ಎಲ್ಲರು: ಪುಣ್ಯಕೋಟಿ ನೀನು ಧನ್ಯಳು.

ಸೂತ್ರ: ಸತ್ಯವೇ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ತಂದೆ

ಸತ್ಯವೇ ನಮ್ಮ ಬಂಧು ಬಳಗ

ಸತ್ಯ ವಾಕ್ಯಕೆ ತಪ್ಪಿ ನಡೆದರೆ

ಮೆಚ್ಚಿನಾ ಪರಮಾತ್ಮನು

ನಟ ೧: ಅಯ್ಯಾ ಸೂತ್ರಧಾರ!

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಮತ್ತೇನಪ್ಪ ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆ?

ನಟ ೧: ನೀನು ಹೇಳಿದ ಕಥೆ ಹಿಂದೆ ನಡೆದದ್ದು.

ಸೂತ್ರ: ಹೌದು.

ನಟ ೧: ಅಂದು ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ಬಲವಿತ್ತು. ಇಂದೂ ಕೂಡ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಅದೇ ಬಲವಿದೆ ಎಂತ ಹೇಗೆ ನಂಬೋದು?

ಸೂತ್ರ: ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಬಲವಿದ್ದೇ ಇರುತ್ತೆ. ಸತ್ಯದ ಬಲದಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲವೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಬ್ರಿಟಿಷರನ್ನು ನಮ್ಮ ದೇಶವನ್ನು ನಮಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದು.

ನಟ ೧: ಹೌದು. ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದು ನಿಜ.

ಸೂತ್ರಧಾರ: ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಸತ್ಯವು ಗೆದ್ದ ಅನೇಕ ಘಟನೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಸತ್ಯದ ಬಲ ಎಂದಿಗೂ ಕುಂದುವುದಿಲ್ಲ.

ಬನ್ನಿ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೇಳೋಣ-

ಸತ್ಯವೇ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ತಂದೆ

ಸತ್ಯವೇ ನಮ್ಮ ಬಂಧು ಬಳಗ

ಸತ್ಯ ವಾಕ್ಯಕೆ ತಪ್ಪಿ ನಡೆದರೆ

ಮೆಚ್ಚನಾ ಪರಮಾತ್ಮನು

(ಎಲ್ಲರೂ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ನಿರ್ಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ.)

ಪುಣ್ಯಕೋಟಿ

ಗೋವಿನ ಕಥೆಗೆ ಆರ್ಥವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸದೆ ಇರುವವರು ಯಾರು? ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಯಾವ ವಯಸ್ಸಿನವರೇ ಆಗಲಿ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮುಗ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಥೆಗೆ ಎಲ್ಲರ ಹೃದಯ ತುಡಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಕಥೆಯ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ರೂಪ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯದ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಕಥೆ ಇನ್ನೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದೆ, ಮತ್ತು ಸುಂದರವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದರ ಕೆಲ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ಒಂದು ಪರಿಯೋಜನೆಯ ಅಂಗವಾಯಿತು. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಸುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಪರಿಯೋಜನೆ ಮಾಡಿಸಿದೆನು. ಅದರ ಅಂಗವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಯ ಪಕ್ಕದ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಗೊಲ್ಲರನ್ನು, ಇತರ ಜನರನ್ನು ಕಂಡು ಅವರ ಹಸುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದವು. ಪುಣ್ಯಕೋಟಿ ಹಾಡನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡರು. ಮತ್ತು ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದರು.